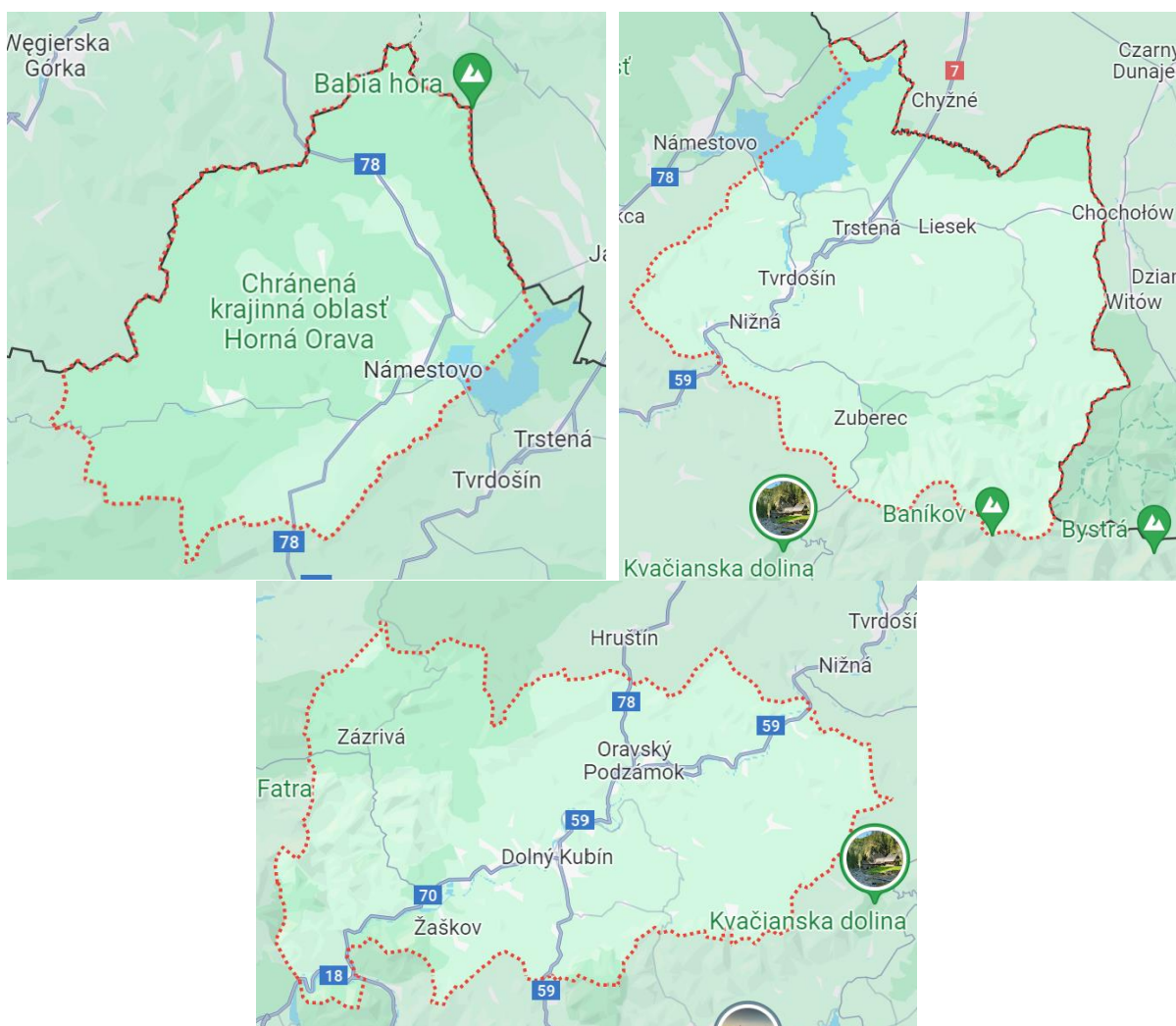

ANALÝZA SOCIÁLNO-EKONOMICKEJ SITUÁCIE A VYBRANÝCH PROBLÉMOV **OKRESOV DOLNÝ KUBÍN, NÁMESTOVO A TVRDOŠÍN** S NÁVRHMI NA ZLEPŠENIE V SOCIÁLNEJ A HOSPODÁRSKEJ OBLASTI

VÝJAZDOVÉ ROKOVANIE VLÁDY SR, JÚL 2024

Manažérske zhrnutie

Cieľom materiálu je informovať o sociálno-ekonomickej situácii a vybraných problémoch v okrese Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín a prijať účinné opatrenia na zásadnú akceleráciu v rozvoji riešeného územia a po náležitom dialógu s predstaviteľmi regiónu predložiť návrhy na zlepšenie.

V kapitole 1 je komplexná analýza riešenej oblasti, ktorá tvorí východisko pre lepšie pochopenie charakteristiky regiónu a jeho špecifických potrieb. Analyzované boli viaceré oblasti, ako napríklad nezamestnanosť, demografia, hospodárska aktivita, vzdelávanie, poskytovanie sociálnych služieb, fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry, či cestovný ruch.

Ekonomika sa javí ako relatívne diverzifikovaná. Z pohľadu makroekonomickej štruktúry rozhodujúce postavenie majú v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín podniky z odvetví stavebníctvo, maloobchod, nehnuteľnosti, cestovný ruch a služby. V regióne Oravy pôsobia spoločnosti v oblasti strojárenskej výroby pre automobilový i neautomobilový priemysel, výroby plastov a iných komponentov pre automobilový priemysel, elektrotechnický priemysel, telekomunikačný priemysel a v neposlednom rade drevospracujúci priemysel.

Orava je prevažne turistické centrum, a to v zimnom aj v letnom období. V oblasti zdravotnej starostlivosti je na zabezpečenie poskytovania zdravotnej starostlivosti obyvateľstvu vytvorená sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Z nej je určená sieť subjektov hospodárskej mobilizácie, ktoré rozhodujúcou mierou plnia úlohy v príprave na poskytovanie zdravotnej starostlivosti hromadne postihnutému obyvateľstvu následkami mimoriadnej udalosti alebo krízovej situácie.

Okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín sú z hľadiska potenciálu pracovnej sily charakteristické, podobne ako celý Žilinský samosprávny kraj, silnou vrstvou stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva, pričom patria medzi okresy s veľmi významným podielom obyvateľstva s ukončeným stredným odborným vzdelaním s maturitou.

Kapitola 2 obsahuje konkrétne návrhy jednotlivých rezortov na zlepšenie sociálno-ekonomickej situácie v regióne.

Súčasťou predmetného materiálu je aj prekovanie **uplatňovania programového vyhlásenia vlády v oblasti podpory budovania verejných vodovodov a kanalizácií**, podľa ktorého *sa vláda opätovne vráti k Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky, nakoľko po roku 2020 vlády rezignovali aj na tieto, pre rozvoj regiónov mimoriadne dôležité riešenia.*

Vo všetkých troch riešených okresoch bude v strednodobom horizonte potrebné vytvárať priaznivé podmienky a nové rozvojové impulzy pre vznik nových výrobných programov a nových pracovných príležitostí.

Vláda Slovenskej republiky navrhuje opatrenia a úlohy zamerané na **posilnenie regionálnej konkurencieschopnosti**. V oblasti **dopravnej infraštruktúry** a dopravnej dostupnosti treba venovať pozornosť výstavbe rýchlostných ciest D3 a R3, ale i plošnej obnove mostov.

V oblasti lesného hospodárstva sa osobitne treba venovať **prijatiu primeraných opatrení na ochranu lesov** s cieľom zníženia ďalšieho šírenia škodlivých činiteľov a poškodenia lesov v prípadoch, kedy nastáva stav **mimoriadnej situácie v lesoch**.

V oblasti zdravotníctva finančnej **podpore zachovania ambulantnej pohotovostnej služby pre deti a dorast** v Oravskej poliklinike Námestovo.

Za účelom **podpory zachovania kultúrneho dedičstva** sa navrhujú uložiť viaceré úlohy rezortu kultúry a cestovného ruchu a športu. Tiež sa navrhuje podporiť **rozšírenie cyklotrás v rámci projektu „Cyklotrasa okolo Oravskej Priehrady“**.

Bude nevyhnutné **analyzovať stav siete stredných škôl a optimalizovať sieť škôl v Žilinskom samosprávnom kraji** s cieľom zvýšenia potenciálu spolupráce so zamestnávateľmi v duálnom vzdelávaní a vytvárania efektívnejších klastrov škôl, ktoré budú silnejšími partnermi pre firmy a vysoké školy a budú rýchlejšie a efektívnejšie reagovať na zmeny a výzvy v oblasti stredného školstva.

Obsah

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	2
OBSAH	4
1 VŠEOBECNÁ ČASŤ	5
1.1 Charakteristika územia.....	5
1.2 Obyvateľstvo a sídla	5
1.3 Vývoj nezamestnanosti	10
1.4 Hospodárska aktivita.....	12
1.5 Priemerná mzda	22
1.6 Vzdelávanie.....	23
1.7 Sociálne služby	27
1.8 Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo	29
1.9 Fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry	50
1.9.1 Voda	51
1.9.2 Zdravotný stav lesov v okresoch Hornej Oravy	61
1.9.3 Potraviny.....	64
1.9.4 Zdravie.....	66
1.9.5 Energetika.....	72
1.9.6 Informačné a komunikačné technológie	74
1.9.7 Doprava	79
1.9.8 Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť	82
2 NÁVRHOVÁ ČASŤ	90

1 VŠEOBECNÁ ČASŤ

1.1 Charakteristika územia

Okres Dolný Kubín patrí medzi menšie okresy Slovenska. Nachádza sa na severozápadnom Slovensku, v regióne Orava. Jeho rozloha je 490 km². Obklopujú ho okresy Námestovo, Tvrdošín, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin, Žilina a Čadca. Územie okresu je členité a zasahujú doň celky Vonkajších Karpát, konkrétne Oravská vrchovina, Oravská Magura, Kysucká vrchovina, Skorušina, Malá Fatra, Chočské vrchy a Veľká Fatra. Najvyšší bodom územia je 1 611 m.n.m vrchol Veľkého Choča. Najnižší bod okresu sa nachádza v katastri Kľačian (435 m.n.m.). Okresom preteká rieka Orava, ktorá sa v Kľačianoch vlieva do Váhu.

Okres Námestovo je vzhľadom na rozlohu 690 km² stredne veľkým okresom Slovenska. Je najsevernejším okresom Slovenska. Dlhá okresná hranica na severe je zároveň štátnou hranicou s Poľskom. Okrem Poľska susedí s okresom Tvrdošín, Dolný Kubín a Čadca. Na území okresu sa nachádzajú Oravské Beskydy, Podbeskydská brázda a Podbeskydská vrchovina, okrajovo Oravská kotlina a Oravská Magura. Najvyšším bodom územia je Babia hora (1 725 m n. m.). Najnižší bod sa nachádza na hranici s Poľskom, na hladine Oravskej priehrady (610 m n. m.).

Okres Tvrdošín patrí rozlohou 479 km² k menším okresom. Nachádza sa na severe Slovenska. Dlhá severovýchodná hranica okresu je súčasne štátnou hranicou s Poľskom. Susedí s Liptovským Mikulášom, Dolným Kubínom a Námestovom. Územie okresu zaberajú celky ako Oravská kotlina, Skorušinské vrchy, Podtatranská brázda, severné výbežky Oravskej Magury a Oravskej vrchoviny. Juhovýchodný cíp územia patrí do Západných Tatier. Najvyšším bodom územia je vrch Baníkov v Západných Tatrách (2 178 m n. m.). Najnižší bod je pri výtoku rieky Orava v katastri obce Podbiel (550 m n. m.).

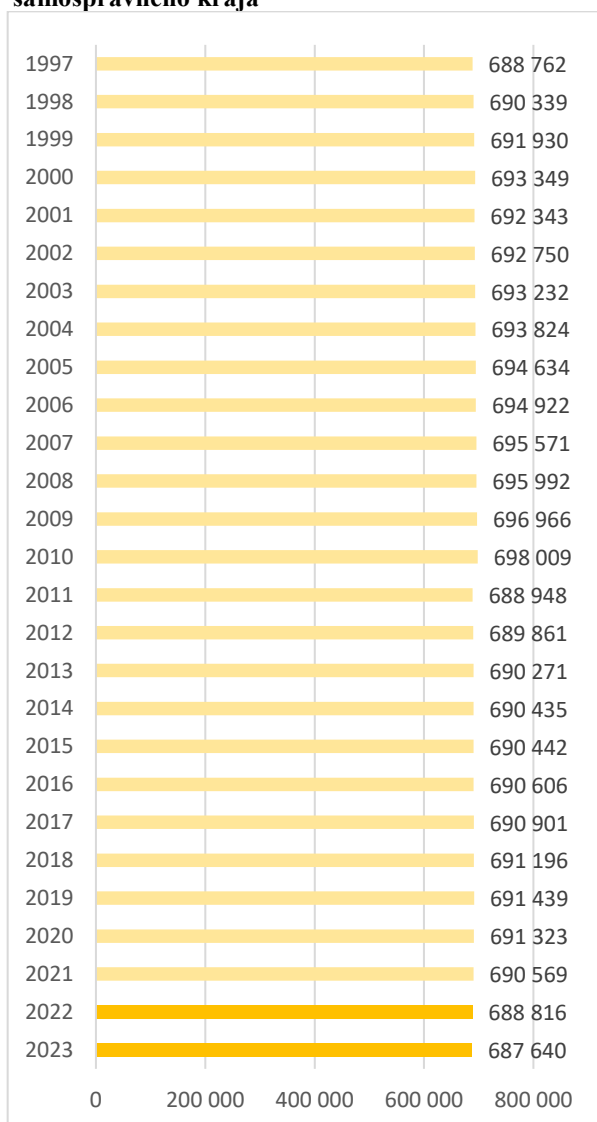
1.2 Obyvateľstvo a sídla

Žilinský samosprávny kraj patrí svojou rozlohou 6 809 km² medzi územne menšie samosprávne kraje, ale s pomerne nízkou hustotou obyvateľstva (101 osôb na km²) v porovnaní so slovenským priemerom 110,67 osôb na km². Na základe územnosprávneho členenia pozostáva Žilinský samosprávny kraj z 11 okresov (Tvrdošín, Žilina, Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok a Turčianske Teplice) a z 315 obcí, z ktorých má 19 štatút mesta.

V Žilinskom samosprávnom kraji žilo k 1. 7. 2023 spolu 688 tis. obyvateľov, z ktorých 67 % je v produktívnom veku, 16 % v predproduktívnom veku a 17 % v poproduktívnom veku. Žilinský samosprávny kraj sa na počte obyvateľov SR podieľal 12,7 %. Hustota obyvateľov dosiahla v kraji hodnotu len 101 obyvateľov na 1 km². Najhustejšie osídleným okresom je Žilina, nasledovaná Kysuckým Novým Mestom a s veľkým odstupom okresmi Martinom, Čadcou a Bytčou. Ostatné okresy sú riedko osídlené s hustotou obyvateľstva maximálne na úrovni 88 obyvateľov na 1 km². Stupeň urbanizácie Žilinského samosprávneho kraja dosiahol úroveň 68,54 %, čo je len významne viac ako celoslovenský priemer (53,2 %).

Pokiaľ sa pozrieme na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva Žilinského samosprávneho kraja v kontexte historického vývoja, je zjavné, že v samosprávnom kraji klesá počet obyvateľov, a to intenzitou 0,2 % ročne. V štruktúre obyvateľov kraja kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v produktívnom veku.

Graf 1: Počet obyvateľov Žilinského samosprávneho kraja

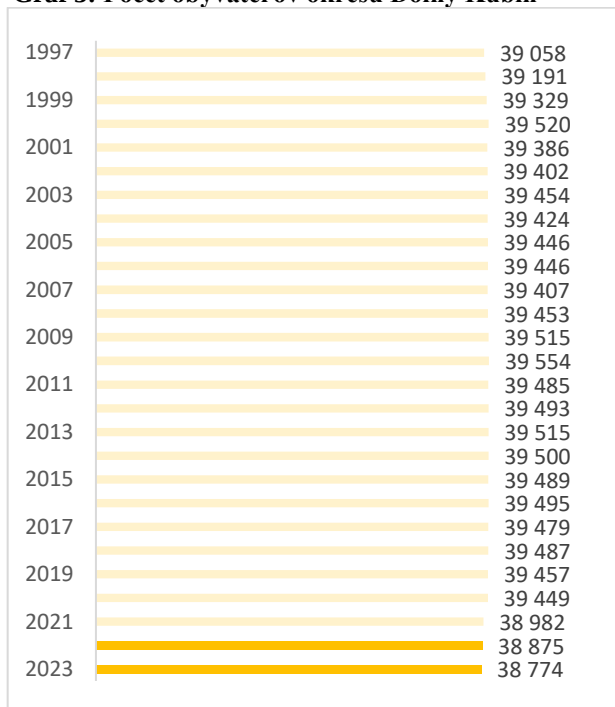
Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Graf 2: Veková štruktúra Žilinského samosprávneho kraja

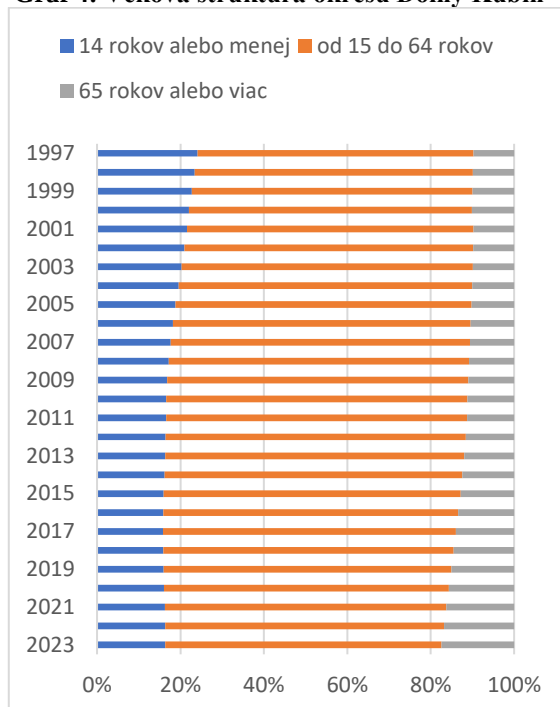

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Okres Dolný Kubín je tvorený z 24 obcí, z ktorých 1 má štatút mesta. V rámci Žilinského samosprávneho kraja ide o podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 78,83 obyvateľov na km². Pokiaľ sa pozrieme na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Dolný Kubín v kontexte historického vývoja, je zjavné, že podobne ako v Žilinskom samosprávnom kraji, aj v okrese Dolný Kubín klesá počet obyvateľov. Počet obyvateľov okresu od roku 2004 klesol o takmer 1 %. V štruktúre obyvateľov okresu, podobne ako v Žilinskom samosprávnom kraji, kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v produktívnom veku.

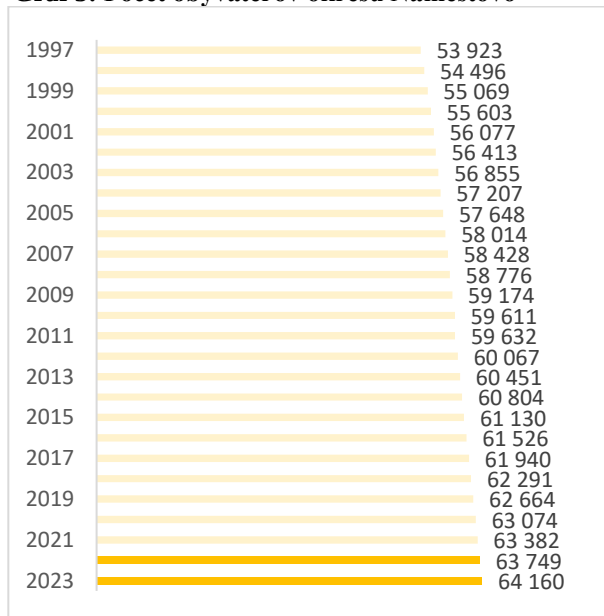
Graf 3: Počet obyvateľov okresu Dolný Kubín

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

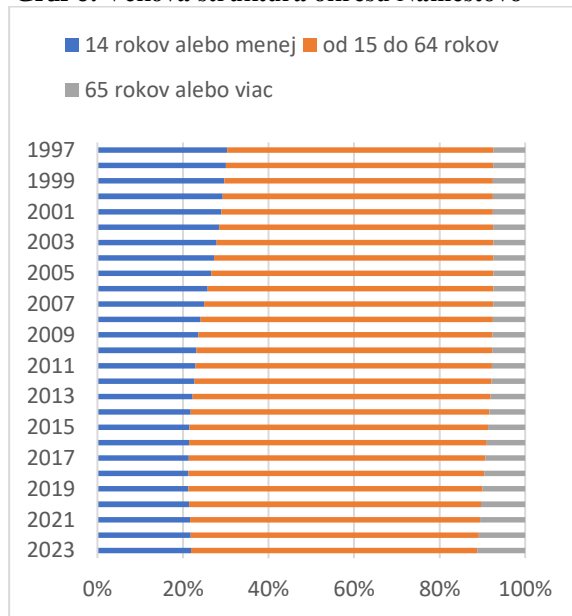
Graf 4: Veková štruktúra okresu Dolný Kubín

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Okres Námestovo je tvorený z 24 obcí, z ktorých 1 má štatút mesta. V rámci Žilinského samosprávneho kraja ide o mierne podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 92,92 obyvateľov na km². Pokiaľ sa pozrieme na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Námestovo v kontexte historického vývoja, je vysoko pozitívne, že v okrese sa od roku 2004 zvýšil počet obyvateľov o viac ako 12 %. Navyše, v štruktúre obyvateľov okresu, neklesá podiel obyvateľov v produktívnom veku a stabilný vývoj ukazuje aj vývoj počtu obyvateľov v predproduktívnom veku.

Graf 5: Počet obyvateľov okresu Námestovo

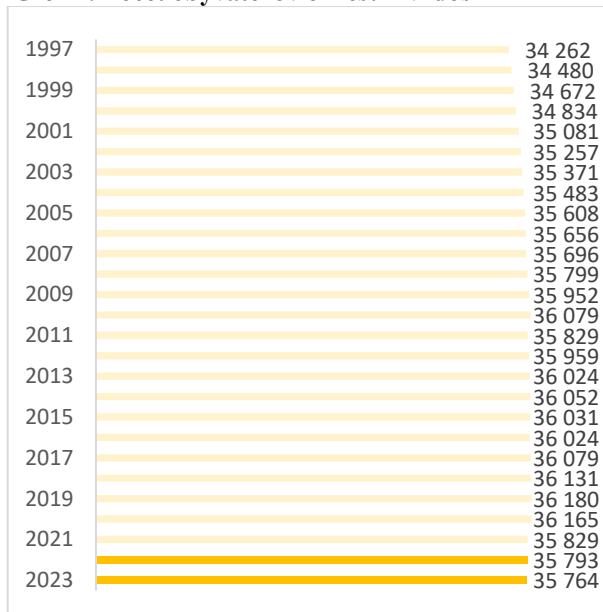
Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Graf 6: Veková štruktúra okresu Námestovo

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

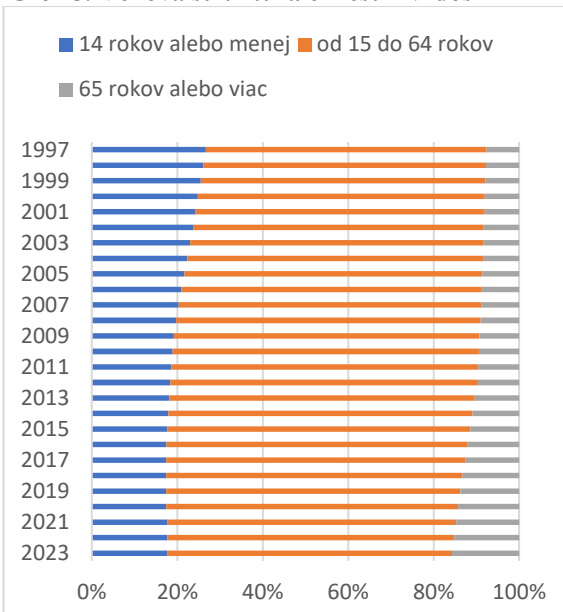
Okres Tvrdošín je tvorený z 15 obcí, z ktorých 2 majú štatút mesta. V rámci Žilinského samosprávneho kraja ide o podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva len 74,68 obyvateľov na km². Pokiaľ sa pozrieme na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Tvrdošín v kontexte historického vývoja, je zjavné, že v okrese stagnuje počet obyvateľov. Počet obyvateľov okresu od roku 2004 mierne stúpol, a to o takmer 1 %. Avšak, v štruktúre obyvateľov okresu, podobne ako v Žilinskom samosprávnom kraji, kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v produktívnom veku.

Graf 7: Počet obyvateľov okresu Tvrdošín

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

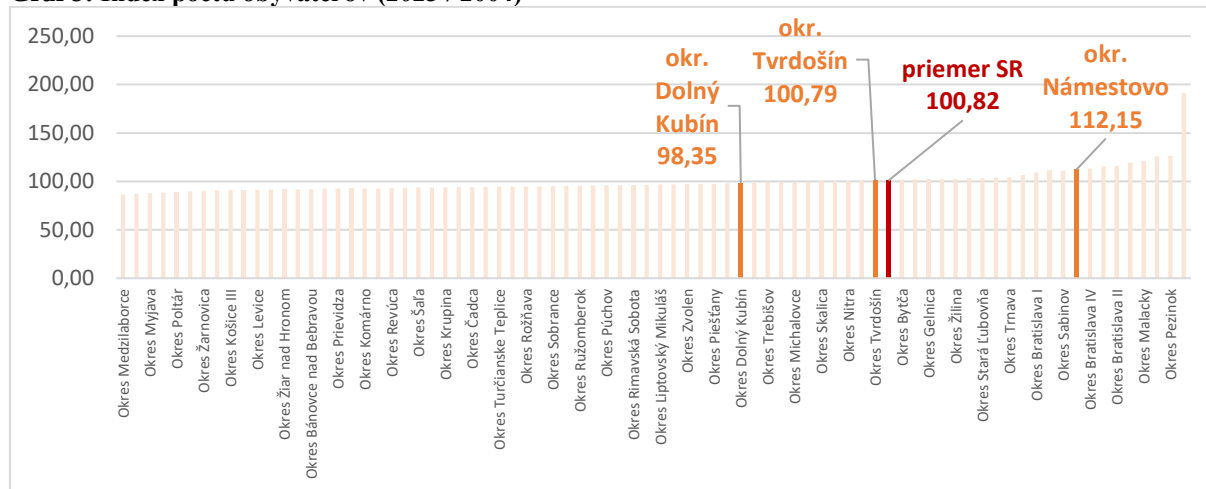
Graf 8: Veková štruktúra okresu Tvrdošín

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Negatívny demografický trend v okrese Dolný Kubín a mierne pozitívny trend v okresoch Námestovo a Tvrdošín potvrdzuje aj porovnanie okresov pomocou indexu počtu obyvateľov, ktorý porovnáva počet obyvateľov v rokoch 2004 a 2023. Okres Dolný Kubín zaznamenáva negatívny prírastok obyvateľov, zatiaľ čo okresy Námestovo a Tvrdošín zaznamenávajú mierne pozitívny až pozitívny prírastok obyvateľov.

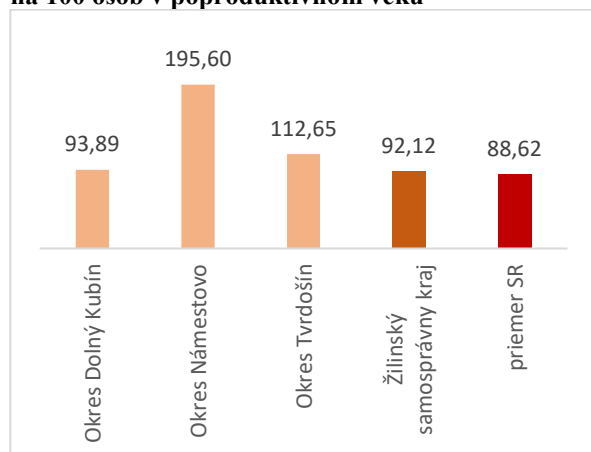
Graf 9: Index počtu obyvateľov (2023 / 2004)

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

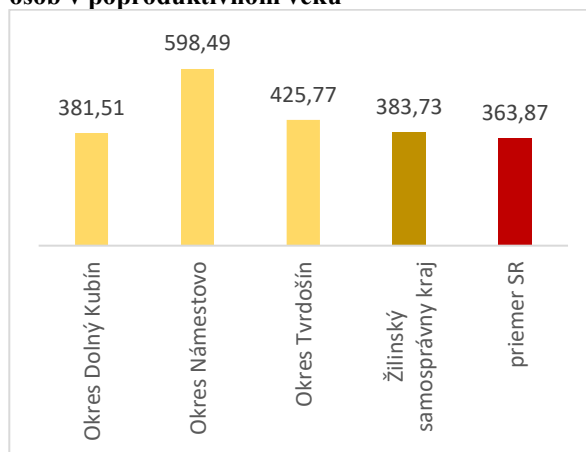
Podľa indexu starnutia v roku 2023 pripadalo v okrese Dolný Kubín na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku len 94 obyvateľov v predproduktívnom veku a 382 osôb v produktívnom veku. Pozitívna situácia je však v okrese Námestovo, kde pripadalo na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku až 196 obyvateľov v predproduktívnom veku a 598 obyvateľov v produktívnom veku. Okres Tvrdošín zaznamenáva taktiež pozitívny vývoj, kedy na 100 osôb v poproduktívnom veku pripadá 113 obyvateľov v predproduktívnom veku a 427 obyvateľov v produktívnom veku.

Graf 10: Počet osôb v predproduktívnom veku na 100 osôb v poproduktívnom veku

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007π/v_om7007rr_00_00_00_sk

Graf 11: Počet osôb v produktívnom veku na 100 osôb v poproduktívnom veku

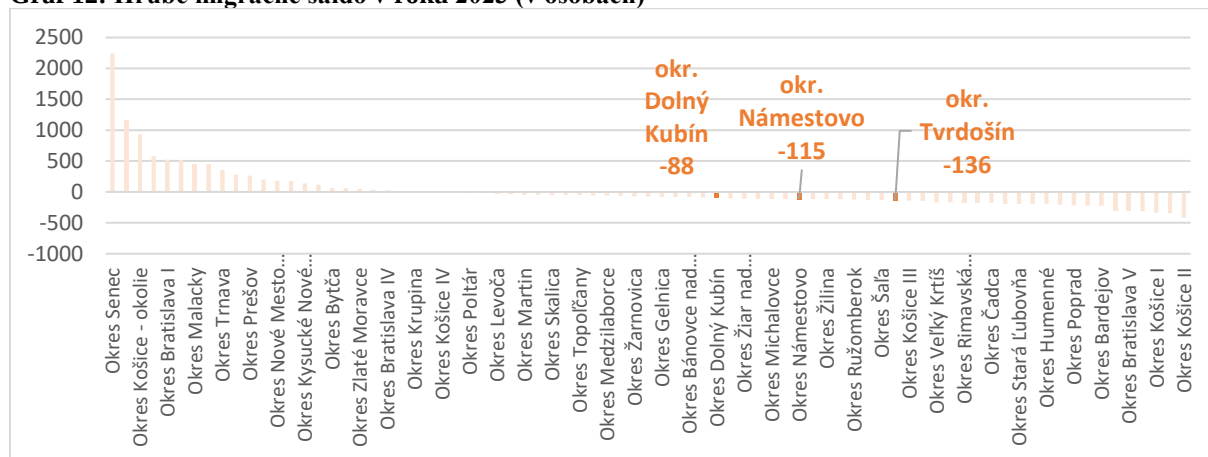

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007π/v_om7007rr_00_00_00_sk

Tieto ukazovatele a ich porovnanie so Žilinským samosprávnym krajom, priemerom SR a ostatnými okresmi v SR, radí okresy Námestovo a Tvrdošín medzi najmladšie okresy na Slovensku. Inými slovami, populačný potenciál okresov Námestovo a Tvrdošín je významne nadpriemerný a pozitívny efekt demografického vývoja neminimalizuje ani migrácia do ekonomicky vyspelejších regiónov Slovenska alebo do zahraničia. Okres Dolný Kubín zápasí s rovnakým negatívnym populačným vývojom ako drvivá väčšina hospodársky slabších regiónov Slovenska.

Všetky 3 okresy, teda Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín, zaznamenávajú mierne negatívne migračné saldo, čo však, v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska, nie je nijako dramatické.

Graf 12: Hrubé migračné saldo v roku 2023 (v osobách)

* hrubé migračné saldo je rozdielom medzi počtom prisťahovaných osôb a počtom vysťahovaných osôb
Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7103mr/v_om7103mr_00_00_00_sk

Konkrétne to znamená, že za rok 2023 sa z okresu Dolný Kubín vysťahovalo 369 obyvateľov a prisťahovalo 281 obyvateľov, z okresu Námestovo sa vysťahovalo 377 osôb a prisťahovalo len 262 osôb a z okresu Tvrdošín sa vysťahovalo 296 osôb a prisťahovalo len 160 osôb.

Tab. 1: Štatistika vysťahovaných a prisťahovaných osôb za rok 2023

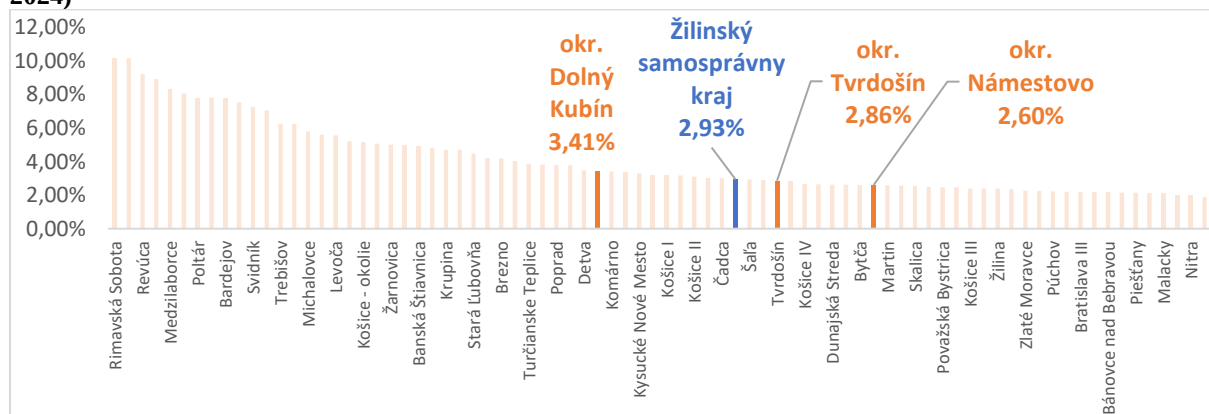
	Prisťahovaní na trvalý pobyt (Osoba) 2023	Vysťahovaní z trvalého pobytu (Osoba) 2023	Hrubé migračné saldo
Okres Dolný Kubín	281	369	-88
Okres Námestovo	262	377	-115
Okres Tvrdošín	160	296	-136
Slovenská republika	57 167	55 766	+ 1 401

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7103mr/v_om7103mr_00_00_00_sk

1.3 Vývoj nezamestnanosti

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v okrese Dolný Kubín v apríli 2024 úroveň 3,41 %, čo bolo mierne vyššie ako priemer nezamestnanosti v Žilinskom samosprávnom kraji a ako priemer Slovenska. Okresy Tvrdošín a Námestovo zaznamenali v rovnakom období mierne nižšiu mieru nezamestnanosti ako Žilinský samosprávny kraj, a to 2,861 %, resp. 2,60 %.

Graf 13: Podiel počtu uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte osôb v produktívnom veku (apríl 2024)

Zdroj: UPSVaR SR

Všetky tri okresy prešli od vstupu do Európskej únie významne pozitívnu cestu v znižovaní nezamestnanosti a píše pomerne úspešný 20-ročný príbeh poklesu miery evidovanej nezamestnanosti o takmer 75 %, resp. o takmer 80 % oproti východiskovému stavu. Dynamika znižovania nezamestnanosti je v týchto okresoch významne vyššia ako priemerná kumulatívna dynamika znižovania miery nezamestnanosti v Žilinskom samosprávnom kraji (-77 %) a na Slovensku (-75 %).

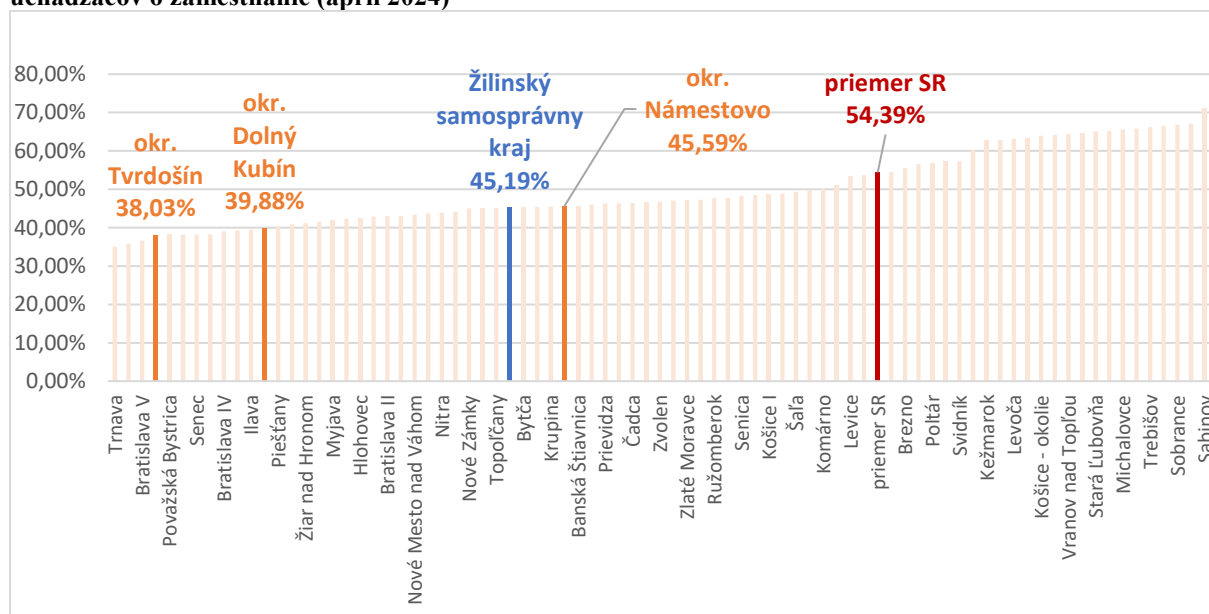
Tab. 2: Časové porovnanie úrovni nezamestnanosti od roku 2004

	apríl 04	apríl 09	apríl 24
okres Dolný Kubín	16,32%	12,00%	3,41%
okres Námestovo	11,51%	10,87%	2,60%
okres Tvrdošín	12,97%	10,90%	2,86%
Žilinský samosprávny kraj	13,16%	8,83%	2,93%
priemer SR	15,25%	10,92%	3,82%

Zdroj: UPSVaR SR

Dynamika znižovania miery nezamestnanosti v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín neustáva a významným tempom dobieha priemer Slovenska. Faktorom tohto stavu je nedosiahnutie kriticky nízkej miery nezamestnanosti vzhľadom na vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva, čo dokumentuje aj pomerne nízky podiel evidovaných nezamestnaných, ktorí nemali zamestnanie pred zaradením do evidencie nezamestnaných na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie.

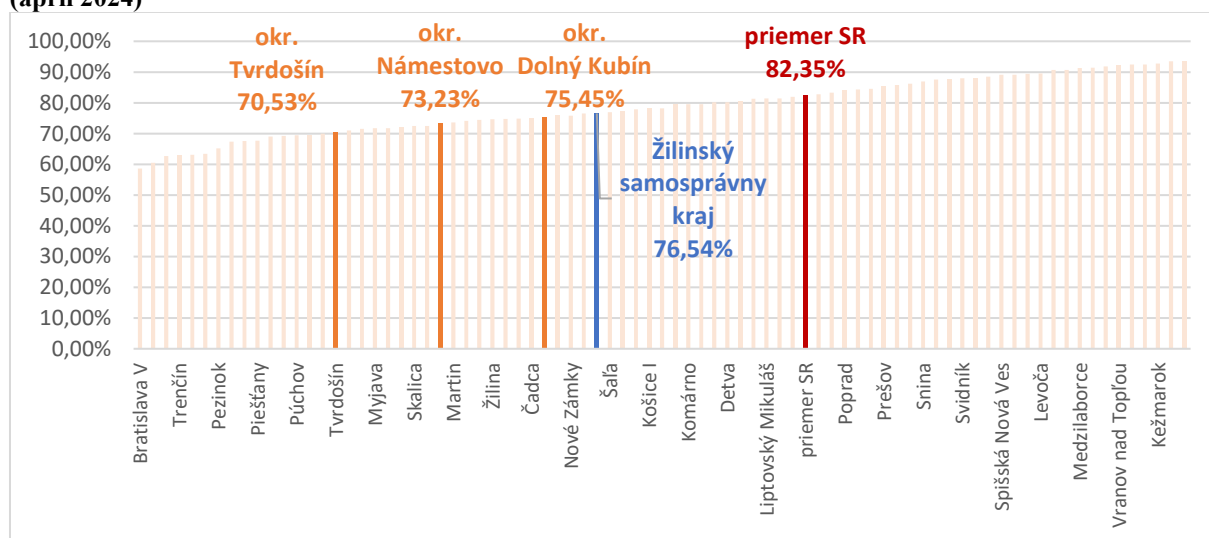
Graf 14: Podiel počtu uchádzačov o zamestnanie bez predchádzajúceho zamestnania na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (apríl 2024)

Zdroj: UPSVaR SR

Potvrdením pozitívneho trendu štrukturálnej nezamestnanosti v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín je podiel počtu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie. Tento ukazovateľ sa pohybuje významne pod úrovňou priemeru SR, čo ukazuje, že okresy sa pomerne úspešne vysporiadávajú so štrukturálnou nezamestnanosťou.

Graf 15: Podiel znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (apríl 2024)

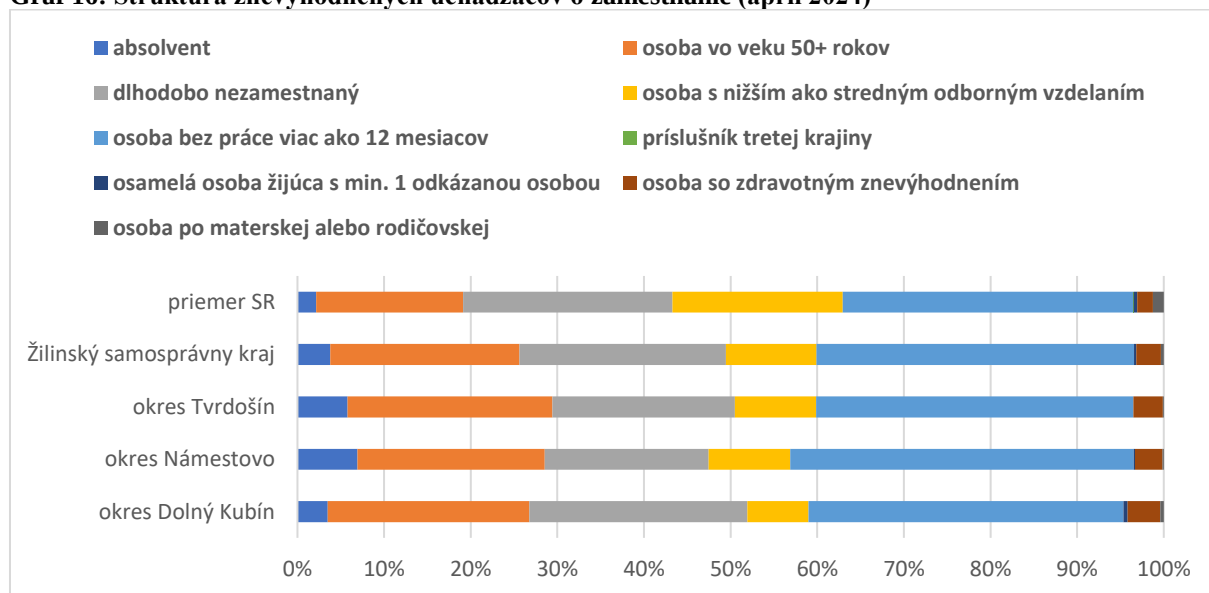

Zdroj: UPSVaR SR

Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a jej porovnaním v prípade okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín s celoslovenským priemerom ukazuje, že najrizikovejšími skupinami nezamestnaných osôb sú:

- osoby vo veku viac ako 50 rokov; a
- osoby so zdravotným znevýhodnením.

Graf 16: Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (apríl 2024)

Zdroj: UPSVaR SR

1.4 Hospodárska aktivita

V Žilinskom samosprávnom kraji pôsobí celkovo 27 920 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 71 podnikov v samosprávnom kraji zamestnáva 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctvo, maloobchod, nehnuteľnosti, cestovný ruch a služby.

Tab. 3: Počet podnikov podľa odvetví a počtu zamestnancov v Žilinskom samosprávnom kraji

Počet podnikov	do 9 zamestnancov	10 - 49 zamestnancov	50 - 249 zamestnancov	nad 250 zamestnancov	nezistený počet zamestnancov	CELKOM
2022						
Automobilový priemysel	12	7	13	11	7	50
Cestovný ruch a gastro	1 203	134	14	1	518	1 870
Doprava a logistika	776	109	13	5	220	1 123
Drevo a papier	265	61	11	2	103	442
Elektrotechnika	113	24	20	7	53	217
Energie a ťažba	86	21	6	3	50	166
Financie	479	11	0	0	279	769
Hazard	10	2	2	0	6	20
Chémia a plasty	59	20	16	3	16	114
Informačné technológie	820	35	11	1	402	1 269
Kovovýroba a hutníctvo	430	84	25	3	132	674
Maloobchod	1 673	99	6	11	709	2 498
Média, vydavateľstvá a kultúra	169	14	3	1	108	295
Nehnuteľnosti	938	39	1	0	1 000	1 978

Odevy a obuv	89	26	5	4	52	176
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	742	106	10	0	370	1 228
Potravinárstvo	151	42	13	2	48	256
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	1 106	19	2	0	583	1 710
Predaj a údržba vozidiel	421	38	9	0	115	583
Projektovanie a inžiniering	664	15	4	0	280	963
Reklama	253	8	1	0	169	431
Služby	1 030	59	12	2	658	1 761
Spracovanie odpadov	56	10	7	0	20	93
Sprostredkovanie	501	20	9	0	371	901
Stavebníctvo	3 131	232	28	1	1 320	4 712
Strojárstvo	145	42	13	8	34	242
Školstvo a vzdelávanie	183	9	1	0	107	300
Telekomunikácie	40	5	1	0	18	64
Veľkoobchod	884	159	22	4	411	1 480
Výroba - ostatné	70	11	4	0	24	109
Vývoj a testovanie	177	22	2	0	78	279
Zdravotníctvo	1 015	53	6	2	71	1 147
CELKOM	17 691	1 536	290	71	8 332	27 920

Zdroj: databáza FINSTAT

Podniky v Žilinskom samosprávnom kraji vytvorili v roku 2022 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške takmer 5,3 mld. eur, pričom ďaleko najúspešnejším odvetvím sa stal automobilový priemysel. Navzdory veľkému počtu podnikov, maloobchod vytvoril v roku 2022 pridanú hodnotu len vo výške 247 mil. eur.

Podniky v Žilinskom samosprávnom kraji vygenerovali v roku 2022 tržby v celkovej výške 31,5 mld. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 1,5 mld. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 350 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 23 %.

Tab. 4: Hospodárske ukazovatele podnikov podľa odvetví v Žilinskom samosprávnom kraji

rok 2022	Pridaná hodnota	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
Automobilový priemysel	1 096 934 047 €	10 542 755 949 €	363 200 533 €	81 624 292 €
Cestovný ruch a gastro	124 987 023 €	405 482 770 €	-2 471 754 €	4 342 953 €
Doprava a logistika	168 123 980 €	726 758 224 €	31 639 475 €	8 191 971 €
Drevo a papier	296 732 172 €	1 457 965 284 €	45 993 557 €	18 689 528 €
Elektrotechnika	187 601 142 €	1 344 128 380 €	39 355 629 €	8 996 184 €
Energie a ťažba	221 771 592 €	2 271 354 979 €	76 748 840 €	21 726 730 €
Financie	22 193 153 €	87 709 768 €	46 928 586 €	3 295 412 €
Hazard	156 571 473 €	198 518 791 €	88 898 337 €	18 410 942 €
Chémia a plasty	130 958 000 €	476 226 903 €	15 156 959 €	3 461 025 €
Informačné technológie	181 270 040 €	388 823 019 €	58 140 862 €	11 657 022 €
Kovovýroba a hutníctvo	229 517 268 €	1 022 605 270 €	47 742 143 €	11 743 390 €
Maloobchod	247 964 073 €	1 662 093 127 €	24 782 660 €	9 434 470 €
Média, vydavateľstvá a kultúra	26 254 467 €	99 711 924 €	2 230 260 €	771 494 €
Nehnuteľnosti	172 381 810 €	403 182 022 €	123 556 138 €	15 834 457 €
Odevy a obuv	66 477 567 €	218 700 842 €	10 012 973 €	2 501 468 €
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	91 903 682 €	367 760 086 €	39 731 456 €	9 139 791 €
Potravinárstvo	94 730 496 €	480 651 256 €	11 463 980 €	3 759 842 €
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	64 102 122 €	146 553 561 €	19 457 040 €	4 097 116 €

Predaj a údržba vozidiel	70 561 676 €	533 410 522 €	15 697 631 €	4 398 422 €
Projektovanie a inžiniering	51 510 120 €	167 299 323 €	19 291 787 €	4 408 167 €
Reklama	12 002 176 €	47 312 223 €	9 086 616 €	1 098 330 €
Služby	85 593 324 €	241 646 269 €	22 301 042 €	5 333 482 €
Spracovanie odpadov	39 685 375 €	133 650 542 €	10 088 560 €	2 154 938 €
Sprostredkovanie	62 209 429 €	326 534 834 €	30 959 611 €	4 811 523 €
Stavebníctvo	346 808 486 €	2 045 392 318 €	95 312 302 €	22 594 018 €
Strojárstvo	387 175 242 €	1 326 607 959 €	38 473 749 €	13 938 324 €
Školstvo a vzdelávanie	10 172 254 €	23 160 484 €	4 526 760 €	874 867 €
Telekomunikácie	6 421 470 €	17 057 723 €	1 246 863 €	313 902 €
Veľkoobchod	391 751 474 €	3 627 799 686 €	152 026 478 €	34 518 814 €
Výroba - ostatné	21 244 725 €	128 597 368 €	3 649 506 €	1 276 778 €
Vývoj a testovanie	34 838 199 €	86 454 040 €	11 435 154 €	2 361 467 €
Zdravotníctvo	220 313 243 €	465 919 109 €	51 709 163 €	13 526 470 €
Celkový súčet	5 320 761 300 €	31 471 824 555 €	1 508 372 896 €	349 287 589 €

Zdroj: databáza FINSTAT

V okrese Dolný Kubín pôsobí celkovo 1 604 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 7 podnikov v okrese zamestnáva 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva, maloobchodu a cestovného ruchu.

Tab. 5: Počet podnikov podľa odvetví a počtu zamestnancov v okrese Dolný Kubín

Počet podnikov	do 9 zamestnancov	10 - 49 zamestnancov	50 - 249 zamestnancov	nad 250 zamestnancov	nezistený počet zamestnancov	CELKOM
2022						
Automobilový priemysel	1	0	0	0	0	1
Cestovný ruch a gastro	64	11	1	0	29	105
Doprava a logistika	46	4	0	0	9	59
Drevo a papier	16	3	2	0	16	37
Elektrotechnika	10	0	2	1	5	18
Energie a ťažba	5	1	1	0	4	11
Financie	25	0	0	0	21	46
Chémia a plasty	5	0	0	1	0	6
Informačné technológie	38	0	0	0	14	52
Kovovýroba a hutníctvo	28	10	2	2	9	51
Maloobchod	94	5	0	0	40	139
Média, vydavateľstvá a kultúra	8	0	0	0	2	10
Nehnuteľnosti	43	3	0	0	38	84
Odevy a obuv	3	0	0	0	3	6
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	59	12	0	0	28	99
Potravinárstvo	10	4	2	0	1	17
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	71	1	0	0	34	106
Predaj a údržba vozidiel	22	0	0	0	5	27
Projektovanie a inžiniering	38	0	0	0	16	54
Reklama	17	0	0	0	7	24
Služby	50	2	0	0	18	70
Spracovanie odpadov	3	0	1	0	1	5
Sprostredkovanie	27	3	0	0	20	50
Stavebníctvo	205	18	2	0	77	302
Strojárstvo	4	4	2	3	2	15

Školstvo a vzdelávanie	3	2	0	0	5	10
Telekomunikácie	2	0	0	0	1	3
Veľkoobchod	57	9	0	0	28	94
Výroba - ostatné	7	1	0	0	2	10
Vývoj a testovanie	13	2	0	0	2	17
Zdravotníctvo	73	1	0	0	2	76
CELKOM	1 047	96	15	7	439	1 604

Zdroj: databáza FINSTAT

Podniky v okrese Dolný Kubín vytvorili v roku 2022 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 249 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo strojárstvo, nasledované kovovýrobou a hutníctvom. Navzdory veľkému počtu podnikov, stavebníctvo vytvorilo v roku 2022 pridanú hodnotu len vo výške 18 mil. eur.

Podniky v okrese Dolný Kubín vygenerovali v roku 2022 tržby v celkovej výške 1,06 mld. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 52 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 12,4 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 24 %.

Tab. 6: Hospodárske ukazovatele podnikov podľa odvetví v okrese Dolný Kubín

rok 2022	Pridaná hodnota	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
Automobilový priemysel	0 €	0 €	-84 €	0 €
Cestovný ruch a gastro	5 691 128 €	15 496 333 €	114 589 €	122 656 €
Doprava a logistika	5 168 867 €	18 596 896 €	873 521 €	224 011 €
Drevo a papier	8 175 699 €	36 192 146 €	2 067 216 €	447 830 €
Elektrotechnika	23 273 367 €	65 990 496 €	4 779 837 €	1 134 909 €
Energie a ťažba	8 631 098 €	13 777 499 €	462 168 €	115 951 €
Financie	1 679 017 €	2 728 020 €	810 280 €	164 350 €
Chémia a plasty	9 596 773 €	40 516 025 €	-751 740 €	-153 104 €
Informačné technológie	1 577 669 €	3 370 216 €	3 248 834 €	231 798 €
Kovovýroba a hutníctvo	51 035 211 €	300 737 237 €	5 589 451 €	2 107 779 €
Maloobchod	7 269 080 €	42 137 964 €	1 711 185 €	507 276 €
Média, vydavateľstvá a kultúra	620 926 €	1 494 174 €	40 082 €	25 975 €
Nehnuteľnosti	3 483 772 €	9 725 893 €	2 631 784 €	653 317 €
Odevy a obuv	10 717 €	48 776 €	5 930 €	1 643 €
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	8 213 854 €	26 789 112 €	3 716 250 €	854 286 €
Potravinárstvo	4 277 573 €	21 552 425 €	101 353 €	108 902 €
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	3 030 188 €	6 767 584 €	1 589 055 €	246 940 €
Predaj a údržba vozidiel	630 967 €	3 793 560 €	-73 850 €	18 867 €
Projektovanie a inžiniering	1 379 873 €	3 424 794 €	517 228 €	117 328 €
Reklama	323 768 €	1 069 554 €	71 279 €	14 569 €
Služby	1 847 264 €	5 173 706 €	487 186 €	131 489 €
Spracovanie odpadov	989 455 €	2 489 781 €	78 783 €	65 217 €
Sprostredkovanie	2 677 311 €	26 943 012 €	785 621 €	190 592 €
Stavebníctvo	18 391 690 €	119 062 027 €	3 448 711 €	1 220 459 €
Strojárstvo	59 870 019 €	175 722 088 €	11 404 313 €	2 016 147 €
Školstvo a vzdelávanie	470 839 €	1 523 926 €	130 806 €	22 408 €
Telekomunikácie	89 215 €	188 014 €	35 214 €	109 €
Veľkoobchod	9 866 466 €	92 136 995 €	4 250 574 €	971 545 €
Výroba - ostatné	566 953 €	1 714 548 €	-38 897 €	2 401 €
Vývoj a testovanie	1 335 116 €	2 692 611 €	265 187 €	77 773 €
Zdravotníctvo	8 489 756 €	16 600 916 €	3 495 969 €	772 037 €
Celkový súčet	248 663 631 €	1 058 456 328 €	51 847 835 €	12 415 460 €

Zdroj: databáza FINSTAT

V okrese Námestovo pôsobí celkovo 1 681 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 4 podniky v okrese zamestnávajú 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva, maloobchodu a dopravy a logistiky.

Tab. 7: Počet podnikov podľa odvetví a počtu zamestnancov v okrese Námestovo

Počet podnikov	do 9 zamestnancov	10 - 49 zamestnancov	50 - 249 zamestnancov	nad 250 zamestnancov	nezistený počet zamestnancov	CELKOM
2022						
Automobilový priemysel	4	1	0	1	0	6
Cestovný ruch a gastro	31	10	0	0	13	54
Doprava a logistika	61	9	1	0	11	82
Drevo a papier	39	7	0	0	13	59
Elektrotechnika	10	5	4	1	1	21
Energie a ťažba	4	1	0	0	2	7
Financie	15	1	0	0	9	25
Hazard	1	0	0	0	0	1
Chémia a plasty	0	0	1	0	3	4
Informačné technológie	31	0	1	0	16	48
Kovovýroba a hutníctvo	45	6	1	0	14	66
Maloobchod	112	8	0	1	37	158
Média, vydavateľstvá a kultúra	6	2	0	0	1	9
Nehnuteľnosti	24	1	0	0	30	55
Odevy a obuv	5	5	0	0	6	16
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	54	17	1	0	27	99
Potravinárstvo	12	2	0	0	2	16
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	35	0	0	0	14	49
Predaj a údržba vozidiel	17	2	0	0	6	25
Projektovanie a inžiniering	20	0	0	0	7	27
Reklama	7	0	0	0	6	13
Služby	38	2	1	0	31	72
Spracovanie odpadov	1	0	0	0	0	1
Sprostredkovanie	17	1	0	0	6	24
Stavebníctvo	405	31	5	0	165	606
Strojárstvo	7	2	1	1	3	14
Školstvo a vzdelávanie	5	0	0	0	1	6
Telekomunikácie	1	0	0	0	1	2
Veľkoobchod	23	6	0	0	11	40
Výroba - ostatné	5	0	1	0	4	10
Vývoj a testovanie	6	3	1	0	1	11
Zdravotníctvo	48	2	0	0	5	55
CELKOM	1 089	124	18	4	446	1 681

Zdroj: databáza FINSTAT

Podniky v okrese Námestovo vytvorili v roku 2022 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške len 139 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo stavebníctvo, nasledované, s veľkým odstupom maloobchodom a kovovýrobou a hutníctvom.

Podniky v okrese Námestovo vygenerovali v roku 2022 tržby v celkovej výške 1,3 mld. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 47 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 14,7 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 31%.

Tab. 8: Hospodárske ukazovatele podnikov podľa odvetví v okrese Námestovo

rok 2022	Pridaná hodnota	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
Automobilový priemysel	-4 389 832 €	144 946 170 €	-18 786 018 €	350 261 €
Cestovný ruch a gastro	2 969 185 €	10 403 304 €	15 844 €	97 337 €
Doprava a logistika	10 498 028 €	47 870 223 €	1 019 843 €	291 967 €
Drevo a papier	4 489 509 €	26 398 268 €	826 570 €	221 849 €
Elektrotechnika	-27 410 235 €	305 203 647 €	16 178 267 €	3 588 844 €
Energie a ťažba	495 798 €	2 329 651 €	33 944 €	10 239 €
Financie	2 152 341 €	8 345 856 €	661 344 €	211 185 €
Hazard	99 403 €	144 338 €	69 874 €	14 688 €
Chémia a plasty	3 327 035 €	8 040 668 €	139 407 €	27 257 €
Informačné technológie	6 660 318 €	9 357 639 €	935 534 €	213 863 €
Kovovýroba a hutníctvo	15 885 455 €	75 671 029 €	9 567 253 €	2 068 005 €
Maloobchod	16 658 636 €	109 518 308 €	1 585 067 €	484 996 €
Média, vydavateľstvá a kultúra	790 050 €	2 820 569 €	-44 014 €	12 328 €
Nehnuteľnosti	1 364 064 €	5 825 521 €	257 108 €	101 544 €
Odevy a obuv	1 940 452 €	7 159 068 €	66 624 €	30 834 €
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	10 447 457 €	44 554 825 €	3 951 900 €	814 617 €
Potravinárstvo	1 194 760 €	8 985 896 €	-18 771 €	21 883 €
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	835 384 €	1 838 968 €	707 856 €	73 376 €
Predaj a údržba vozidiel	1 824 170 €	12 778 015 €	530 005 €	134 502 €
Projektovanie a inžiniering	1 572 619 €	4 984 841 €	1 112 975 €	232 602 €
Reklama	461 205 €	1 614 213 €	251 801 €	53 412 €
Služby	2 547 015 €	8 513 051 €	589 594 €	106 844 €
Spracovanie odpadov	29 775 €	91 466 €	9 653 €	2 481 €
Sprostredkovanie	925 379 €	3 805 552 €	286 738 €	53 032 €
Stavebníctvo	40 518 710 €	273 187 473 €	15 169 868 €	3 308 706 €
Strojárstvo	14 305 692 €	72 646 873 €	2 489 076 €	140 634 €
Školstvo a vzdelávanie	1 495 €	109 258 €	5 546 €	2 528 €
Telekomunikácie	137 926 €	681 476 €	-58 440 €	294 €
Veľkoobchod	5 956 175 €	52 830 259 €	2 288 397 €	498 740 €
Výroba - ostatné	7 133 888 €	24 646 043 €	2 959 379 €	641 433 €
Vývoj a testovanie	7 389 278 €	13 165 148 €	792 696 €	199 862 €
Zdravotníctvo	7 724 008 €	21 197 541 €	3 196 541 €	679 347 €
Celkový súčet	138 535 143 €	1 309 665 157 €	46 791 461 €	14 689 490 €

Zdroj: databáza FINSTAT

V okrese Tvrdošín pôsobí celkovo 1 044 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 4 podniky v okrese zamestnávajú 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva a maloobchodu.

Tab. 9: Počet podnikov podľa odvetví a počtu zamestnancov v okrese Tvrdošín

Počet podnikov	do 9 zamestnancov	10 - 49 zamestnancov	50 - 249 zamestnancov	nad 250 zamestnancov	nezistený počet zamestnancov	CELKO M
2022						
Automobilový priemysel	1	0	0	0	0	1
Cestovný ruch a gastro	46	6	0	0	17	69
Doprava a logistika	31	8	2	0	7	48
Drevo a papier	16	4	1	0	2	23

Elektrotechnika	2	2	3	2	5	14
Energie a ťažba	11	0	0	0	1	12
Financie	10	0	0	0	7	17
Chémia a plasty	1	0	0	0	0	1
Informačné technológie	31	0	1	0	16	48
Kovovýroba a hutníctvo	14	4	2	0	5	25
Maloobchod	121	11	1	2	24	159
Média, vydavateľstvá a kultúra	6	1	0	0	1	8
Nehnutelnosti	25	2	0	0	11	38
Odevy a obuv	5	0	0	0	2	7
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	48	8	1	0	13	70
Potravinárstvo	6	2	0	0	2	10
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	29	0	0	0	5	34
Predaj a údržba vozidiel	24	0	0	0	1	25
Projektovanie a inžiniering	10	0	0	0	7	17
Reklama	8	0	0	0	4	12
Služby	26	3	0	0	13	42
Spracovanie odpadov	2	0	0	0	2	4
Sprostredkovanie	21	0	0	0	13	34
Stavebníctvo	131	6	1	0	55	193
Strojárstvo	8	2	2	0	3	15
Školstvo a vzdelávanie	8	1	0	0	5	14
Telekomunikácie	3	0	0	0	0	3
Veľkoobchod	25	4	0	0	12	41
Výroba - ostatné	4	0	0	0	1	5
Vývoj a testovanie	3	0	0	0	0	3
Zdravotníctvo	50	1	0	0	1	52
CELKOM	726	65	14	4	235	1 044

Zdroj: databáza FINSTAT

Podniky v okrese Tvrdošín vytvorili v roku 2022 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 216 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stala elektrotechnika.

Podniky v okrese Tvrdošín vygenerovali v roku 2022 tržby v celkovej výške 1,15 mld. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 30 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 7 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 23 %.

Tab. 10: Hospodárske ukazovatele podnikov podľa odvetví v okrese Tvrdošín

rok 2022	Pridaná hodnota	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
Automobilový priemysel	46 376 €	141 641 €	3 737 €	315 €
Cestovný ruch a gastro	3 161 702 €	9 821 270 €	908 140 €	179 150 €
Doprava a logistika	12 346 349 €	42 701 849 €	3 453 321 €	798 085 €
Drevo a papier	3 753 135 €	20 395 311 €	899 584 €	202 948 €
Elektrotechnika	95 915 048 €	617 330 234 €	228 356 €	46 988 €
Energie a ťažba	3 027 048 €	5 185 401 €	826 955 €	252 956 €
Financie	111 209 €	557 044 €	-34 134 €	5 412 €

Chémia a plasty	-14 760 €	0 €	-31 724 €	
Informačné technológie	4 668 284 €	22 565 641 €	1 564 474 €	222 039 €
Kovovýroba a hutníctvo	7 552 064 €	20 248 730 €	61 868 €	62 539 €
Maloobchod	28 572 661 €	193 358 053 €	4 500 588 €	1 195 087 €
Média, vydavateľstvá a kultúra	408 351 €	2 223 389 €	24 375 €	4 824 €
Nehnuteľnosti	6 229 274 €	8 711 280 €	3 283 105 €	858 151 €
Odevy a obuv	2 294 €	175 078 €	-54 686 €	146 €
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	6 583 078 €	25 036 008 €	2 867 008 €	601 885 €
Potravinárstvo	3 134 380 €	11 508 819 €	517 195 €	124 236 €
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	530 590 €	1 468 618 €	576 324 €	43 495 €
Predaj a údržba vozidiel	1 278 227 €	10 608 579 €	545 783 €	116 567 €
Projektovanie a inžiniering	270 997 €	721 080 €	167 746 €	40 585 €
Reklama	519 821 €	1 731 295 €	129 315 €	26 846 €
Služby	1 813 341 €	5 006 358 €	123 322 €	52 326 €
Spracovanie odpadov	1 135 962 €	4 188 338 €	877 706 €	182 028 €
Sprostredkovanie	644 954 €	3 251 712 €	54 138 €	29 172 €
Stavebníctvo	13 816 494 €	76 804 913 €	4 861 546 €	1 131 458 €
Strojárstvo	12 255 180 €	34 812 255 €	829 900 €	163 846 €
Školstvo a vzdelávanie	213 406 €	662 616 €	125 833 €	5 734 €
Telekomunikácie	112 036 €	313 192 €	25 677 €	2 922 €
Veľkoobchod	1 446 300 €	15 230 349 €	167 778 €	112 585 €
Výroba - ostatné	156 490 €	499 962 €	5 785 €	7 693 €
Vývoj a testovanie	66 243 €	127 675 €	26 884 €	4 146 €
Zdravotníctvo	6 535 913 €	14 242 502 €	2 260 880 €	478 784 €
Celkový súčet	216 292 447 €	1 149 629 192 €	29 796 779 €	6 952 948 €

Zdroj: databáza FINSTAT

Prvých 50 najväčších podnikov v Žilinskom samosprávnom kraji z hľadiska celkových tržieb za rok 2022 generuje 56 % tržieb a 44 % dane z príjmov právnických osôb v kraji. Ich efektívna sadzba dane z príjmov právnických osôb tvorí v priemere 25,1 %.

Tab. 11: 50 najväčších podnikov v Žilinskom samosprávnom kraji podľa tržieb v roku 2022

Názov podniku	Odvetvie	Veľkostná kategória podniku	Mesto	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
Kia Slovakia s. r. o.	Automobilový priemysel	3000-3999 zamestnancov	Teplička nad Váhom	6 758 817 000 €	222 640 000 €	47 134 000 €
Mobis Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	2000-2999 zamestnancov	Gbeľany	1 806 249 000 €	93 224 000 €	19 873 000 €
Stredoslovenská energetika, a. s.	Energie a ťažba	250-499 zamestnancov	Žilina	1 512 919 991 €	-13 574 630 €	-2 288 999 €
Mondi SCP, a.s.	Drevo a papier	1000-1999 zamestnancov	Ružomberok	867 555 000 €	31 429 000 €	15 107 000 €
Schaeffler Kysuce, spol. s r.o.	Strojárstvo	4000-4999 zamestnancov	Kysucké Nové Mesto	658 862 000 €	9 646 000 €	7 989 000 €
Panasonic Industrial Devices Slovakia s.r.o.	Elektrotechnika	2000-2999 zamestnancov	Trstená	496 009 120 €	-12 945 722 €	-2 259 971 €
Stredoslovenská distribučná, a.s.	Energie a ťažba	1000-1999 zamestnancov	Žilina	279 371 000 €	73 930 000 €	18 307 000 €
FERONA Slovakia, a.s.	Veľkoobchod	150-199 zamestnancov	Žilina	268 581 035 €	7 386 712 €	2 060 506 €
SEJONG Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	100-149 zamestnancov	Lietavská Lúčka	261 735 758 €	972 469 €	416 766 €
Visteon Electronics Slovakia s. r. o.	Elektrotechnika	500-999 zamestnancov	Námestovo	245 741 443 €	14 373 922 €	3 110 624 €

SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	250-499 zamestnancov	Žilina	237 058 492 €	1 472 241 €	343 205 €
Hyundai Steel Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	50-99 zamestnancov	Gbeľany	225 444 360 €	11 448 586 €	2 453 065 €
Hyundai Transys Slovakia s. r. o.	Automobilový priemysel	250-499 zamestnancov	Žilina	218 427 757 €	6 498 871 €	1 197 133 €
SLOVWOOD Ružomberok, a.s.	Veľkoobchod	20-24 zamestnancov	Ružomberok	200 655 741 €	232 162 €	67 467 €
PRODCEŇ DHOLLANDIA, s. r. o.	Automobilový priemysel	500-999 zamestnancov	Predmier	180 334 555 €	12 656 140 €	2 665 847 €
COOP Jednota - Logistické centrum, a. s.	Veľkoobchod	200-249 zamestnancov	Horný Hričov	178 534 145 €	2 596 022 €	567 733 €
TIPSPORT SK, a.s.	Hazard	50-99 zamestnancov	Žilina	173 389 818 €	87 397 264 €	18 354 555 €
OFZ, a.s.	Kovovýroba a hutníctvo	250-499 zamestnancov	Oravský Podzámok	151 880 086 €	-1 725 602 €	460 435 €
Metsa Tissue Slovakia s.r.o.	Drevo a papier	250-499 zamestnancov	Žilina	151 840 602 €	-1 008 119 €	-502 881 €
DONGHEE Slovakia, s.r.o.	Automobilový priemysel	250-499 zamestnancov	Strečno	139 059 948 €	2 463 565 €	547 079 €
MAHLE Behr Námestovo s.r.o.	Automobilový priemysel	250-499 zamestnancov	Námestovo	132 807 987 €	-13 115 580 €	236 563 €
ŽP EKO QELET a.s.	Veľkoobchod	250-499 zamestnancov	Martin	126 234 323 €	3 631 758 €	776 808 €
COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo	Maloobchod	500-999 zamestnancov	Žilina	124 599 468 €	2 547 268 €	362 454 €
COOP Jednota Čadca, spotrebné družstvo	Maloobchod	1000-1999 zamestnancov	Čadca	123 556 842 €	2 354 663 €	457 747 €
Stavebniny DEK s.r.o.	Veľkoobchod	250-499 zamestnancov	Žilina	122 350 054 €	7 925 294 €	1 725 814 €
SAKER, s.r.o.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Horný Hričov	119 517 150 €	5 486 874 €	1 157 974 €
Zberné suroviny Žilina a.s.	Veľkoobchod	250-499 zamestnancov	Žilina	106 613 666 €	458 771 €	278 664 €
Rettenmeier Tatra Timber, s.r.o.	Drevo a papier	200-249 zamestnancov	Liptovský Hrádok	106 597 007 €	3 783 615 €	792 922 €
VOMS SK, s. r. o.	Maloobchod	50-99 zamestnancov	Žilina	102 598 097 €	1 661 786 €	379 497 €
Kofola a.s.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Rajecká Lesná	98 529 658 €	9 241 213 €	2 037 260 €
Unilabs Slovensko, s. r. o.	Zdravotníctvo	500-999 zamestnancov	Martin	97 226 549 €	3 468 101 €	2 626 337 €
TSR Slovakia, s.r.o.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Bytča	91 685 931 €	302 698 €	-11 324 €
RIGHT POWER, a.s.	Energie a ťažba	25-49 zamestnancov	Žilina	91 177 292 €	-356 874 €	82 108 €
KraussMaffei Technologies, spol. s r.o.	Elektrotechnika	250-499 zamestnancov	Sučany	91 021 463 €	541 040 €	170 168 €
Tatry mountain resorts, a.s.	Cestovný ruch a gastro	500-999 zamestnancov	Liptovský Mikuláš	90 483 000 €	4 647 000 €	1 360 000 €
Eltek s.r.o.	Elektrotechnika	500-999 zamestnancov	Liptovský Hrádok	84 255 661 €	2 365 141 €	640 387 €
Miba Sinter Slovakia s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	500-999 zamestnancov	Dolný Kubín	83 141 772 €	4 581 418 €	964 993 €
Ryba Žilina, spol. s r.o.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Žilina	81 768 941 €	56 920 €	37 420 €
HYDAC Electronic, s.r.o.	Elektrotechnika	250-499 zamestnancov	Tvrdošín	80 387 900 €	7 944 054 €	1 240 379 €
LIBEX, s.r.o.	Veľkoobchod	150-199 zamestnancov	Žilina	77 822 170 €	2 683 716 €	546 424 €

CBA VEREX, a.s.	Veľkoobchod	250-499 zamestnancov	Liptovský Mikuláš	74 781 711 €	2 216 544 €	473 694 €
GATE, a.s.	Maloobchod	250-499 zamestnancov	Ružomberok	74 120 534 €	1 508 790 €	16 078 €
DAECHAN SEAT SK s. r. o.	Automobilový priemysel	200-249 zamestnancov	Kysucké Nové Mesto	73 915 703 €	254 922 €	197 109 €
COOP Jednota Liptovský Mikuláš, spotrebné družstvo	Maloobchod	500-999 zamestnancov	Liptovský Mikuláš	73 306 366 €	1 147 316 €	276 074 €
ECCO Slovakia, a.s.	Odevy a obuv	500-999 zamestnancov	Martin	72 224 734 €	739 922 €	202 276 €
Savencia Fromage & Dairy SK, a. s.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Liptovský Mikuláš	71 877 127 €	-163 094 €	118 759 €
KORUNA s.r.o.	Maloobchod	500-999 zamestnancov	Žilina	68 375 459 €	421 197 €	94 825 €
VEREX-ELTO, a.s.	Veľkoobchod	100-149 zamestnancov	Liptovský Mikuláš	67 970 850 €	6 598 721 €	1 067 261 €
ASAS, a. s.	Veľkoobchod	10-19 zamestnancov	Žilina	67 175 062 €	36 656 €	11 803 €
DOXXbet, s. r. o.	Informačné technológie	150-199 zamestnancov	Žilina	64 576 900 €	2 557 272 €	595 543 €

Zdroj: databáza FINSTAT

Prehľad priemyselných nehnuteľností v databáze SARIO

Nehnuteľnosti evidované v databáze agentúry SARIO v okresoch Námestovo, Dolný Kubín a Tvrdošín:

Nehnuteľnosť- názov	Lokalita	Vlastníctvo	Typ nehnuteľnosti	Voľná plocha (v m ²)
CTP Námestovo	Námestovo	Súkromné	Hala	10 055
Námestovo Vavrečka	Námestovo	Súkromné	Greenfield	6 000
Istebné	Istebné (DK)	Súkromné	Brownfield	240 000
M1 Park Nižná	Nižná (TS)	Súkromné	Hala	0
Trstená hall	Trstená (TS)	Súkromné	Hala	0

Investičná pomoc – podporené zámery

Od roku 2012 schválila vláda SR poskytnutie investičnej pomoci dvom spoločnostiam s miestom realizácie v okrese Dolný Kubín, jednej spoločnosti v okrese Tvrdošín a jednej spoločnosti s prevádzkou v okrese Námestovo.

Spoločnosť	Rok poskytnutia	Lokalita	Investícia (mil. eur)	Nové miesta	Pomoc spolu daňová úľava (mil. eur)	Ekonomická aktivita
Miba Sinter Slovakia s.r.o.	2013	Dolný Kubín	13,65	120	3,60	Vybudovanie dvoch kompetenčných centier pre vývoj a výrobu automobilových ozubených kolies
HYDAC Electronic, s.r.o.	2014	Krásna Hôrka (TS)	10,09	106	3,13	Výroba vysokotlakových filtrov pre filtrovanie plynov a nové displeje
Miba Sinter Slovakia s.r.o.	2019	Dolný Kubín	14,50	160	3,20	Výroba súčiastok zo spekaných ocelí určených

						pre automobilový priemysel
HYDAC Electronic, s.r.o.	2021	Tvrdošín	8,38	68	2,00	Výroba vysokošpecializovaných elektromagnetických systémov, ventilov a displejov
HOVAL, s.r.o.	2023	Istebné (DK)	53,76	457	8,00	Diverzifikácia výroby o výrobu tepelných čerpadiel
MAHLE Behr Námestovo s.r.o.	2023	Slanica (NO)	9,50	60	1,50	Výroba modulov recirkulácie výfukových plynov

Úspešne vykázané projekty SARIO

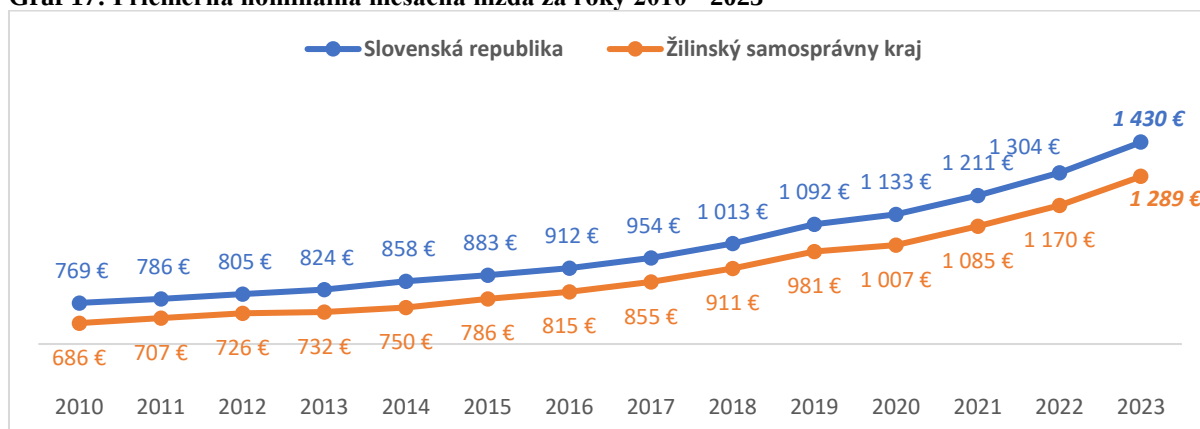
Nad rámec uvedených projektov ukončila agentúra SARIO aj tieto investície v okresoch Námestovo a Dolný Kubín.

Investícia	Rok vykazania	Lokalita	Investícia (mil. eur)	Nové miesta	Ekonomická aktivita
Yanfeng	2019	Námestovo	20,00	400	Výroba interiérových doplnkov
Dhoot Transmission	2019	Námestovo	0,50	100	Výroba káblových zväzkov pre automobilový sektor a elektromobily
Avex Electronics	2021	Oravská Lesná (NO)	1,00	10	Osádzanie komponentov na dosku plošných spojov
MAHLE Engine Components	2017	Dolný Kubín	6,50	100	Mechanické a povrchové opracovanie ložísk

1.5 Priemerná mzda

Vzhľadom na to, že najvyššia dostupná granularita údajov o priemernej mzde je na úrovni odvetví v členení SK NACE a samosprávnych krajov, budeme pristupovať k okresom Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín, pri popise mesačnej hrubej priemernej mzdy, na úrovni Žilinského samosprávneho kraja.

Graf 17: Priemerná nominálna mesačná mzda za roky 2010 - 2023

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/np3104rr/v_np3104rr_00_00_00_sk

Rozdiel medzi priemernou mzdou na Slovensku a v Žilinskom samosprávnom kraji sa pohybuje okolo 10 %, pričom negatívny rozdiel zatiaľ stagnuje.

Tab. 12: Priemerná nominálna hrubá mesačná mzda podľa odvetví SK NACE v roku 2022

rok 2022	BA kraj	TT kraj	TN kraj	NR kraj	ZA kraj	BB kraj	PO kraj	KE kraj
Celé hospodárstvo	1 906 €	1 421 €	1 393 €	1 359 €	1 400 €	1 340 €	1 223 €	1 415 €
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 422 €	1 416 €	1 361 €	1 389 €	1 187 €	1 275 €	1 159 €	1 143 €
Ťažba a dobývanie	2 215 €	1 692 €	1 424 €	N/A	1 511 €	1 396 €	1 288 €	1 486 €
Priemyselná výroba	1 944 €	1 545 €	1 509 €	1 424 €	1 534 €	1 375 €	1 188 €	1 552 €
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2 790 €	2 151 €	2 011 €	2 238 €	1 945 €	1 855 €	1 514 €	1 830 €
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1 790 €	1 513 €	1 220 €	1 234 €	1 317 €	1 275 €	1 107 €	1 301 €
Stavebníctvo	1 686 €	1 201 €	1 171 €	1 176 €	1 246 €	1 202 €	1 052 €	1 357 €
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 793 €	1 347 €	1 298 €	1 274 €	1 256 €	1 215 €	1 143 €	1 151 €
Doprava a skladovanie	1 713 €	1 382 €	1 223 €	1 162 €	1 280 €	1 309 €	1 277 €	1 277 €
Ubytovacie a stravovacie služby	977 €	933 €	906 €	783 €	926 €	927 €	831 €	850 €
Informácie a komunikácia	2 778 €	1 721 €	1 595 €	1 559 €	1 732 €	2 046 €	1 304 €	2 014 €
Finančné a poisťovacie činnosti	2 504 €	1 804 €	1 768 €	1 683 €	1 709 €	1 692 €	1 648 €	1 743 €
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 799 €	918 €	1 260 €	1 375 €	1 275 €	1 214 €	1 091 €	1 097 €
Odborné, vedecké a technické činnosti	2 152 €	1 305 €	1 388 €	1 350 €	1 432 €	1 082 €	1 132 €	1 416 €
Administratívne a podporné služby	1 510 €	1 180 €	953 €	939 €	1 050 €	972 €	878 €	1 083 €
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	2 055 €	1 597 €	1 624 €	1 554 €	1 615 €	1 581 €	1 497 €	1 558 €
Vzdelávanie	1 389 €	1 326 €	1 239 €	1 290 €	1 255 €	1 274 €	1 295 €	1 389 €
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 837 €	1 477 €	1 472 €	1 569 €	1 605 €	1 476 €	1 403 €	1 586 €
Umenie, zábava a rekreácia	1 396 €	1 115 €	997 €	1 155 €	1 201 €	1 215 €	1 176 €	1 167 €
Ostatné činnosti	1 408 €	1 293 €	1 237 €	888 €	1 116 €	969 €	814 €	1 102 €

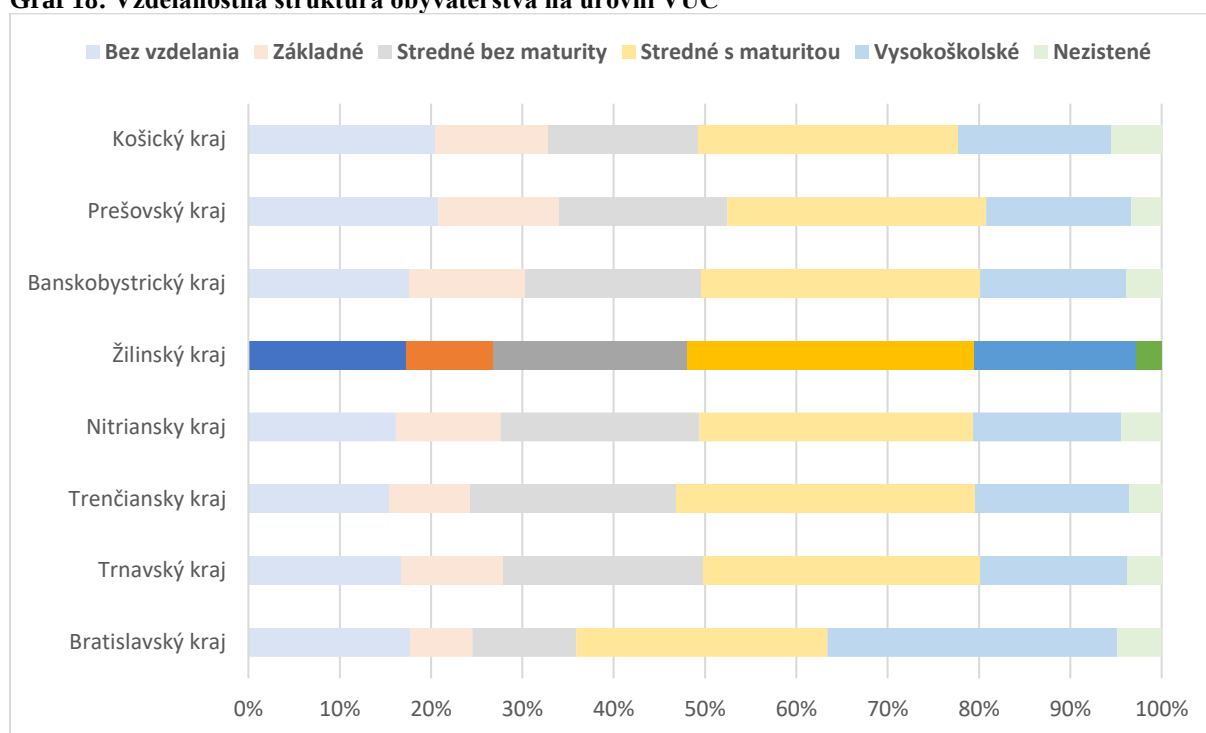
Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/np3104rr/v_np3104rr_00_00_00_sk

Rozkladom priemernej mesačnej hrubej nominálnej mzdy v národnom hospodárstve na jednotlivé odvetvia, podľa klasifikácie SK NACE je jasne vidieť, že v Žilinskom samosprávnom kraji dosahujú zamestnanci mzdy na úrovni priemeru Slovenska v drvivej väčšine odvetví. Výnimkou je vzdelávanie, kde dosahujú zamestnanci v Žilinskom samosprávnom kraji najnižšiu priemernú mzdu spomedzi samosprávnych krajov.

1.6 Vzdelávanie

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Žilinského samosprávneho kraja je charakteristická nadpriemerným podielom stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva, priemerným podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva a významne podpriemerným podielom nevzdelaného obyvateľstva.

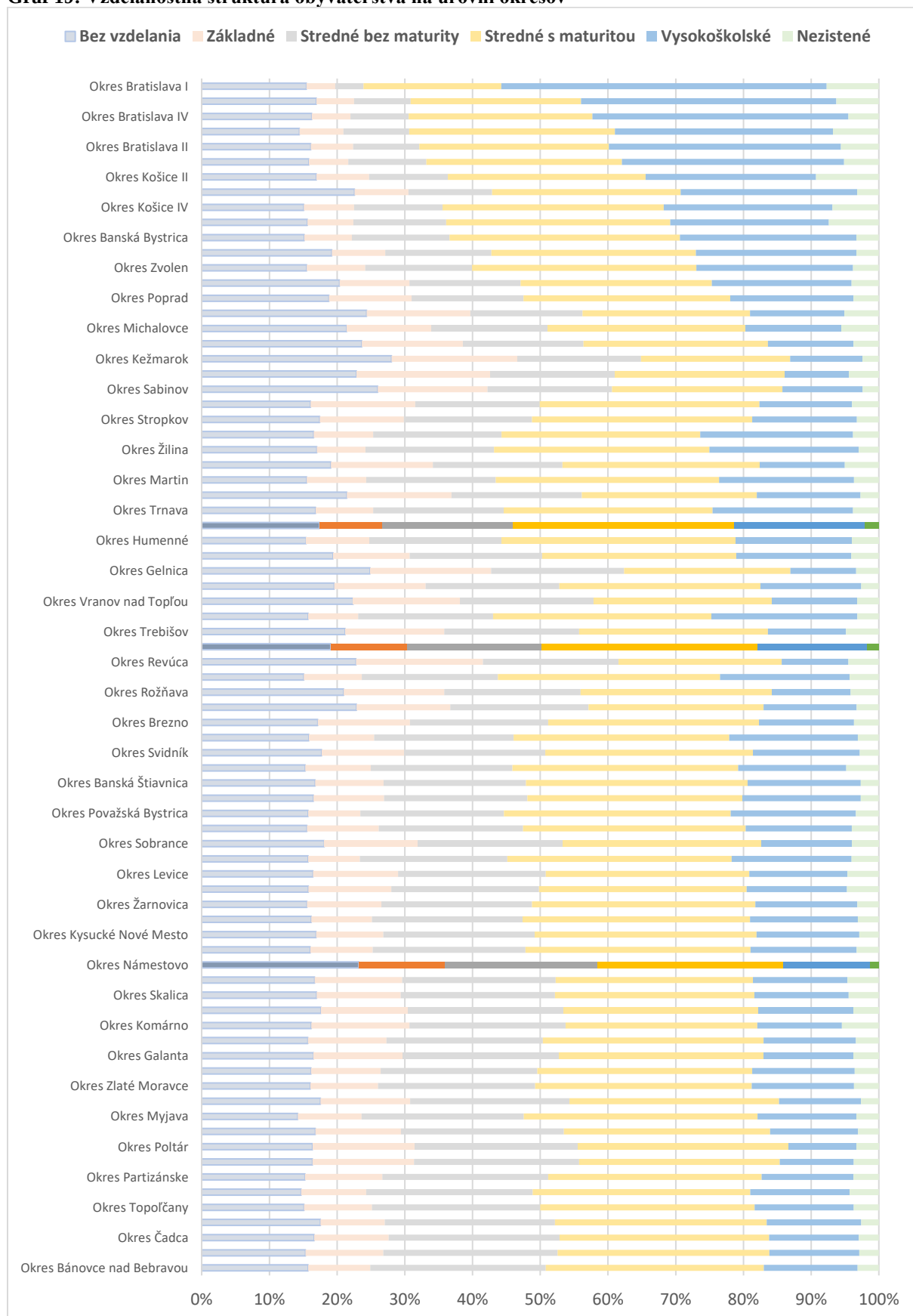
Graf 18: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva na úrovni VÚC

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7054rr/v_om7054rr_00_00_00_sk

Okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín sú z hľadiska potenciálu pracovnej sily charakteristické, podobne ako celý Žilinský samosprávny kraj, silnou vrstvou stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva, pričom patria medzi okresy s veľmi významným podielom obyvateľstva s ukončeným stredným odborným vzdelaním s maturitou.

Graf 19: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva na úrovni okresov

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7054rr/v_om7054rr_00_00_00_sk

Analýza vybavenosti Žilinského samosprávneho kraja školskou infraštruktúrou ukazuje, že kapacity vzdelávacích inštitúcií nie sú v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín a v Žilinskom samosprávnom kraji dostatočné, pričom podpriemerné kapacity oproti priemeru Slovenska pozorujeme paradoxne pri všetkých typoch stredných škôl.

Tab. 13: Prepočet kapacít škôl na mernú jednotku

kapacita školských zariadení	prepočet na mernú jednotku	Žilinský samosprávny kraj	okr. Dolný Kubín	okr. Námestovo	okr. Tvrdošín	Priemer SR
materské školy	na 1 dieťa vo veku 3-5 rokov	0,97	1,06	0,65	1,06	0,99
základné školy	na 1 žiaka vo veku 6 - 14 rokov	1,06	1,05	1,04	1,08	0,84
stredné odborné školy	na 1 žiaka vo veku 15 - 19 rokov	0,54	0,65	0,28	0,33	0,64
gymnázia	na 1 žiaka vo veku 15 - 19 rokov	0,28	0,27	0,19	0,09	0,36

Zdroj: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580; https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/vbd_dem/om7006rr/v_om7006rr_00_00_00_sk

Vzdelávanie je v okrese Dolný Kubín zabezpečované prostredníctvom 28 materských škôl s celkovou kapacitou 1 366 detí, 15 základných škôl s celkovou kapacitou 3 681 žiakov, 2 gymnázií s celkovou kapacitou 543 žiakov a 5 stredných odborných škôl s celkovou kapacitou 1 301 žiakov.

V okrese Námestovo je vzdelávanie zabezpečované prostredníctvom 36 materských škôl s celkovou kapacitou 1 933 detí, 27 základných škôl s celkovou kapacitou 7 787 žiakov a 1 gymnázia s kapacitou 819 žiakov a 3 stredných odborných škôl s celkovou kapacitou 1 204 žiakov.

V okrese Tvrdošín je vzdelávanie zabezpečované prostredníctvom 20 materských škôl s celkovou kapacitou 1 391 detí, 15 základných škôl s celkovou kapacitou 3 458 žiakov a 1 gymnázia s kapacitou 182 žiakov a 2 stredných odborných škôl s celkovou kapacitou 677 žiakov.

Tab. 14: Počet a kapacita škôl v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín a v Žilinskom samosprávnom kraji

	okres Dolný Kubín	okres Námestovo	okres Tvrdošín	Žilinský samosprávny kraj
materské školy				
počet	28	36	20	383
kapacita žiakov (celodenná kapacita)	1 366	1 933	1 391	22 184
základné školy				
počet	15	27	15	257
kapacita žiakov	3 681	7 787	3 458	62 416
Gymnázia				
počet	2	1	1	30
kapacita žiakov	543	819	182	9 785
stredné odborné školy				
počet	5	3	2	56
kapacita žiakov	1 301	1 204	677	18 740

Zdroj: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580

1.7 Sociálne služby

V Žilinskom samosprávnom kraji poskytuje služby 933 zariadení sociálnych služieb s celkovou kapacitou 10 047 osôb. Na základe analýzy kapacít a potrieb sociálnych služieb je možné konštatovať, že významne nedostatočné sú v Žilinskom samosprávnom kraji predovšetkým kapacity:

- denných centier pre seniorov a denných stacionárov;
- komunitných centier; a
- zariadení pre seniorov.

Tab. 15: Podrobná štatistika kapacít zariadení sociálnych služieb v Žilinskom samosprávnom kraji

	kapacita sociálnych zariadení	merná jednotka	prepočet na mernú jednotku	SR kapacity na m.j.
denné centrum	1 152	na 1000 dôchodcov	8	13
denný stacionár	217	na 1000 dôchodcov	2	9
domov na polceste	28	na 1000 osôb	0,04	0,07
domov sociálnych služieb	1 464	na 1000 osôb	2,12	2,96
integračné centrum	0	na 1000 osôb	0,00	0,01
jedáleň	1 218	na 1000 osôb	1,77	1,49
komunitné centrum	413	na 1000 osôb	0,60	1,43
krízová pomoc poskytovaná telekomunik. tech.	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	193	na 1000 osôb	0,28	0,22
nízkoprahové denné centrum	122	na 1000 osôb	0,18	0,10
nocľaháreň	181	na 1000 osôb	0,26	0,30
odľahčovacia služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
opatrovateľská služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,07
podpora samostatného bývania	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
požičiavanie pomôcok	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
práčovňa	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
prepravná služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
rehabilitačné stredisko	2	na 1000 osôb	0,00	0,14
služba na podporu zosúladzovania rod. a prac. života	57	na 1000 osôb	0,08	0,02
služba včasnej intervencie	24	na 1000 osôb	0,03	0,08
sociálna rehabilitácia	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sociálne poradenstvo - špecializované	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sociálne poradenstvo - základné	0	na 1000 osôb	0,00	0,09
sprievodcovská služba a predčitateľská služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sprostredkovanie osobnej asistencie	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
stredisko osobnej hygieny	0	na 1000 osôb	0,00	0,01
špecializované zariadenie	1 632	na 1000 osôb	2,37	1,81
terénna sociálna služba krízovej intervencie	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
tlmočnická služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00

útulok	310	na 1000 osôb	0,45	0,54
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	0	na 1000 detí do 15 r.	0,00	0,06
zariadenie núdzového bývania	160	na 1000 osôb	0,23	0,23
zariadenie opatrovateľskej služby	266	na 1000 osôb	0,39	0,61
zariadenie podporovaného bývania	26	na 1000 osôb	0,04	0,18
zariadenie pre seniorov	2 093	na 1000 dôchodcov	15	21
zariadenie starostlivosti o deti do 3 r. veku dieťaťa	489	na 1000 detí do 3 r.	16	18
Celkový súčet	10 047		N/A	N/A

Zdroj: <https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/poskytovatel-sos>

Tab. 16: Podrobná štatistika počtu zariadení sociálnych služieb v Žilinskom samosprávnom kraji

<i>počet sociálnych zariadení</i>	neverejný poskytovateľ	zriadený alebo založený obcou/mestom	zriadený alebo založený vyšším územným celkom
denné centrum	neverejný poskytovateľ	zriadený alebo založený obcou/mestom	zriadený alebo založený vyšším územným celkom
denný stacionár	3	28	2
domov na polceste	9	6	1
domov sociálnych služieb	1	0	1
integračné centrum	11	7	69
jedáleň	0	0	0
komunitné centrum	0	42	19
krízová pomoc poskytovaná telekomunikačnými technológiami	24	13	0
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	3	0	0
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	1	2	0
nízkoprahové denné centrum	3	8	0
nocľaháreň	4	1	0
odľahčovacia služba	3	4	0
opatrovateľská služba	0	0	0
podpora samostatného bývania	98	199	0
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	2	0	2
pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	3	10	0
požičiavanie pomôcok	3	0	1
práčovňa	7	2	0
prepravná služba	1	1	0
rehabilitačné stredisko	8	5	5
služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života	0	0	1
služba včasnej intervencie	18	0	0
sociálna rehabilitácia	11	0	6
sociálne poradenstvo - špecializované	0	0	0
sociálne poradenstvo - základné	20	0	9
sprievodcovská služba a predčitateľská služba	27	1	5
sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0
sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	0	0
stredisko osobnej hygieny	2	0	0
špecializované zariadenie	5	2	0
terénna sociálna služba krízovej intervencie	6	1	43
tlmočnická služba	4	5	0

útulok	7	0	0
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	10	3	4
zariadenie núdzového bývania	0	0	0
zariadenie opatrovateľskej služby	4	1	4
zariadenie podporovaného bývania	10	7	0
zariadenie pre seniorov	1	0	4
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	32	18	24
Celkový súčet	20	6	0

Zdroj: <https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/poskytovatel-sos>

1.8 Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo

Hmotné kultúrne dedičstvo

Pamiatkový fond

Podstatu pamiatkového fondu okresov Námestovo, Dolný Kubín a Tvrdošín tvorí predovšetkým tradičná drevená – zrubová ľudová architektúra (obytné domy a hospodárske objekty – stodoly, sýpky a pod.), drevená a murovaná sakrálna architektúra (kostoly, zvonice a kaplnky) a pamiatky výtvarného a sochárskeho umenia (predovšetkým exteriérové kamenné sochy a súsošia). Medzi inými sa tu nachádza na Slovensku po dlhé roky turisticky najnavštevovanejšia národná kultúrna pamiatka Oravský hrad a v roku 2008 do prestížneho Zoznamu svetového dedičstva UNESCO zapísané dva drevené kostoly – Kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne z prvej polovice 15. storočia (okres Tvrdošín) a artikulárny kostol v Leštínach zo začiatku 18. storočia (okres Dolný Kubín). Oba kostoly sú súčasťou sérievej pamiatky/lokality Zoznamu svetového dedičstva UNESCO – Drevené chrámy v slovenskej časti Karpatského oblúka, ktorá zahŕňa ďalších šesť drevených kostolov (tie sa nachádzajú mimo územia Žilinského kraja).

Inštitucionalizovaná pamiatková ochrana v predmetných okresoch v súčasnosti zahŕňa 248 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NNKP) a dve pamiatkové územia: Pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry Podbiel v okrese Tvrdošín a Pamiatkovú zónu Oravský Podzámok v okrese Dolný Kubín. V okrese Námestovo je evidovaných 71, v okrese Dolný Kubín 93 a v okrese Tvrdošín 84 NNKP (stav k 17. 6. 2024, zdroj Pamiatkový úrad SR v Bratislave).

Zoznam nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NNKP) v okrese Námestovo:

Č. ÚZPF NNKP	Počet indexo v NNKP	Obec	Unifikovaný názov NNKP	Typ NNKP	Zaužívaný názov NNKP
2627	2	Babín	KRÍŽ S KORPUSOM NA PILIERI	malá sakrálna architektúra	cintorínsky kríž
2628	3	Babín	NÁHROBNÍKY-SÚBOR	sepulkrálné pamiatky	súbor náhrobníkov
2631	3	Babín	KRÍŽ S KORPUSOM NA PODSTAVCI	malá sakrálna architektúra	prícestný kríž
2063	1	Beňadovo	ZVONICA	malá sakrálna architektúra	drevená zvonica
2632	3	Beňadovo	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Vendelína
211	1	Bobrov	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský kostol sv.Jakuba st.
212	1	Bobrov	KALVÁRIA	sakrálna architektúra	Kalvária

1533	1	Bobrov	DOM REMESELNÍCKY	objekty so zmiešanou funkciou	Plátenická kúria
2633	2	Bobrov	SOCHA NA PODSTAVCI	výtvarné pamiatky	stĺp so sochou sv.Floriána
2634	2	Bobrov	SOCHA NA PODSTAVCI	výtvarné pamiatky	stĺp so sochou sv.Vendelína
11675	1	Bobrov	DOM REMESELNÍCKY	objekty so zmiešanou funkciou	plátenický dom
2635	2	Breza	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp Korunovania Panny Márie
2636	2	Breza	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
221	1	Hruštín	KAPLNKA	malá sakrálna architektúra	kaplnka sv.Anny
2639	2	Hruštín	SÚSOŠIE NA STĹPE	výtvarné pamiatky	Trojičný stĺp
2640	2	Hruštín	SOCHA NA STĹPE	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
2641	2	Hruštín	SOCHA NA STĹPE	výtvarné pamiatky	stĺp sv.Floriána
1565	2	Klin	DOMY REMESELNÍCKE	objekty so zmiešanou funkciou	plátenický dom
1567	1	Klin	DOM REMESELNÍCKY	objekty so zmiešanou funkciou	Plátenická kúria
1571	1	Klin	DOM REMESELNÍCKY	objekty so zmiešanou funkciou	Plátenická kúria, Skyčákovská
227	1	Krušetnica	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský kostol sv.Michala
2643	2	Krušetnica	KRÍŽ S KORPUSOM NA PODSTAVCI	malá sakrálna architektúra	prícestný kríž
2644	3	Krušetnica	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp sv.Jána Nepomuckého
2645	3	Krušetnica	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp Korunovania Panny Márie
229	1	Lokca	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský kostol sv.Trojice
2646	1	Lokca	SOCHA	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
232	1	Mútne	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Márie Magdalény
233	1	Mútne	KAPLNKA PRÍCESTNÁ	malá sakrálna architektúra	kaplnka sv.Trojice
234	2	Mútne	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	Mariánsky stĺp
235	2	Mútne	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Jozefa
2647	2	Mútne	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	Trojičný stĺp
2648	2	Mútne	KRÍŽ S KORPUSOM NA PILIERI	malá sakrálna architektúra	prícestný kríž
2649	2	Mútne	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Anny
2650	2	Mútne	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Antona Paduánskeho

2823	1	Mútne	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	Rowlandov kameň
236	1	Námestovo	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Kríža
278	1	Námestovo	POMNÍK SO SOCHOU	pamiatky histórie	pomník P.O.Hviezdoslava
279	1	Námestovo	HROB S NÁHROBKOM	pamiatky histórie	Reprez.slovan.vzájom
286	1	Námestovo	POMNÍK SO SOCHOU	pamiatky histórie	jazykovedec,národov.
2652	2	Námestovo	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha Panny Márie-Immaculaty
3100	1	Námestovo	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
3131	1	Námestovo	TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	pamätná tabuľa
2654	2	Novoť	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
2655	2	Novoť	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp Korunovania Panny Márie
2656	3	Novoť	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha prícestná
2657	2	Novoť	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	Pieta
281	2	Oravská Jasenica	DOM PAMÄTNÝ A PAM.TAB.	pamiatky histórie	Reprez.slovan.vzájom
2658	2	Oravská Jasenica	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	Trojičný stĺp
246	1	Oravská Lesná	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Anny
247	3	Oravská Lesná	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha Panny Márie s dieťaťom
11638	1	Oravská Lesná	ŽELEZNICA LESNÁ	technické pamiatky	Kysuc.-orav.les.úvrat'.železni.
2659	2	Oravská Polhora	KRÍŽ S KORPUSOM NA PODSTAVCI	malá sakrálna architektúra	kríž pri kaplnke
3135	2	Oravská Polhora	HORÁREŇ PAMÄTNÁ A PAM.TAB.	pamiatky histórie	Hviezdoslav.hájovňa na Podvrší
2660	2	Oravské Veselé	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp Márie Magdalény
2661	2	Oravské Veselé	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp sv.Pavla
2662	2	Oravské Veselé	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp sv.Jána Nepomuckého
2663	2	Oravské Veselé	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Antona Paduánskeho
249	1	Rabča	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol Navštívenia P.M.
2667	2	Rabča	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
250	1	Rabčice	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol Všetkých svätých
2668	1	Rabčice	KAPLNKA PRÍCESTNÁ SO SOCHOU	malá sakrálna architektúra	kaplnka Klinovskovcov
2065	1	Sihelné	ZVONICA	malá sakrálna architektúra	cintorínska drevená zvonica
2669	2	Sihelné	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	Trojičný stĺp
2672	2	Ťapešovo	KRÍŽ S KORPUSOM NA PODSTAVCI	malá sakrálna architektúra	prícestný kríž

262	1	Zákamenné	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol Nanebovzatia P.M.
263	18	Zákamenné	KALVÁRIA	sakrálna architektúra	Kalvária
2812	1	Zákamenné	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	pamätník padlým v I.+II.sv.v.
2822	1	Zákamenné	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	Rowlandov kameň
2869	1	Zákamenné	KAMEŇ HRANIČNÝ	špeciálne	Rowlandov kameň
264	1	Zubrohlava	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský kostol sv.Petra a Pavla
2677	3	Zubrohlava	KRÍŽ S KORPUSOM NA PILIERI	malá sakrálna architektúra	prícestný kríž

Zoznam nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NNKP) v okrese Dolný Kubín:

Č. ÚZPF NNP	Počet indexov NNP	Obec	Unifikovaný názov NNP	Typ NNP	Zaužívaný názov NNP
213	1	Bziny	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol Panny Márie
222	1	Chlebnice	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský kostol Panny Márie
223	1	Chlebnice	KAPLNKA	malá sakrálna architektúra	kaplnka sv.Vendelína
3116	1	Chlebnice	TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	pam.tabuľa padlým v SNP
215	1	Dlhá nad Oravou	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Ladislava
1539	7	Dlhá nad Oravou	SÝPKY-SÚBOR	hospodárske objekty	súbor sýpok
2637	3	Dlhá nad Oravou	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	stĺp Korunovania Panny Márie
11887	2	Dlhá nad Oravou	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
216	1	Dolný Kubín	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Kataríny
217	1	Dolný Kubín	KNIŽNICA	občianske stavby	Čaplovičova knižnica
218	2	Dolný Kubín	DOM ŽUPNÝ A PAM.TAB.	administratívne stavby	župný dom
231	2	Dolný Kubín	KAŠTIEĽ A PARK	šľachtické sídla	Abaffyovský kaštieľ
267	1	Dolný Kubín	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	Pamätník povstaleckej posádke
269	2	Dolný Kubín	DOM PAMÄTNÝ A PAM.TAB.	pamiatky histórie	Rodný dom L.N.Jégého
270	2	Dolný Kubín	DOM PAMÄTNÝ A PAM.TAB.	pamiatky histórie	Hviezdoslavov dom,Novákov dom
271	1	Dolný Kubín	POMNÍK	pamiatky histórie	Hviezdoslavov pomník
302	1	Dolný Kubín	HRADISKO VÝŠINNÉ	archeológia	Trniny
1592	1	Dolný Kubín	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	kópia ľudového domu z 18.st.
1594	1	Dolný Kubín	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2068	1	Dolný Kubín	ZVONICA	malá sakrálna architektúra	zvonica

2069	1	Dolný Kubín	DOM REMESELNÍCKY PAMÄTNÝ	pamiatky histórie	Farbiarsky dom, Florinov dom
2070	1	Dolný Kubín	KÚRIA	šľachtické sídla	Zonthágovská kúria, sýpka
2085	1	Dolný Kubín	SÝPKA	hospodárske objekty	sypáreň
2762	1	Dolný Kubín	KAŠTIEĽ	šľachtické sídla	Smrecsanyovský kaštieľ
2815	1	Dolný Kubín	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	pamätník sovietskej armády
2817	2	Dolný Kubín	HROBY-SÚBOR	sepulkrálne pamiatky	hroby básnikov
2819	1	Dolný Kubín	MIESTO PAMÄTNÉ S PAM.TAB.	pamiatky histórie	na mieste rod.domu
2820	2	Dolný Kubín	DOM ĽUDOVÝ PAMÄTNÝ A PAM.TAB.	pamiatky histórie	rodný dom A.Halašu
3110	1	Dolný Kubín	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	pamätník J.Matúšku
3111	1	Dolný Kubín	POMNÍK	pamiatky histórie	Miesto rod.domu J.Matúšku
3510	1	Dolný Kubín	RADNICA	administratívne stavby	Mestský úrad, býv.banky
219	1	Horná Lehota	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Trojice
220	1	Horná Lehota	KAŠTIEĽ	šľachtické sídla	Abaffyovský kaštieľ - druhý
2071	1	Horná Lehota	KAŠTIEĽ	šľachtické sídla	Abaffyovský kaštieľ
3096	1	Horná Lehota	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
224	2	Istebné	KOSTOL DREVENÝ A ZVONICA	sakrálna architektúra	drevený artikulárny kostol
273	2	Istebné	FARA A TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	Stará evanjelická fara
300	1	Istebné	HRÁDOK	archeológia	Istebné - hrádok
2763	2	Istebné	KAŠTIEĽ A PARK	šľachtické sídla	Csillaghyovský kaštieľ
274	2	Jasenová	DOM ĽUDOVÝ PAMÄTNÝ A PAM.TAB.	pamiatky histórie	rodný dom M.Kukučina
2030	2	Jasenová	KÚRIA A ZÁHRADA	šľachtické sídla	Dobákovský kaštieľ, Pivkovský kaštieľ
3118	1	Jasenová	TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	pamätná tabuľa Janka Uhríka
12068	1	Jasenová	ŠKOLA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	stará škola, bývalá ev.škola
3097	1	Krivá	SÝPKA	hospodárske objekty	sýpka
3099	1	Krivá	SÝPKA	hospodárske objekty	dobová sýpka
228	3	Leštiny	KOSTOL DREVENÝ S AREÁLOM	sakrálna architektúra	artikulárny kostol
2764	1	Leštiny	KÚRIA	šľachtické sídla	Bancíkovský kaštieľ
2766	1	Leštiny	KÚRIA	šľachtické sídla	Zmeškalovská kúria
2767	1	Leštiny	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
11601	2	Leštiny	FARA A SÝPKA	cirkevné stavby	bývalá evanjelická fara
2066	1	Medzibrodie nad Oravou	ZVONICA	malá sakrálna architektúra	zvonica na cintoríne

3136	3	Oravská Poruba	MIESTO PAMÄTNÉ S PAM.TAB.	pamiatky histórie	pam.miesto Oravských žiadostí
237	33	Oravský Podzámok	HRAD	hrady a zámky	Oravský hrad,Oravský zámok
238	1	Oravský Podzámok	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský k. sv.Jána Nepomuckého
239	1	Oravský Podzámok	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	administratívne stavby	kaviareň Alžbetka
240	1	Oravský Podzámok	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	administratívne stavby	budova "Turistu"
241	1	Oravský Podzámok	POŠTA	administratívne stavby	stará pošta
242	1	Oravský Podzámok	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	administratívne stavby	administratívna budova
243	1	Oravský Podzámok	HOTEL	občianske stavby	hotel Oravan,býv.hotel Odboj
244	1	Oravský Podzámok	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	administratívne stavby	Stará prefektúra
272	1	Oravský Podzámok	HROB S POMNÍKOM	pamiatky histórie	hrob padlých 26 partizánov
2075	1	Oravský Podzámok	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom s hospodárskou časťou
2665	2	Oravský Podzámok	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Jána Nepomuckého
3137	1	Oravský Podzámok	POMNÍK	pamiatky histórie	socha Hviezdoslava
2064	1	Osádka	ZVONICA	malá sakrálna architektúra	zvonica na cintoríne
276	1	Párnica	MIESTO PAMÄTNÉ S PAMÄTNÍKOM	pamiatky histórie	Pamätník bojov
2806	1	Párnica	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	Pamätník SNP
251	1	Sedliacka Dubová	KOSTOL	sakrálna architektúra	farský kostol sv.Michala
2152	1	Sedliacka Dubová	HRADISKO VÝŠINNÉ	archeológia	Hrádok Ohradza
12150	4	Sedliacka Dubová	KOSTOL RUINA S AREÁLOM	archeológia	kostol sv.Kozmu a Damiána
255	5	Veličná	KOSTOL S AREÁLOM	sakrálna architektúra	kostol sv.Michala
256	1	Veličná	KOSTOL	sakrálna architektúra	evanjelický tolerančný kostol
257	1	Veličná	KAŠTIEĽ	šľachtické sídla	Kompossesorátny kaštieľ
258	1	Veličná	DOM ŽUPNÝ	administratívne stavby	župný dom,urbársky dom
289	2	Veličná	FARA A TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	rodný dom P.M.Bohúňa,ev.fara
303	1	Veličná	SÍDLISKO VÝŠINNÉ	archeológia	Skalice
1599	1	Veličná	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
1600	1	Veličná	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
3104	1	Veličná	KÚRIA	šľachtické sídla	zemianska kúria
11461	1	Veličná	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	Lacov dom,Lacovie domček
11942	5	Veličná	SÚSOŠIE	výtvarné pamiatky	Golgota,malá Kalvária
259	1	Vyšný Kubín	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Trojice

260	2	Vyšný Kubín	KAŠTIEĽ A PARK	šľachtické sídla	Kubínyiovský kaštieľ
291	1	Vyšný Kubín	MIESTO PAMÄTNÉ S POMNÍKOM	pamiatky histórie	rodný dom P.O.H.-miesto
304	1	Vyšný Kubín	POHREBISKO	archeológia	Pod Tupou skalou
305	2	Vyšný Kubín	HRADISKO VÝŠINNÉ	archeológia	výšinné hradisko
1608	1	Vyšný Kubín	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2765	2	Vyšný Kubín	KAŠTIEĽ A PARK	šľachtické sídla	Kubínyiovský kaštieľ, horný kaš
3152	1	Vyšný Kubín	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	Priadka
10454	3	Vyšný Kubín	DVOR ROĽNÍCKY	hospodársko-výrobné dvory	roľnícka usadlosť
292	1	Zázrivá	HROB SPOLOČNÝ S POMNÍKOM	pamiatky histórie	pomník padlým
2769	1	Zázrivá	HORÁREŇ	špeciálne	hájenka
3102	1	Zázrivá	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom

Zoznam nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NNKP) v okrese TVRDOŠÍN:

Č. ÚZPF NNKP	Počet indexov NNKP	Obec	Unifikovaný názov NNKP	Typ NNKP	Zaužívaný názov NNKP
214	1	Čimhová	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Imricha
3114	1	Habovka	MIESTO PAMÄTNÉ S PAMÄTNÍKOM	pamiatky histórie	pamätané miesto s pam.padlých
2638	2	Hladovka	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	sv.Florián
295	1	Nižná	ŽELEZIAREŇ	technické pamiatky	Františkova huta, vysoká pec
301	1	Nižná	HRADISKO VÝŠINNÉ	archeológia	Hradisko Ostražica
2653	3	Nižná	SOCHY-SÚBOR	výtvarné pamiatky	súbor sôch
3134	1	Nižná	HROB SPOLOČNÝ S POMNÍKOM	pamiatky histórie	pomník padlým, SNP
2664	3	Oravský Biely Potok	KRÍŽ S KORPUSOM NA PILIERI	malá sakrálna architektúra	prícestný kríž
248	1	Podbiel	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol Navštívenia P.M.
298	1	Podbiel	HRADISKO VÝŠINNÉ	archeológia	Hradisko Biela skala
1585	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
1586	3	Podbiel	DVOR ROĽNÍCKY	hospodársko-výrobné dvory	roľnícka usadlosť
1587	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
1588	2	Podbiel	DVOR ROĽNÍCKY	hospodársko-výrobné dvory	roľnícka usadlosť
2033	2	Podbiel	DVOR ROĽNÍCKY	hospodársko-výrobné dvory	roľnícky dvor
2034	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2036	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ S HOSP.ČASŤOU	obytné stavby	dvojdom s hosp.časťou
2037	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2038	2	Podbiel	DVOR ROĽNÍCKY	hospodársko-výrobné dvory	roľnícka usadlosť

2039	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2044	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2045	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2046	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2047	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2048	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2049	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dlhý dom
2050	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2051	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2052	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2053	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2054	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2055	2	Podbiel	DVOR ROENÍCKY	hospodársko- výrobné dvory	roľnícky dvor
2056	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2057	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2058	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ S HOSP.ČASŤOU	obytné stavby	ľudový dom s maštal'ou
2059	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ S HOSP.ČASŤOU	obytné stavby	ľudový dom s maštal'ou a drevárňou
2060	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2061	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2666	3	Podbiel	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	súsošie Korunovania P.Márie
2770	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2773	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ S BRÁNOU	obytné stavby	ľudový dom s bránou
2774	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2775	1	Podbiel	FARA	cirkevné stavby	katolícka fara
2776	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2777	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2778	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2779	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2780	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2781	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2782	1	Podbiel	ŠKOLA	vzdelávacie a charitatívne stavby	základná škola
2783	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2784	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2785	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2786	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2787	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2788	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
2789	1	Podbiel	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
1540	1	Štefanov nad Oravou	DOM REMESELNÍCKY	objekty so zmiešanou funkciou	Tholdtovská kúria,pláteníčka
2670	2	Suchá Hora	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	sv.Ján Nepomucký

2671	2	Suchá Hora	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Florián
252	8	Trstená	KOSTOL S AREÁLOM	sakrálna architektúra	farský kostol sv.Martina
2673	2	Trstená	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Floriána
3103	1	Trstená	KÚRIA	šľachtické sídla	Wilcsekova kúria
3144	1	Trstená	POMNÍK	pamiatky histórie	I.decénium ČSR+padlí
3146	1	Trstená	TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	pam.tabuľa revolučného NV
12111	2	Trstená	KLÁŠTOR	sakrálna architektúra	kláštor františkánov
225	2	Tvrdošín	KAPLNKA A ZVONICA	malá sakrálna architektúra	kaplnka a zvonica
253	1	Tvrdošín	KOSTOL DREVENÝ	sakrálna architektúra	drevený kostol Všetkých svätých
254	1	Tvrdošín	KOSTOL	sakrálna architektúra	kostol sv.Trojice
288	1	Tvrdošín	POMNÍK	pamiatky histórie	pomník padlým v I.sv.v.
1574	1	Tvrdošín	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	dvojdom
1617	1	Tvrdošín	DOM ĽUDOVÝ	obytné stavby	ľudový dom
2642	2	Tvrdošín	SÚSOŠIE NA PILIERI	výtvarné pamiatky	súsošie Korunovania P.M.
2768	1	Tvrdošín	KÚRIA	šľachtické sídla	Kúria rod.Medveckých
3151	1	Tvrdošín	TABUĽA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	lesník,prírodovedec
11821	1	Tvrdošín	OPEVNENIE	fortifikačné a vojenské objekty	novoveké bastiónové opevnenie
2674	1	Vitanová	NÁHROBNÍK S KRÍŽOM	sepulkrálna pamiatky	náhrobník s reli.,O.Vojtaššák
2675	2	Vitanová	SOCHA NA PILIERI	výtvarné pamiatky	socha sv.Rochusa
2067	2	Zábiedovo	KAPLNKA A ZVONICA	malá sakrálna architektúra	kaplnka a zvonica
293	1	Zuberec	CINTORÍN PAMÄTNÝ	pamiatky histórie	Partizánsky cintorín
2676	4	Zuberec	KRÍŽ S KORPUSOM NA PILIERI	malá sakrálna architektúra	kríž pri kostole
2813	1	Zuberec	PAMÄTNÍK	pamiatky histórie	pamätník SNP
2814	1	Zuberec	CHATA PAMÄTNÁ	pamiatky histórie	Partizánska nemocnica
3154	1	Zuberec	POMNÍK	pamiatky histórie	Ťatliak Ján

Pamiatkové územia a archeologické lokality Oravy s veľkým potenciálom pre využitie v cestovnom ruchu Slovenska

- **Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Podbiel**

Patrí medzi autenticky najzachovalejšie lokality tradičnej zrubovej architektúry na Slovensku. Obec vznikla v polovici 16. storočia osídľovaním na tzv. valašskom práve. V roku 1977 bola časť obce Podbiel vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry, ako jedna z prvých v bývalom Československu. Pamiatkovo chránené a dané územie dotvárajúce stavby tvoria charakteristický komplex usadlostí orientovaných kolmo

k hlavnej cestnej komunikácii, kde pod jednou spoločnou strechou sú často situované viaceré obytné jednotky a nadväzujúce hospodárske stavby. Pre vhodnú prezentáciu tohto vysoko hodnotného pamiatkového územia a bezpečnosť návštevníkov je nevyhnutné doriešiť cestný obchvat obce Podbiel.

- **Pamiatková zóna Oravský Podzámok**

Centrálna časť obce i samotný Oravský hrad s hradným bralom bola za pamiatkovú zónu vyhlásená v roku 1995. Predstavuje hodnotný historický urbanistický priestor so zástavbou datovanou najmä do druhej polovice 18. až začiatku 19. storočia, ktorá úzko súvisela s dejinami Oravského hradného panstva. Väčšina stavieb situovaná v podhradí mala administratívny charakter, čomu zodpovedá aj ich neskorobaroková a klasicistická architektúra. Medzi inými tu stojí nedávno obnovený Kostol sv. Jána Nepomuckého a reprezentatívna budova tzv. Starej prefektúry, v ktorej sídlila správa Oravského komposesorátu a dnes sa tu nachádza Lesná správa s expozíciou História lesníctva na Orave. Celá pamiatková zóna spolu s majestátnym Oravským hradom vytvára atraktívny turistický cieľ, ktorého rozvoj a zveľadenie vyžaduje vysokú prioritu.

- **Archeologická lokalita Tupá skala nad Vyšným Kubínom**

Severne od obce Vyšný Kubín leží významné praveké opevnené sídlisko Tupá skala, ktoré bolo osídlené v neskorej dobe bronzovej a v dobe halštatskej (staršia doba železná). Opevnená plocha má obdĺžnikovitý tvar úctyhodného rozmeru 200 x 400 m. Hradisko bolo opevnené zemným valom so vstupnou bránou a v jeho priestore sa dochovali archeologickým výskumom potvrdené obytné a výrobné objekty zoradené do radov s prechodmi na spôsob ulíc. V minulosti realizovaná prezentácia tejto vzácnjej archeologickej pamiatky už takmer zanikla a vyžaduje nevyhnutnú revitalizáciu v duchu súčasných moderných trendov, ktorá bude spĺňať prísne podmienky 4. stupňa ochrany prírody.

- **Archeologická lokalita Ostrá skala nad Vyšným Kubínom**

Po zničení halštatského hradiska na Tupej skale sa predmetné osídlenie nakrátko presunulo do blízkej lokality Ostrá skala. No ťažisko tohto osídlenia (hradiska) spadá najmä do doby laténskej - púchovská kultúra (mladšia doba železná). V tomto období tu vznikol opevnený hrádok so zrubovými objektami, ktoré chránil kamienno-hlinený val a palisáda. Strategickú polohu Ostrej skaly si pre svoje opevnenie vybrali aj Slovania, ktorí nadviazali na starú fortifikáciu i pôvodné členenie hradiska. Dozaista zaujímavé miesto aj pre turistov, no vyžadujúce nevyhnutnú a citlivú úpravu, ktorá bude rešpektovať 4. stupeň ochrany prírody.

Národné kultúrne pamiatky sakrálnej architektúry a výtvarného umenia Oravy s veľkým potenciálom pre využitie v cestovnom ruchu Slovenska

- **Drevená sakrálna architektúra Oravy**

V Zozname svetového dedičstva UNESCO zapísané kostoly v Tvrdošíne a Leštínach predstavujú výnimočný príklad drevenej sakrálnej architektúry Karpát. Na Orave ich dopĺňa aj artikulárny kostol v Istebnom z prvej tretiny 18. storočia. Tieto kostoly nie sú len vzácnymi stavbami, ktoré vychádzajú z princípov tradičného ľudového staviteľstva, ale zároveň sú objektami situovanými v prekrásnom prostredí oravskej prírody, čo ich robí osobitne príťažlivými pre domácich i zahraničných turistov. Ich skromná architektúra skrýva nevšedne bohatý a vzácny maľovaný interiér a mobiliár. Starostlivosť o ne je však mimoriadne náročná. Okrem zvýšenej pozornosti voči dažďovej vode (drevená šindľová krytina) a zemnej vlhkosti vyžadujú aj dôslednú umelecko-remeselnú a reštaurátorskú obnovu, čo zvyšuje nároky na finančné prostriedky.

- **Murovaná sakrálna architektúra Oravy**

Z hľadiska turistického ruchu má významný potenciál aj sakrálny okruh murovaných pamiatok, ktorý tvoria dva kostoly vo Veličnej, ruina kostola a kostol v Sedliackej Dubovej, kostoly v Hornej Lehote, Trstenej, Tvrdošíne, Oravskej Lesnej, etc. Predstavujú významný súbor kostolov so zachovaným historickým mobiliárom a často aj dodnes skrytými nástennými maľbami. Väčšina z nich vyžaduje finančne náročnú reštaurátorskú konsolidáciu, čo je nad finančné možnosti miestnych spoločenstiev veriacich. Pozoruhodné sú aj dve pamiatkovo chránené kalvárie v Bobrove a Zákamennom, ktoré sú výborným príkladom historickej sakrálnej krajinotvorby a sú dlhodobo vyhľadávaným cieľom pútnikov a turistov. Obe kalvárie sú obnovené a udržiavané, avšak kostoly v ich blízkosti vyžadujú väčší objem finančných prostriedkov na pripravovanú obnovu a reštaurovanie.

- **Slanický ostrov umenia**

Ostrov v Oravskej priehrade s barokovo-klasicistickým kostolom zatopenej obce Slanica je mimo-riadne atraktívnym a vyhľadávaným prírodným, pamiatkovým a galerijným cieľom, ktorý je v správe Oravskej galérie. Zabezpečenie lodnej dopravy, údržba a správa lode je pre regionálnu kultúrnu inštitúciu veľmi náročné. Aj z tohto dôvodu je reštaurovanie objektu kostola a obnova stálej expozície oravskej ľudovej kamennej plastiky dlhodobo plánovaná a projekčne pripravená. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa projekt na škodu vecí dosiaľ nerealizuje.

- **Oravská ľudová kamenná plastika**

Jedinečným výtvarným fenoménom Hornej Oravy sú kamenné stĺpy so sochami, často aj súsošiami a reliéfmi, ktoré sú typickou súčasťou sídel a ich okolia. Takmer stovka týchto diel pochádza z obdobia 18. až začiatku 20. storočia. Ich výnimočnosť nespočíva len v ich početnosti, ale aj v charakteristickom výtvarnom prejave lokálnej sochárskej dielne. Veľmi malá časť z tohto súboru je zreštaurovaná, väčšina diel však na nutný reštaurátorský zásah ešte len čaká. Ich technický stav je zväčša havarijný vzhľadom na exponovanú polohu v exteriéri. Pieskovec, z ktorého sú vytvorené sa rozpadáva, čo ohrozuje ich fyzickú existenciu. Rovnako k ich záchrane neprispievajú ani viaceré neodborné laické zásahy, ktoré ich v snahe o renováciu skôr nenávratne poškodzujú. Zásadnou prekážkou záchrany týchto jedinečných sochárskych diel je trvalý nedostatok finančných prostriedkov v obecných rozpočtoch.

Národné kultúrne pamiatky profánnej – svetskej architektúry Oravy s veľkým potenciálom pre využitie v cestovnom ruchu Slovenska

- **Oravský hrad**

Najvýznamnejšou a najnavštevovanejšou národnou kultúrnou pamiatkou Oravy je monumentálny hrad v správe Oravského múzea, ktorý tvorí až 33 pamiatkových objektov. Už 20 rokov prebieha jeho intenzívny výskum a postupná, no náročná obnova a reštaurovanie jednotlivých objektov. Za toto obdobie sa podarilo komplexne zreštaurovať len tri pamiatkové objekty (Hradná kaplnka, Thurzov palác a Hradná fara). Pri ďalších boli zreštaurované zatiaľ len fasády (Prvá a Tretia hradná brána, Administratívny trakt a Archívna bašta). Napriek vynaloženému enormnému úsiliu zo strany správcu pamiatky a využívaniu viaczdrojového financovania, nebude obnova hradu ukončená ani o 50 rokov. Jedným z problémov je aj dlhodobá snaha o aspoň čiastočné vyčistenie hradného brala od drevnín, ktoré nevhodne „pohlcajú“ hrad, čo však 4. stupeň ochrany prírody neumožňuje.

- **Župný (Urbársky) dom a Komposesorátny kaštieľ vo Veličnej**

Veličná, bývalé zemepanské mestečko s trhovým námestím (tzv. rínom) bolo niekoľko storočí sídlom Oravskej stolice. Patrí k najstarším obciam Oravy, písomne sa spomína už v roku 1272, a jej najväčší rozmach nastal na prelome 16. a 17. storočia, keď palatínom Uhorska bol Juraj Thurzo. V objekte bývalého Župného domu (dnes Urbársky dom) z polovice 16. storočia pravidelne zasadal oravským stoličný snem a v súčasnosti je sídlom urbárskeho spoločenstva. So správou thurzovských majetkov súvisel vznik Oravského komposesorátu, pre účely ktorého postavili v polovici 18. storočia v obci kaštieľ. Dnes patrí samospráve. Oba kaštiele majú vysokú spoločenskú, historickú i pamiatkovú hodnotu a sú vhodnými objektami pre primeraný rozvoj cestovného ruchu regiónu a prezentáciu jeho bohatej histórie. Vyžadujú si však nevyhnutnú komplexnú pamiatkovú obnovu.

- **Galéria Márie Medveckej v Tvrdošine**

Galéria sídli v pamiatkovo chránenom objekte, v pôvodne garbiarskom dome z 19. storočia. V roku 1979 bol klasicistický objekt, v susedstve ateliéru národnej umelkyne Márie Medveckej adaptovaný na galériu. Súčasný stav pamiatky zodpovedá dobe vzniku galérie a už nespĺňa požiadavky na atraktívny priestor pre výstavné a iné kultúrne účely, po ktorých je v danej lokalite dopyt. Výskumné a prípravné práce obnovy sú v plnom prúde. Dôsledná pamiatková obnova s kvalitnou modernou intervenciou architekta vyžaduje značnú sumu finančných prostriedkov, ktoré Oravskej galérii ako správcovi chýbajú. Dielo významnej osobnosti výtvarného umenia – „maliarky Oravy“ a tunajšej rodáčky z Medvedzia (dnešnej súčasť Tvrdošina) – si zaslúži dôstojné priestory na prezentáciu jej tvorby, s veľkým potenciálom využitia aj na ďalšie kultúrno-spoločenské aktivity.

- **Kysucko-oravská historická lesná úvratňová železnica**

Kysucko-oravská lesná železnica vznikla v rokoch 1925 – 1926 spojením dvoch dovtedy samostatných lesných železníc – kysuckej z Oščadnice do Chmúry a oravskej z Lokce do Oravskej Lesnej. Drevo sa po železnici zvažalo do začiatku 70. rokov 20. storočia, keď bola z dôvodu nerentabilnosti zrušená. Snaha zachovať túto výnimočnú technickú pamiatku a aspoň čiastočne obnoviť jej prevádzku siaha už do 80. rokov 20. storočia. Pamiatkovú časť železnice sa podarilo obnoviť, no časté zosuvy pôdy neustále spôsobujú jej poškodenia. Dnes jej muzeálnu prevádzku aspoň v krátkych úsekoch zabezpečujú Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava a partnerské Kysucké múzeum. Dlhodobým plánom je však verejnosti sprístupniť celý úvratňový úsek železnice a to bez väčšej a systematickej finančnej pomoci nebude nikdy možné.

- **Františkova huta neďaleko Podbiela**

Z historického hľadiska a zároveň svojím zaujímavým príbehom návštevníkov Oravy oslovuje nevšedná technická pamiatka – Františkova huta z roku 1836, ktorá stojí neďaleko Podbiela. Objekt, kde sa natáčal slávny slovenský film „Tisícročná včela“. Napriek tomu, že už po necelých troch desaťročiach huta ukončila svoju činnosť, je kamenná ruina jej továrenskej budovy a torzo vysokej pece unikátnym príkladom industriálnej stavby so stále dobre čitateľným architektonickým výrazom. Po starostlivej pamiatkovej obnove, ktorej podstata bude spočívať najmä v konzervovaní existujúceho kamenného muriva a s vhodne zvoleným informačným systémom dozaista prispeje k rozvoju turistického ruchu tohto regiónu. Obnova však vyžaduje značné finančné prostriedky.

Múzeá, galérie, knižnice

V okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín nepôsobí žiadne múzeum, galéria ani knižnica, ktorá je v priamej zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR.

V Oravskom podzámku sídli **Oravské múzeum Pavla Országha Hviezdoslava** zamerané na vývoj prírody a spoločnosti, vedy a techniky, kultúry a umenia s osobitným zreteľom na región Oravy a so špecializáciou na múzejnú dokumentáciu života Goralov na Slovensku. Múzeum má v okolí viacero expozícií.

Oravský hrad je jedným z najnavštevovanejších miest na Slovensku. V jeho priestoroch môže návštevník vidieť tieto expozície - archeologická, etnografická, prírodovedná a historická.

K múzeu patrí aj **renesančná budova** s expozíciou dokumentujúcou vývoj prírody a spoločnosti, vedy a techniky, kultúry a umenia s osobitným zreteľom na región Oravy a so špecializáciou na múzejnú dokumentáciu života Goralov na Slovensku. **Farbiarsky dom – pamätná izba T. H. Florina** s pôvodným zariadením básnika. Vystavené sú tiež jeho básnické zbierky, predmety osobnej potreby a biografický obrazovo-textový materiál.

Pamätný dom Martina Kukučína predstavuje život v Jasenovej na prelome 19. a 20. storočia, dobový dedinský nábytok, ahasverovský osud a literárna tvorba M. Kukučína. V hospodárskej budove a prístrešku pri vchode sú inštalované pracovné nástroje a náradie.

Hájovňa pod Babou horou má literárnu expozíciu venovanú dielu Pavla Országha Hviezdoslava, Hájnikova žena.

Oravská lesná železnica v Oravskej Lesnej je technická pamiatka, úzkorozchodná úvrat'ová železnica, priestor je obohatený o prezentáciu ľudového remesla.

Expozícia Oravské zemianstvo sídliaca v Zuberci prezentuje interiér zemianskeho obydľia na Orave, históriu, život, kultúru i súčasnosť oravských zemianskych rodov, zbierky histórie a etnografie z Oravského múzea.

Budova **Čaplovičovej knižnice** v Dolnom Kubíne má expozíciu venovanú vzácnemu historickému fondu jej zakladateľa Vavrinca Čaploviča z Jasenovej.

Múzeum oravskej dediny, ktoré sa nachádza v Zuberci dokumentuje vývoj regiónu Oravy so zameraním na spôsob života ľudu a jeho životné prostredie.

V Dolnom Kubíne je možné navštíviť aj **Oravskú galériu**, ktorá prezentuje diela všetkých disciplín výtvarného umenia domáceho a zahraničného pôvodu od stredoveku po súčasnosť s osobitným zameraním na historický región Oravy a špecializáciou na tradičné ľudové umenie.

Galéria Márie Medveckej v Tvrdošíne predstavuje tvorbu národnej umelkyne Márie Medveckej, taktiež vo svojich priestoroch usporadúva krátkodobé výstavy.

Na **Slanickom ostrove umenia** v Oravskej priehrade sú inštalované expozície tradičného ľudového umenia, lapidárium oravskej kamenárskej tvorby 18. a 19. storočia. Návštevník sa tu dočíta aj o histórii zatopených obcí a budovania Oravskej priehrady.

V okrese Dolný Kubín pôsobí momentálne 16 fungujúcich a 7 stagnujúcich knižníc, z toho je 20 obecných, 2 špecializované – **Knižnica Oravskej galérie** a **Knižnica Oravského múzea P. O. Hviezdoslava** v Dolnom Kubíne a regionálna **Oravská knižnica Antona Habovštiaka** v rovnakom meste. Naposledy menovaná knižnica zaujala v nedávnom období viacerými inovatívnymi aktivitami a produktmi – napr. *Digitálnym čitateľským preukazom*, moderným smart riešením knižných preukazov prostredníctvom mobilnej aplikácie, ktorú zaviedla ako vôbec prvá knižnica v SR. V zmysle svojej regionálnej funkcie pôsobí Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne ako koordinačné, vzdelávacie, štatistické a metodické

strediskom pre sieť verejných a školských knižníc okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Sieť verejných knižníc s profesionálnymi pracovníkmi v metodickej pôsobnosti Oravskej knižnice tvorili v minulom roku 3 mestské knižnice a 5 obecných knižníc.

V okrese Tvrdošín pôsobí 13 fungujúcich knižníc, z toho 2 mestské – v Tvrdošíne a Trstenej, 1 špecializovaná lekárska knižnica v Trstenej a 10 obecných, resp. miestnych knižníc.

V okrese Námestovo je 18 knižníc, z toho 15 fungujúcich, vrátane jedinej mestskej knižnice v Námestove.

Živé dedičstvo

V roku 2015 bol do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva (UNESCO) zapísaný prvok **Gajdy a gajdošská kultúra** (<https://ich.unesco.org/en/RL/bagpipe-culture-01075>; od roku 2013 v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska). Predkladateľom a nositeľom prvkú je Cech slovenských gajdošov so sídlom v obci Oravská Polhora, okres Námestovo.

Gajdy ako organická súčasť tradičného inštrumentára i celá gajdošská kultúra zastrešujúca všetky prejavy a vedomosti viazané na gajdy a ich použitie reprezentujú dlhodobú a kontinuálnu hudobnú tradíciu prevažne roľníckeho a pastierskeho obyvateľstva Slovenska. Ako významný kultúrno-historický jav, ktorého korene siahajú až do 14. storočia, sa na báze prirodzenej medzigeneračnej kontinuity zachoval dodnes. Svojou konštrukciou sú typy gájd na Slovensku súčasťou širších stredoeurópskych kultúrnych kontextov, avšak viaceré atribúty vnímame ako identifikačné znaky tradičnej ľudovej kultúry na Slovensku, napríklad: technologické postupy pri výrobe gájd, estetické stvárnenie nástrojov, regionálne, lokálne i individuálne štýlové znaky gajdošskej interpretácie, piesňový a tanečný repertoár, rituály súvisiace s gajdami, tradičné ľudové obrady za sprievodu gájd, texty gajdošských piesní i ľudovú slovesnosť spojenú s týmto nástrojom.

Cech slovenských gajdošov (<https://csg.gajdy.sk/>) je od roku 2022 partnerom projektu **Sieť európskych gajdošov** v rámci Erasmus+ Partnerstva a spolupráce vo vzdelávaní dospelých.

V obci Oravská Polhora bolo v roku 2022 otvorené **Európske centrum gajdošskej kultúry** (<https://www.oravskapolhora.sk/navstevnik/europske-centrum-gajdosskej-kultury/>). Projekt na výstavbu centra bol realizovaný v rámci programu poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce Interreg.

V roku 2021 bol do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska zapísaný prvok **Goralská kultúra**. Predkladateľom a nositeľom prvkú je občianske združenie Vjecna z obce Čimhová v okrese Tvrdošín.

Goralská kultúra je založená na pastiersko-valaskej tradícii, ktorá je výraznou súčasťou slovenských kultúrnych tradícií. Etnonym Goral pomenúva ľud žijúci v horách, čiže horalov. Pomenúvajú sa podľa regiónov (spišskí, oravskí, kysuckí, liptovskí a pod.) alebo podľa územia osídlenia (beskydskí, podtatranskí alebo tatranskí, zamagurskí, pripopradsbí a pod.). Časť Goralov sa vyskytuje aj v enklávach na Horehroní, Gemeri a Liptove. Aj keď goralské osídlenie netvorí spoločný územný ani kultúrny celok, regionálne skupiny Goralov si za stáročia vytvorili a udržali svoje špecifické prejavy. Príslušnosť k spoločnej goralskej identite nadobúdajú prostredníctvom vedomia o spoločnom pôvode, dejinách, kultúrnych tradíciách, etnonyme, spoločnom jazyku *gvare*, ktorý má viacero regionálnych podôb. Špecifické nárečie, hudobné, tanečné i výtvarné prejavy tradičnej kultúry si ako súčasť svojho kultúrneho dedičstva prenášajú z generácie na generáciu a vytvárajú tak vlastnú identitu. Nositelia prvkú svoje kultúrne dedičstvo prirodzene udržiavajú v rámci rodinných a výročných obyčajov. Goralskú kultúru prezentujú aj prostredníctvom obecných a regionálnych slávností, cez folklórne skupiny,

ľudové hudby, detské folklórne súbory, remeselnú tvorbu, odbornú a organizačnú prácu kultúrnych a osvetových pracovísk, výskumnou činnosťou a sprístupňovaním materiálov odbornými organizáciami. Zároveň je v školách v obciach Hladovka, Mútne, Matiašovce, Oravská Lesná, Rabčice, Oravská Polhora a iných rozšírený predmet regionálna výchova, ktorý sa sústreďí práve na goralskú kultúru. Udržiavanie goralskej kultúry podporujú aj stretnutia Goralov, ktoré sa konajú hlavne počas goralských slávností. Medzi nositeľov prvku dnes patria okrem obyvateľstva, ktoré sa identifikuje s goralskou identitou, aj skupina nadšencov zanietených pre goralskú kultúru, folklórne súbory z iných regiónov, remeselníci, organizátori podujatí a pod.

V januári 2023 sa v priestoroch Európskeho centra gajdošskej kultúry uskutočnilo pracovné stretnutie zástupcov goralských obcí, združení a spolkov zo Slovenska, Poľska a Česka o zámere pripraviť spoločnú slovensko-poľsko-českú nomináciu na zápis do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva (UNESCO).

V roku 2019 bola do Zoznamu najlepších spôsobov ochrany nemotného kultúrneho dedičstva na Slovensku zapísaná aktivita Múzea oravskej dediny Zuberec (okres Tvrdošín) pod názvom **Večer v Múzeu oravskej dediny**.

Program Večer v Múzeu oravskej dediny vznikol z podnetu rodiny Janoštinovcov zo Zuberca, ktorá v roku 1999 začala pre múzeum pripravovať aktivity s cieľom zatriktívniť a oživiť jeho expozíciu. Zámerom bolo návštevníkom múzea, v prostredí tvorenom tradičnou ľudovou architektúrou a za pomoci bohatého muzeálneho zbierkového fondu, predstaviť zaujímavou formou nielen bývanie, ale aj život a kultúru na Orave v minulosti. Na začiatku prehliadky expozície dostanú návštevníci zažaté lampáše, s ktorými absolvujú komentovanú prehliadku múzea pripomínajúcu atmosféru z čias, keď dediny ešte neboli elektrifikované. Počas prehliadky navštívia školu, kde sa učil P. O. Hviezdoslav, dom postavený z jedného stromu, šoltýske usadlosti (práve šoltýsom – dedičným richtárom, patrili v osadách zakladaných na nemeckom zákupnom práve najväčšie obydlia), 10-tonový mangel na modrotlač, drevený kostol a mnohé ďalšie zaujímavé časti expozície múzea. Sprievodca, odetý v ľudovom odeve, pri prechádzke doplní odborný výklad hrou na heligónke a spevom žartovných piesní z Oravy, čo sa ponáša na večerné prechádzky mládencov po dedine. Hudobná produkcia na barokovom organe v kostole pripomína večernú bohoslužbu. Stretávanie sa dedinčanov pri spoločenských udalostiach, akými boli priadky, zábavy či svadby, evokuje druhú časť programu, kedy rodinný folklórny kolektív Janoštinovcov a ich hostia – členovia domácich folklórnych kolektívov a talentovaní jednotlivci v sprievode kapely – predvádzajú návštevníkom hudobno-spevný, tanečný, slovesný a herný repertoár regiónu (goralský tanec pri *zlobcokoch*, fragment Betlehemskej hry s vianočnými rekvizitami, hornooravskú gajdošskú hudbu, pastierske tance a i.). Počas prezentácie oravských tancov sú návštevníci zapájaní aj do nenáročných tanečných aktivít. Večer v Múzeu oravskej dediny neformálnym interaktívnym spôsobom predstavuje prvky materiálnej i duchovnej kultúry regiónu.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ďalej len „ÚEUV“) eviduje v zozname remeselníkov a ľudových výrob 23 remeselníkov pôsobiach v okrese Námestovo, 15 v okrese Tvrdošín a 21 v okrese Dolný Kubín.

Zoznam remeselníkov v evidencii ÚEUV				
Meno výrobcu	Mesto/obec pôsobenia	Okres	Zameranie	majster EUV
Bejdáková Eubomíra	Oravská Jasenica	Námestovo	výroba kraslíc	nie
Bojnáková Viera	Námestovo	Námestovo	výroba kraslíc a medovníkárstvo	nie
Florek Vladimír	Námestovo	Námestovo	výroba z kovu - drotárstvo	nie

Floreková Adriana	Námestovo	Námestovo	výroba z kovu - drotárstvo	nie
Glovaťáková Monika	Oravská Polhora	Námestovo	výroba z vlny - pletiarstvo, splšovanie	nie
Jagnešáková Vlasta	Sihelné	Námestovo	výroba kraslíc	nie
Kováčik Peter	Námestovo	Námestovo	výroba z cesta - medovníkárstvo	nie
Kováčiková Gabriela	Námestovo	Námestovo	výroba z cesta - medovníkárstvo	nie
Kurjaková Eva	Zubrohlava	Námestovo	výroba z textilu - výšivkárstvo	nie
Kviaték Lukáš	Klin	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Orsag Ľubomír	Oravské Veselé	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Poletová Katarína	Námestovo	Námestovo	výroba z cesta - medovníkárstvo	nie
Rabčanová Silvia	Oravská Lesná	Námestovo	výroba z kovu - drotárstvo, šperkárstvo	nie
Siváň Štefan ml.	Babín	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Siváň Štefan st.	Babín	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Skurčák František	Námestovo	Námestovo	výroba hudobných nástrojov	nie
Slovík Matej	Námestovo	Námestovo	výroba z kovu - kováčstvo	nie
Smržík Štefan	Námestovo	Námestovo	výroba z kovu - drotárstvo	áno
Špuler Ján	Bobrov	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Trúchly František	Rabčice	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Turác Štefan	Rabčice	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Vaják Pavol	Zákamenné	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Vojtkuljak Rafael	Novoť	Námestovo	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Hoľma Ľubomír	Trstená	Tvrdošín	výroba z hliny - hrnčiarstvo	nie
Kameník Jozef	Trstená	Tvrdošín	výroba z dreva - vypaľovanie	nie
Kmošková Anna	Tvrdošín	Tvrdošín	výroba z textilu - tkáčstvo	nie
Krška Martin	Podbiel	Tvrdošín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Kubeková Zuzana	Trstená	Tvrdošín	výroba kraslíc a medovníkárstvo	nie
Labdík Juraj	Tvrdošín	Tvrdošín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Matišík Ján	Zuberec	Tvrdošín	výroba hudobných nástrojov	nie
Ondřík Stanislav	Tvrdošín	Tvrdošín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Pastýr Jaroslav	Trstená	Tvrdošín	výroba z hliny - hrnčiarstvo	nie
Smoleň Ján	Tvrdošín	Tvrdošín	výroba z rohoviny a kosti	nie
Suran Rudolf	Nižná	Tvrdošín	výroba z kovu - drotárstvo	nie
Suranová Zuzana	Nižná	Tvrdošín	výroba z kovu - drotárstvo a textilu	nie
Tmák Pavol	Podbiel	Tvrdošín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Ujmiak Jozef	Trstená	Tvrdošín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Veselovská Mária	Tvrdošín	Tvrdošín	výroba z hliny - hrnčiarstvo	nie
Barienčíková Katarína	Zázrivá	Dolný Kubín	výroba kraslíc	nie
Duraj Ladislav	Žažkov	Dolný Kubín	výroba hudobných nástrojov	nie

Habovštiak Jozef	Dlhá nad Oravou	Dolný Kubín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Hladišová Katarína	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba kraslíc	nie
Janiga Vladimír	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba z kovu - kováčstvo, šperkárstvo	nie
Janky Ondrej	Zázrivá	Dolný Kubín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Kokoška Ján	Zázrivá	Dolný Kubín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Kovalčíková Zuzana	Leštiny	Dolný Kubín	výroba z textilu a vlny - pradiarstvo, tkáčstvo	nie
Maslík Jozef ml.	Chlebnice	Dolný Kubín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Maslík Jozef st.	Chlebnice	Dolný Kubín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Otruba Stanislav	Zázrivá	Dolný Kubín	výroba z kovu - zvonkárstvo	áno
Paľová Emília	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba z textilu - tkáčstvo	nie
Palugová Magdaléna	Malatiná	Dolný Kubín	výroba z textilu - tkáčstvo	nie
Pavolková Elena	Veličná	Dolný Kubín	výroba z textilu - tkáčstvo	nie
Pikla Jozef	Zázrivá	Dolný Kubín	výroba z kovu - zvonkárstvo	nie
Rabada Matej	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba z textilu - modrotlačiarstvo	nie
Rabadová Veronika	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba z textilu - krajčírstvo	nie
Ruttkay Ľudovít	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba hudobných nástrojov	nie
Urban Peter	Dlhá nad Oravou	Dolný Kubín	výroba z kože - remenárstvo	nie
Zrník Vladimír	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba z dreva - rezbárstvo	nie
Žúborová Katarína	Dolný Kubín	Dolný Kubín	výroba z textilu - pradiarstvo, farbiarstvo	nie

Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“) eviduje v Zozname kultúrno-osvetových zariadení, ktorý vedie podľa zákona č. 189/2015 Z. z., v okrese Námestovo 3 kultúrno-osvetové zariadenia, v okrese Tvrdošín 3 kultúrno-osvetové zariadenia a v okrese Dolný Kubín 4 kultúrno-osvetové zariadenia.

Kultúrno-osvetové zariadenia (KOZ) zapísané v Zozname kultúrno-osvetových zariadení		
okres	Názov KOZ	Pozn.
Námestovo	Miestne kultúrne stredisko Oravské Veselé	zriaďovateľ: obec Oravské Veselé
	obec Lokca – Kultúrny dom	KOZ bez právnej subjektivity
	Dom kultúrny v Námestove	zriaďovateľ: mesto Námestovo
Tvrdošín	oddelenie kultúry mesta Trstená	KOZ bez právnej subjektivity
	Kultúrne stredisko mesta Tvrdošín	KOZ bez právnej subjektivity
	Obec Zuberec – Kultúrny dom v Zuberci	KOZ bez právnej subjektivity
Dolný Kubín	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	zriaďovateľ: Žilinský samosprávny kraj
	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	zriaďovateľ: mesto Dolný Kubín
	Obec Zázrivá – Kultúrny dom Zázrivá	KOZ bez právnej subjektivity
	Obec Dlhá na Orave – Kultúrny dom v Dlhej na Orave	KOZ bez právnej subjektivity

V rámci systému postupových súťaží a prehliadok v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti spolupracuje NOC s viacerými kultúrno-osvetovými zariadeniami v okrese Dolný Kubín. V roku 2023 poskytlo NOC príspevky na realizáciu okresných, krajských a celoštátnych kôl súťaží a prehliadok v oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby spolu v sume 89 275 eur a v roku 2024 v sume 130 426 eur.

Príspevky na postupové súťaže NOC v rokoch 2023 a 2024		
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	48 095 €
	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	41 000 €
	Mesto Dolný Kubín	180 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	47 796 €
	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	82 121 €
	Mesto Dolný Kubín	509 €
SPOLU		

Najväčšie podujatie, ktoré NOC spoluorganizuje na Orave, je celoštátne kolo súťaže Hviezdoslavov Kubín. Hlavným organizátorom podujatia je Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne. Súťaž v aktuálnom roku oslavuje 70. výročie, celoštátne kolo postupovej súťaže a prehliadky sa uskutočnilo v termíne od 18. do 22. júna 2024.

Druhým veľkým podujatím, ktoré organizačne zastrešuje Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne, je celoštátne kolo súťaže hudobného folklóru Vidiečanova Habovka. Koná sa tradične v dvoj- a trojročnej periodicite v obci Habovka.

Obe podujatia odborne riadi a dramaturgicky zastrešuje Národné osvetové centrum.

Príspevky na postupové súťaže NOC v rokoch 2023 a 2024

Ročník	Organizátor	Názov súťaže	Súťažná kategória	Názov (lokálny)	Typ kola	Oblasť	Termín konania	Miesto konania	Suma pridelených finančných prostriedkov
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Nositelia tradícií	Folklórne	Nositelia tradícií (festival Podrohácke folklórne slávnosti v Zuberici)	Krajské kolo	Žilinský kraj	5.8. - 6.8.2023	Zuberec	5 400,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Eniki beniki	Folklórne	Oravské krpčky	Regionálne kolo	Nižná	25.3.2023	Kultúrny dom Nižná	1 350,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Vidiečanova Habovka	Folklórne	Vidiečanova Habovka	Regionálne kolo	Nižná	15.04.2023	Nižná	1 750,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Vidiečanova Habovka	Folklórne		Celoštátne kolo		17.11.-19.11.2023	Kultúrny dom Habovka	31 010,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Vidiečanova Habovka	Folklórne		Krajské kolo	Žilinský kraj	28.5.2023	Zázrivá	3 500,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Hviezdoslavov Kubín - mládežnícki a dospelí recitátori	Divadelné	Hviezdoslavov Kubín 2023	Regionálne kolo	Dolný Kubín	14.4.2023	Dolný Kubín	1 350,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Zlatá priadka	Divadelné	Oravské javisko	Regionálne kolo	Námesto vo	16.-17.3.2023	Dom kultúry v Námestove	1 350,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	AMFO	Vizuálne	AMFO ORAVY 2023	Regionálne kolo	Dolný Kubín	31.marca 2023	Oravské kultúrne stredisko Dolný Kubín	750,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	CINEAMA	Vizuálne	CINEAMA 2023	Regionálne kolo	Nižná	11.03.2023	Nižná	915,00 €
2023	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Výtvarné spektrum	Vizuálne	Výtvarné spektrum Oravy	Regionálne kolo	Dolný Kubín	24. marca 2023	Oravské kultúrne stredisko Dolný Kubín	720,00 €
2023	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	Hviezdoslavov Kubín - detskí recitátori	Divadelné	Hviezdoslavov Kubín	Celoštátne kolo		21. - 24. 6. 2023	Dolný Kubín	41 000,00 €
2023	Mesto Dolný Kubín	Hviezdoslavov Kubín - detskí recitátori	Divadelné	Hviezdoslavov Kubín, okresné kolo	Okresné kolo	Dolný Kubín	29.3.2023	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	180,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Vidiečanova Habovka	Folklórne	Vidiečanova Habovka	Celoštátne kolo		7.-9.6.2024	Habovka	37 809,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Vidiečanova Habovka	Folklórne	Vidiečanova Habovka	Regionálne kolo	Habovka	21.3.2024	Habovka	2 280,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Hviezdoslavov Kubín - kolektív	Divadelné	Hviezdoslavov Kubín 2024	Regionálne kolo	Námesto vo	27.3.2024	Dom kultúry Námestovo	2 643,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Hviezdoslavov Kubín - mládežnícki a dospelí recitátori	Divadelné	Hviezdoslavov Kubín 2024	Regionálne kolo	Dolný Kubín	25.3.2024	Dom kultúry Námestovo	1 356,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	CINEAMA	Vizuálne	Cineama	Regionálne kolo	Nižná	09.03.2024	Nižná	1 163,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	Výtvarné spektrum	Vizuálne	Výtvarné spektrum Oravy	Regionálne kolo	Dolný Kubín	10. apríla 2024	Dolný Kubín	1 133,00 €
2024	Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne	AMFO	Vizuálne	AMFO ORAVY regionálne kolo	Regionálne kolo	Dolný Kubín	20. marca 2024	Dolný Kubín	1 412,00 €
2024	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	Hviezdoslavov Kubín - detskí recitátori	Divadelné		Celoštátne kolo		18.6. - 22. 6. 2024	Dolný kubín	82 121,00 €
2024	Mesto Dolný Kubín	Hviezdoslavov Kubín - detskí recitátori	Divadelné	Hviezdoslavov Kubín 2024 - okresné kolo	Okresné kolo	Dolný Kubín	27.03.2024	Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín	509,00 €

V Zozname kolektívov a jednotlivcov v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti, ktorý podľa zákona č. 189/2015 Z. z. vedie NOC, je v okrese Námestovo evidovaných 16, v okrese Tvrdošín 29 a v okrese Dolný Kubín 25 kolektívov pôsobiach v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti (folklórne súbory, zvykoslovné, folklórne a spevácke skupiny, neprofesionálne divadlá, spevácky zbory, dychové hudby, ľudové hudby, komorné hudobné telesá a pod.).

V oblasti digitalizácie kultúrneho dedičstva NOC eviduje digitálne objekty súvisiace s okresmi Rimavská Sobota a Poltár:

Počet digitálnych objektov		
okres Námestovo	digitálne objekty	14
	sčítacie hárky	6 271
okres Tvrdošín	digitálne objekty	7
okres Dolný Kubín	digitálne objekty	31
	sčítacie hárky	4 575

Slovenská ústredná hvezdáreň v Hurbanove (ďalej len „SÚH“) v okresoch Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín neeviduje žiadne astronomické zariadenie. Pri organizovaní postupových súťaží zabezpečuje Oravské osvetové stredisko okresné kolá pre všetky tri okresy. Oravské osvetové stredisko pravidelne využíva možnosť inštalovania výstavy víťazných prác celoslovenského kola súťaže Vesmír očami detí.

Postupové súťaže a prehliadky v oblasti astronómie v gescii SÚH v roku 2023				
okres	Subjekt	výtvarná súťaž Vesmír očami detí	Vedomostná súťaž Čo vieš o hviezdach	spolu
Dolný Kubín	Oravské osvetové stredisko	500 (okresné kolo)	333,90 € (okresné kolo)	833,90 €
Tvrdošín	Oravské osvetové stredisko	500 (okresné kolo)	167,50 € (okresné kolo)	667,50 €
Námestovo	Oravské osvetové stredisko	500 (okresné kolo)	254,50 € (okresné kolo)	754,50 €

Postupové súťaže a prehliadky v oblasti astronómie v gescii SÚH v roku 2024				
okres	Subjekt	výtvarná súťaž Vesmír očami detí	Vedomostná súťaž Čo vieš o hviezdach	spolu
Dolný Kubín	Oravské osvetové stredisko	450 € (okresné kolo)	450 € (okresné kolo)	900 €
Tvrdošín	Oravské osvetové stredisko	450 € (okresné kolo)	450 € (okresné kolo)	900 €
Námestovo	Oravské osvetové stredisko	450 € (okresné kolo)	450 € (okresné kolo)	900 €

Pre rok 2024 ešte neboli prostriedky pre organizátora postupových súťaží v daných regiónoch vyúčtované.

Štatistika prenocovaní v časovom rade

		2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Okres Dolný Kubín	Celkový počet ubytovacích zariadení k dispozícii	73	67	49	42	43	44	42	42
Okres Dolný Kubín	Celkový počet izieb k dispozícii	635	637	562	568	580	629	640	570
Okres Dolný Kubín	Celkový počet lôžok (vrátane kempingových miest) k dispozícii	1 822	1 840	1 618	2 115	1 677	1 789	1 820	1 637
Okres Dolný Kubín	Tržby za ubytovanie spolu (v EUR)	1 000 655	837 663	637 774 (u)	D	738 658	693 356	564 605	637 176
Okres Dolný Kubín	Priemerná cena za ubytovanie v ubytovacích zariadeniach (Eur)	42,6	41,5	36,2 (u)	D	30,6	26,3	24,8	25,4
Okres Dolný Kubín	Čisté využitie stálych lôžok v ubytovacích zariadeniach (%)	18,5	18,1	18,9	1,7	23,4	20,5	18,7	22,5
Okres Dolný Kubín	Čisté využitie izieb (%)	22,8	24,3	24,0	3,2	27,4	25,1	20,8	26,5
Okres Dolný Kubín	Priemerný počet izieb k dispozícii v 1 dni	558	492	418	148	453	578	565	506
Okres Dolný Kubín	Priemerný počet stálych lôžok k dispozícii v 1 dni	1 412	1 239	1 035	384	1 146	1 430	1 351	1 240
Okres Námestovo	Celkový počet ubytovacích zariadení k dispozícii	49	44	37	33	35	33	27	26
Okres Námestovo	Celkový počet izieb k dispozícii	436	412	387	373	427	409	343	336
Okres Námestovo	Celkový počet lôžok (vrátane kempingových miest) k dispozícii	1 401	1 248	1 184	1 160	1 299	1 252	1 035	1 119
Okres Námestovo	Tržby za ubytovanie spolu (v EUR)	469 975	544 056 (u)	D	D	384 086 (u)	289 111	226 217	162 071
Okres Námestovo	Priemerná cena za ubytovanie v ubytovacích zariadeniach (Eur)	25,5	25,6 (u)	D	D	22,8 (u)	19,2	20,3	13,4
Okres Námestovo	Čisté využitie stálych lôžok v ubytovacích zariadeniach (%)	22,9	24,9 (u)	20,5	3,9	21,4	15,9	15,1	16,4
Okres Námestovo	Čisté využitie izieb (%)	26,8	29,0 (u)	24,3	4,1	25,4	21,7	18,9	19,8
Okres Námestovo	Priemerný počet izieb k dispozícii v 1 dni	318	355	272	53	328	391	320	303

Okres Námestovo	Priemerný počet stálych lôžok k dispozícii v 1 dni	895	951	693	147	875	1 053	817	819
Okres Tvrdošín	Celkový počet ubytovacích zariadení k dispozícii	95	98	98	82	101	110	105	109
Okres Tvrdošín	Celkový počet izieb k dispozícii	1 106	1 055	1 112	982	1 162	1 265	1 077	1 097
Okres Tvrdošín	Celkový počet lôžok (vrátane kempingových miest) k dispozícii	3 127	2 972	3 308	2 903	3 566	3 814	3 190	3 214
Okres Tvrdošín	Tržby za ubytovanie spolu (v EUR)	2 086 786 (u)	1 840 909	1 219 989 (u)	24 048	1 589 806 (u)	1 410 712	1 065 853	1 119 298
Okres Tvrdošín	Priemerná cena za ubytovanie v ubytovacích zariadeniach (Eur)	31,8 (u)	29,4	29,1 (u)	23,1	25,1 (u)	20,9	21,8	20,8
Okres Tvrdošín	Čisté využitie stálych lôžok v ubytovacích zariadeniach (%)	30,2	29,1	22,3	1,5	33,0	26,5	21,9	25,7
Okres Tvrdošín	Čisté využitie izieb (%)	32,9	32,8	26,7	2,1	36,8	31,1	23,3	27,6
Okres Tvrdošín	Priemerný počet izieb k dispozícii v 1 dni	996	976	846	309	854	1 128	998	964
Okres Tvrdošín	Priemerný počet stálych lôžok k dispozícii v 1 dni	2 413	2 387	2 088	745	2 127	2 828	2 484	2 323

Zdroj

DATA CUBE - Štatistický úrad SR
4.5.1. Štatistika ubytovacích zariadení
Návštevnosť, tržby a kapacity UZ

link

https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/cr3807qr/v_cr3807qr_00_00_00_sk

1.9 Fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry

V Koncepcii kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je kritická infraštruktúra definovaná ako tá časť národnej infraštruktúry (vybrané organizácie a inštitúcie, objekty, systavy, zariadenia, služby a systémy), ktorej zničenie alebo znefunkčnenie v dôsledku pôsobenia rizikového faktora spôsobí ohrozenie alebo narušenie politického a hospodárskeho chodu štátu alebo ohrozenie života a zdravia obyvateľstva.

Kolaps kritickej infraštruktúry môže ohroziť samotnú výrobu potravín, vykurovanie, priemyselnú výrobu a v podstate narušiť a rozvrátiť chod spoločnosti.

Ochrana a obrana kritickej infraštruktúry je v súlade so schválenou koncepciou kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany chápaná ako súhrn činností, mechanizmov, síl, prostriedkov a opatrení na:

- prevenciu pred rizikovými faktormi;
- odvrátenie útoku na prvok kritickej infraštruktúry;

- zabránenie negatívnym vonkajším alebo vnútorným vplyvom ohrozujúcim existenciu, stabilitu a fungovanie prvku kritickej infraštruktúry; a
- odstránenie následkov.

Na základe Koncepcie kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je potrebné zaoberať sa týmito najdôležitejšími sektormi kritickej infraštruktúry:

- voda;
- potraviný;
- zdravie;
- energetika;
- informačné a komunikačné technológie;
- doprava; a
- verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť.

1.9.1 Voda

Ústredným orgánom štátnej správy pre vodné hospodárstvo, ochranu pred povodňami, ochranu akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov a zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Verejné vodovody

Napojenosť obyvateľov na verejný vodovod (VV) v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín k 31. 12. 2022 je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Okres	Počet obcí	Počet obcí s verejnými vodovodmi			% obcí s VV z celkového počtu obcí
		v správe VS	v správe OÚ	spolu	
Dolný Kubín	24	23	1	24	100,00
Námestovo	24	18	6	24	100,00
Tvrdošín	15	15	0	15	100,00

Okres	Počet bývajúcich obyvateľov	Počet obyvateľov pripojených na verejný vodovod			% obyv. s VV z celkového počtu obyvateľov
		v správe VS	v správe OÚ	spolu	
	počet				%
Dolný Kubín	38 881	36 436	615	37 051	95,29
Námestovo	63 721	38 795	15 404	54 199	85,06
Tvrdošín	35 782	35 076	0	35 076	98,03

V oblasti Oravy zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou Oravská vodárenská spoločnosť, a. s. (OVS) so sídlom v Dolnom Kubíne a to hlavne zo **skupinového verejného vodovodu Orava**. Jeho najvýznamnejšie zdroje podzemnej vody sa nachádzajú v lokalite Oravice. Na celom území existuje aj viacero menších skupinových a miestnych verejných vodovodov. V Oravskej Lesnej je aj zdroj povrchovej vody (Nová rieka 3 l/s).

Na území v pôsobnosti OVS bolo v roku 2022 evidovaných 63 obcí a všetky sú vybavené verejným vodovodom. Napriek tomu, že v okresoch Dolný Kubín a Námestovo majú vo všetkých obciach vybudovaný aspoň v časti verejný vodovod, podiel obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu je v okrese Dolný Kubín 95,3 % a v okrese Námestovo len 85,1 %. V šiestich obciach okresu Námestovo prevádzkujú verejné vodovody obecné podniky alebo súkromné osoby. V okrese Dolný Kubín - v Istebnom prevádzkuje VV okrem obecného VV aj spoločnosť OFZ, a. s., Istebné.

Okrem dobudovania vodovodných sietí tam, kde je verejný vodovod v prevádzke, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť poruchám na vodovodných sieťach a rekonštrukciám poruchových sietí. Vysoké straty vody sú typické najmä pre menšie vodovodné systémy a obecné vodovody.

Je potrebné riešiť tiež nedostatočné zdroje vody na zásobovanie miestnych vodovodov v okrese Námestovo napojením vodovodov na Skv. Orava, resp. hľadaním nových vodných zdrojov v oblasti Slovenských Beskýd, kde v suchých obdobiach dochádza k výraznému znižovaniu výdatnosti vodných zdrojov.

V nasledujúcej tabuľke sú údaje o napojenosti obyvateľov na VV podľa jednotlivých obcí okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín:

Kód obce	Obec	Počet obyvateľov k 30. 6. 2022 - stredný stav	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	% obyvateľov napojených na verejný vodovod
Dolný Kubín				
580813	Bziny	585	523	89,40%
509639	Dlhá nad Oravou	1 436	1 436	100,00%
509540	Dolný Kubín	17 824	17 824	100,00%
509671	Horná Lehota, okres Dolný Kubín	574	574	100,00%
509698	Chlebnice	1 621	1 621	100,00%
509701	Istebné	1 335	1 171	87,72%
509710	Jasenová	427	427	100,00%
509744	Kraľovany	429	349	81,35%
509761	Krivá	818	818	100,00%
509787	Leštiny	305	305	100,00%
509825	Malatína	825	825	100,00%
509833	Medzibrodie nad Oravou	594	594	100,00%
509922	Oravská Poruba	1 096	535	48,81%
509957	Oravský Podzámok	1 362	1 322	97,06%
509965	Osádka	170	167	98,24%
509973	Párnica	963	963	100,00%
509990	Pokryvác	174	174	100,00%
510009	Pribiš	474	421	88,82%
510017	Pucov	896	896	100,00%
510041	Sedliacka Dubová	536	536	100,00%
510165	Veličná	1 482	1 482	100,00%
510181	Vyšný Kubín	802	802	100,00%
510211	Zázrivá	2 520	1 709	67,82%
510254	Žaškov	1 633	1 577	96,57%
Námestovo				
509558	Babín	1 442	1 442	100,00%
509566	Beňadovo	940	433	46,06%
509582	Bobrov	1 969	1 969	100,00%
509591	Breza	1 643	1 643	100,00%
509680	Hruštín	3 170	3 170	100,00%
509728	Klin	2 518	2 331	92,57%
509779	Krušetnica	981	890	90,72%

Kód obce	Obec	Počet obyvateľov k 30. 6. 2022 - stredný stav	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	% obyvateľov napojených na verejný vodovod
509809	Lokca	2 423	2 423	100,00%
509817	Lomná	950	826	86,95%
509850	Mútne	3 141	2 721	86,63%
509868	Námestovo	7 589	7 589	100,00%
509884	Novoť	3 745	2 683	71,64%
509892	Oravská Jasenica	1 950	1 219	62,51%
509906	Oravská Lesná	3 421	1 320	38,59%
509914	Oravská Polhora	3 976	2 229	56,06%
509931	Oravské Veselé	3 021	2 945	97,48%
510025	Rabča	5 257	5 257	100,00%
510033	Rabčice	2 054	1 972	96,01%
510050	Sihelné	2 186	1 954	89,39%
510092	Ťapešovo	810	810	100,00%
510149	Vasíľov	839	839	100,00%
510157	Vavrečka	1 663	1 581	95,07%
510203	Zákamenné	5 607	4 392	78,33%
510246	Zubrohľava	2 426	1 561	64,34%
Tvrdošín				
509604	Brezovica, okres Tvrdošín	1 384	1 384	100,00%
518719	Čimhová	667	657	98,50%
509655	Habovka	1 365	1 306	95,68%
509663	Hladovka	1 061	1 061	100,00%
509795	Liesek	3 046	3 046	100,00%
509876	Nižná, okres Tvrdošín	3 935	3 935	100,00%
509949	Oravský Biely Potok	744	744	100,00%
509981	Podbiel	1 320	1 320	100,00%
510076	Suchá Hora	1 461	1 405	96,17%
510084	Štefanov nad Oravou	700	653	93,29%
510106	Trstená	7 075	7 074	99,99%
510114	Tvrdošín	8 839	8 839	100,00%
510173	Vitanová	1 316	783	59,50%
510190	Zábiedovo	929	929	100,00%
510238	Zuberec	1 940	1 940	100,00%

Verejné kanalizácie

Situácia v odvádzaní a čistení odpadových vôd verejnou kanalizáciou (VK) je nasledovná:

Okres	počet obcí	počet obcí s VK	% obcí s VK z celkového počtu
Dolný Kubín	24	13	54,17
Námestovo	24	20	83,33
Tvrdošín	15	10	66,67

Okres	počet bývajúcich obyvateľov	počet obyvateľov pripojených na VK	% obyv. s VK z celkového počtu	počet obyvateľov pripojených na VK s ČOV	% obyv. pripojených na VK s ČOV z celkového počtu
Dolný Kubín	38 881	24 174	62,17	24 174	62,17
Námestovo	63 721	40 297	63,24	40 297	63,24
Tvrdošín	35 782	28 132	78,62	28 132	78,62

V nasledujúcej tabuľke sú údaje o napojenosti obyvateľov na VK podľa jednotlivých obcí okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín:

Dolný Kubín				
Kód obce	Obec	Počet obyvateľov k 30. 6. 2022 - stredný stav	% obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu	% obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV
580813	Bziny	585	78,63	78,63
509639	Dlhá nad Oravou	1436	52,02	52,02
509540	Dolný Kubín	17824	100	100
509671	Horná Lehota - okr. Dolný Kubín	574	100	100
509698	Chlebnice	1621	0	0
509701	Istebné	1335	99,48	99,48
509710	Jasenová	427	37	37
509744	Kraľovany	429	58,97	58,97
509761	Krivá	818	100	100
509787	Leštiny	305	0	0
509825	Malatiná	825	0	0
509833	Medzibrodie nad Oravou	594	93,77	93,77
509922	Oravská Poruba	1096	0	0
509957	Oravský Podzámok	1362	29,37	29,37
509965	Osádka	170	0	0
509973	Párnica	963	0	0
509990	Pokryváč	174	0	0
510009	Pribiš	474	0	0
510017	Pucov	896	0	0
510041	Sedliacka Dubová	536	0	0
510165	Veličná	1482	0	0
510181	Vyšný Kubín	802	51,5	51,5
510211	Zázrivá	2520	19,56	19,56
510254	Žaškov	1633	9,12	9,12

Námestovo				
Kód obce	Obec	Počet obyvateľov k 30. 6. 2022 - stredný stav	% obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu	% obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV
509558	Babín	1442	9,71	9,71
509566	Beňadovo	940	0	0
509582	Bobrov	1969	88,73	88,73
509591	Breza	1643	18,26	18,26
509680	Hruštín	3170	76,34	76,34
509728	Klín	2518	93,8	93,8
509779	Krušetnica	981	8,97	8,97
509809	Lokca	2423	99,42	99,42
509817	Lomná	950	20,74	20,74
509850	Mútne	3141	0	0
509868	Námestovo	7589	100	100
509884	Novoť	3745	71,72	71,72
509892	Oravská Jasenica	1950	90,97	90,97
509906	Oravská Lesná	3421	13,5	13,5
509914	Oravská Polhora	3976	56,69	56,69
509931	Oravské Veselé	3021	0	0
510025	Rabča	5257	75,88	75,88
510033	Rabčice	2054	0	0
510050	Sihelné	2186	71,36	71,36
510092	Ťapešovo	810	93,95	93,95
510149	Vasíľov	839	98,33	98,33
510157	Vavrečka	1663	88,03	88,03
510203	Zákamenné	5607	88,23	88,23
510246	Zubrohlava	2426	95,75	95,75

Tvrdošín				
Kód obce	Obec	Počet obyvateľov k 30. 6. 2022 - stredný stav	% obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu	% obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV
509604	Brezovica - okr. Tvrdošín	1384	0	0
518719	Čimhová	667	49,18	49,18
509655	Habovka	1365	97,88	97,88
509663	Hladovka	1061	0	0
509795	Liesek	3046	95,5	95,5
509876	Nižná - okr. Tvrdošín	3935	96,16	96,16
509949	Oravský Biely Potok	744	0	0
509981	Podbiel	1320	90,3	90,3
510076	Suchá Hora	1461	0	0
510084	Štefanov nad Oravou	700	83,14	83,14
510106	Trstená	7075	99,99	99,99
510114	Tvrdošín	8839	100	100
510173	Vitanová	1316	19,76	19,76
510190	Zábiedovo	929	0	0
510238	Zuberec	1940	94,23	94,23

Protipovodňová ochrana je činnosť zameraná na zníženie povodňového rizika na povodňovo ohrozenom území, na predchádzanie záplavám a tiež na zmierňovanie nepriaznivých dôsledkov povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a hospodársku činnosť. Nevyhnutnosť zabezpečovania protipovodňovej ochrany predmetných území vyplýva ako z prírodných daností územia (z klimatických, geologických, hydrologických podmienok), tak aj zo sociálno – ekonomických aktivít tu žijúcich obyvateľov (územný rozvoj, umiestnenie sídiel, hospodárske aktivity, kultúrne pamiatky...).

Okresom Dolný Kubín preteká vodohospodársky významný vodný tok Orava so svojimi prítokmi. Medzi jeho najväčší pravostranný prítok je vodný tok Zárvivka a jeho najväčšie ľavostranné prítoky sú Žaškovský potok, Mlynský potok, Jasenovský potok, Pucov, Chlebnický potok a Krivský potok. Protipovodňovú ochranu na vodnom toku Orava zabezpečuje VS Orava a vyrovnávací nádrž Tvrdošín. Na vodnom toku Orava v okrese Dolný Kubín sú vybudované jednostranné resp. obojstranné ochranné hrádze resp. múriky v sídlach Krivá, Sedliacka Dubová, Horná Lehota, Oravský Podzámok, Dolný Kubín, Párnica, Žaškov a Istebné na prítok Q100. Na prítokoch toku Orava sú vybudované v jednotlivých obciach pomiestne smerové a stabilizačné úpravy, ktoré však nedosahujú úroveň ochrany pred prítokom Q100.

Okresom Tvrdošín preteká vodohospodársky významný vodný tok Orava. V severozápadnej časti okresu je vybudovaná vodná stavba Orava a v severozápadnej časti k.ú. mesta Tvrdošín je vybudovaná vyrovnávací nádrž Tvrdošín. Severnú časť okresu odvodňuje vodný tok Jelešňa, ktorý prirodzene meandruje pozdĺž slovensko-poľskej štátnej hranice a zaúšťuje do VS Orava. Medzi najväčšie ľavostranné toku Orava sú vodné toky Oravica a Studený potok so svojimi prítokmi. Na vodnom toku Orava v okrese Tvrdošín sú vybudované jednostranné resp. obojstranné ochranné hrádze resp. múriky v sídlach Tvrdošín, Nižná a Podbiel. Na prítokoch toku Orava sú vybudované v jednotlivých obciach pomiestne smerové a stabilizačné úpravy, ktoré však nedosahujú úroveň ochrany pred prítokom Q100.

V úseku rkm 10,60 – 11,45 je pomiestne vybudovaná úprava toku Studený potok na prítok Q50.

Na vodnom toku Oravica je v úseku rkm 0,20 – 0,36 je vybudovaná pravostranná ochranná hrádza v úseku rkm 6,35 – 6,46 ľavostranná ochranná hrádza. V obci Vitanová je na vodnom toku Oravica navrhnutá úprava toku, ktorá je v súčasnosti aj realizovaná. Predmetom úpravy je úsek toku medzi mostom na štátnej ceste II/520 – rkm 17,391 a mostom na miestnej komunikácii pod kostolom – rkm 18,129. Celková dĺžka navrhovanej úpravy je 738 m.

V okrese Námestovo sa do VS Orava vlievajú jej hlavné prítoky – Biela Orava pri juhozápadnom okraji mesta Námestovo (s najvýznamnejšími prítokmi Veselianska, Hruštinka, Mútnianska, Klinianska, Lomnica) a tok Polhoranka so svojimi prítokmi medzi obcami Klin a Zubrohlava. Toky Biela Orava a Polhoranka ktoré zároveň odvodňujú celé územie okresu Námestovo. Na toku Biela Orava, Polhoranka a ich prítokoch sú vybudované v jednotlivých obciach pomiestne smerové a stabilizačné úpravy, ktoré však nedosahujú úroveň ochrany pred prietokom Q100.

V úsekoch rkm 1,027– 27,5 je pomiestne vybudovaná úprava toku Biela Orava na prietok max. Q5. V úsekoch rkm 0,00 – 19,32 je pomiestne vybudovaná úprava toku Polhoranka na prietok Q100. V úsekoch rkm 0,01- 3,80 je pomiestne vybudovaná úprava toku Veselianska na prietok Q100.

V rámci okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín boli v rámci Plánov manažmentu povodňových rizík identifikované nasledovné geografické oblasti a obce s existujúcim potenciálne významným povodňovým rizikom:

Lokalita			Odhadovaný počet obyvateľov potenciálne ohrozených povodňou Q₁₀₀	Celková povodňová škoda (€)
Vodný tok	Okres	Obec		
Veselianska	Námestovo	Oravské Veselé	7	2 309 838
Veselianska	Námestovo	Oravská Jasenica	26	1 790 141
Bystrá	Námestovo	Oravská Polhora	3	276 603
Bystrá	Námestovo	Rabčice	7	501 329
Bystrá	Námestovo	Rabča	21	693 343
Polhoranka	Námestovo	Oravská Polhora	10	3 826 649
Polhoranka	Námestovo	Rabča	77	2 399 922
Polhoranka	Námestovo	Zubrohlava	37	1 781 174
Oravica	Tvrdošín	Vitanová	37	1 043 525
Oravica	Tvrdošín	Čimhová	12	1 081 095
Oravica	Tvrdošín	Liesek	9	1 991 182
Oravica	Tvrdošín	Trstená	23	5 892 281
Oravica	Tvrdošín	Tvrdošín	76	13 985 482
Studený potok	Tvrdošín	Zuberec	580	367 162
Studený potok	Tvrdošín	Habovka	4	1 283 816
Studený potok	Tvrdošín	Podbiel	3	1 432 968

V nasledovnej tabuľke sú uvedené technické opatrenia na zníženie povodňového rizika v predmetných geografických oblastiach:

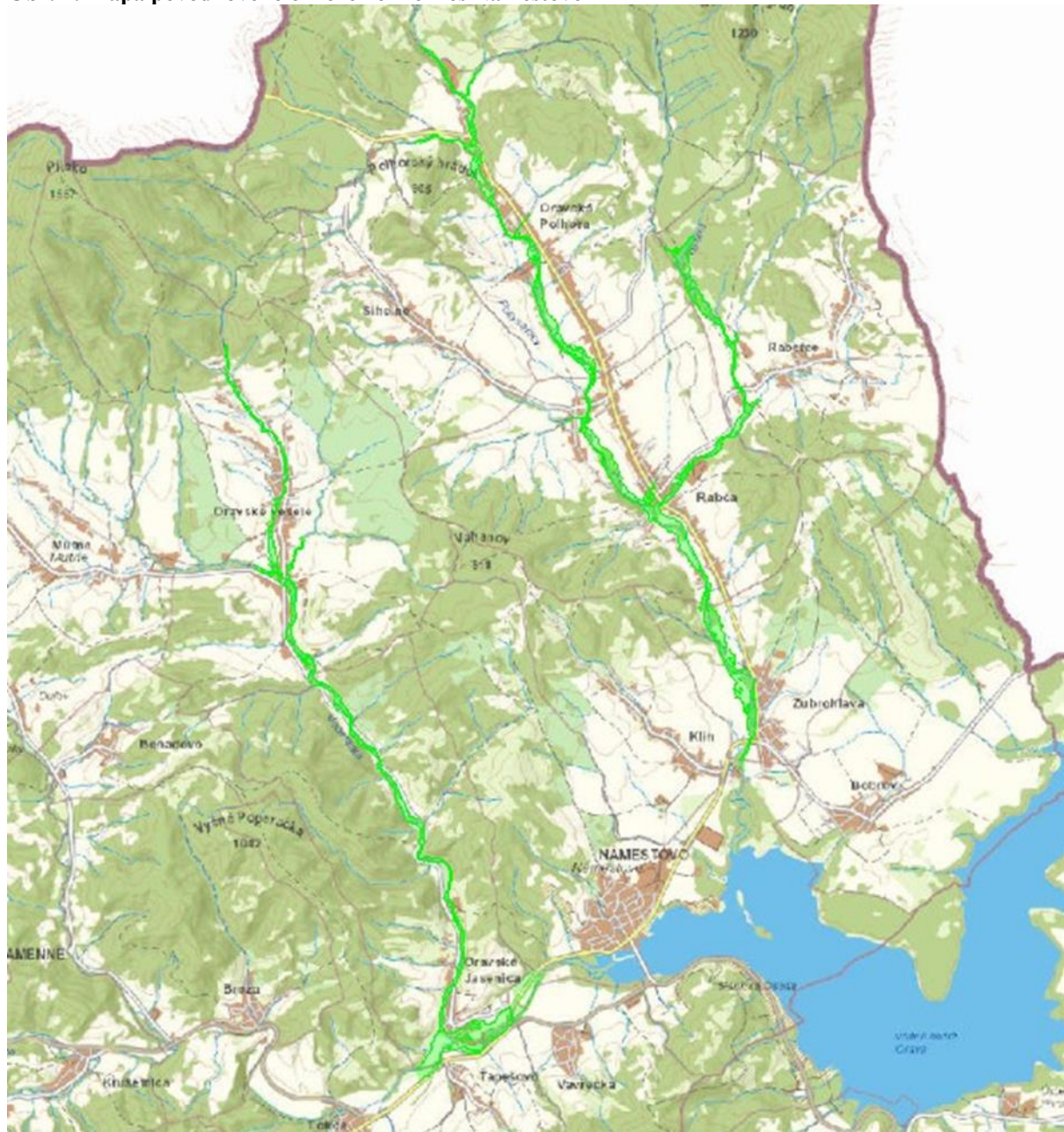
Vodný tok	Okres	Obec	Navrhované opatrenia
Veselianka	Námestovo	Oravské Veselé	- V úseku rkm 8,500 – 16,000 odstrániť vegetáciu z prietochného profilu a odstrániť dnový štrkový materiál, - oprava ZB Račovský potok.
Veselianka	Námestovo	Oravská Jasenica	- V úseku rkm 0,000 – 2,00 dobudovať ochranné hrádze, navýšiť brehové čiary toku, - v úseku rkm 2,000 – 3,000 úprava koryta toku na Q_{100}.
Bystrá	Námestovo	Oravská Polhora	- ZB Vonzovec II.etapa oprava a rozšírenie jestvujúcej úpravy + ZB Vonzovec ZPP+ZB Vonzovec I3,162-3,360+ZB Vonzovec II2,800 3,374 +oprava a rozšírenie jestvujúcej úpravy x), - v úseku rkm 3,000 - 3,300 - úprava koryta na Q_{100}, ochranná hrádza, - v úseku rkm 6,000 - 6,500 je nutná údržba toku.
Bystrá	Námestovo	Rabčice	- V úseku rkm 3,000 - 3,300 Úprava koryta na Q_{100} a vybudovanie pravostrannej ochrannej hrádze v dĺžke cca 100 m.
Bystrá	Námestovo	Rabča	- V úseku rkm 0,000 – 0,250 vybudovať obojstrannú hrádzu, doplniť chýbajúce opevnenie z lomového kameňa, - v úseku rkm 0,250 – 1,600 zväčšiť kapacitu koryta na Q_{100}, dobudovať opevnenie a zrealizovať ochranné hrádze.
Polhoranka	Námestovo	Oravská Polhora	- V úseku rkm 8,500 – 9,500 vybudovať ľavostrannú ochrannú hrádzu, prípadne navýšiť zástavbový terén, - v úseku rkm 9,500 – 9,700 vybudovať pravostrannú ochrannú hrádzu, - v úseku rkm 10,000 – 12,500 prečistenie toku od dnových nánosov, - v úseku rkm 12,500 – 12,600 dobudovať opevnenie kamennou rovinou a dnové prahy, - v úseku rkm 14,500 – 16,000 urobiť zmenu pozdĺžneho sklonu, čiastočnú zmenu trasy koryta, tak aby nezasiahla do jestvujúcej IBV, zväčšiť prietochný profil rozšírením

			koryta, navýšiť jestvujúce úrovne brehov, dno bude potrebné zastabilizovať prahmi, – v rkm 16,200 – 16,700 dobudovať pravostrannú ochrannú hrádzu, zväčšiť kapacity koryta výkopom a opevnenie pravej päty a brehu koryta v celej dĺžke, – v rkm 16,700 – 18,000 prečistiť tok od dnových sedimentov.
Polhoranka	Námestovo	Rabča	V obci Rabča na vodnom toku Soľný potok (ľavostranný prítok Polhoranky) sa na zníženie povodňového rizika navrhuje: – v úseku krm 0,500 – 0,900 upraviť koryto Soľného potoka kapacitne na Q_{100} formou ochranných hrádzí a rekonštrukcia mosta, – v rkm 0,900 – 1,100 kapacitná oprava toku bez opevnenia.
Polhoranka	Námestovo	Zubrohlava	– V úseku rkm 0,500 – 1,550 vybudovať pravostrannú ochrannú hrádzu, doplniť päť a svahové opevnenie, – v rkm 2,300 – 3,200 vybudovať pravostrannú ochrannú hrádzu, dno spevniť dnovými prahmi, pravostranné opevnenie doplniť v päť a na svahoch lomovým kameňom.
Oravica	Tvrdošín	Vitanová	– V úseku rkm 17,000 – 17,150 navýšenie pravého brehu ochrannou hrádzou cca 150 m, ľavú stranu toku poznačenú silnou eróziou bude potrebné opevniť lomovým kameňom, – v rkm 18,150 zvýšiť spodnú hranu mostovky a prerobiť stredový mohutný pilier mosta, – v rkm 18,150 – 18,350 zvýšiť úroveň pravého brehu a doplniť chýbajúce opevnenie, – V rkm 18,350 – 19,050 dobudovať chýbajúce alebo poškodené opevnenie, – V rkm 19,050 (cestný most) – 19,250 doplniť chýbajúce opevnenie z lomového kameňa.
Oravica	Tvrdošín	Čimhová	V obci Čimhová na vodnom toku Oravica sa na zníženie povodňového rizika navrhuje v úseku rkm 13,500 – 16,000 odstrániť vegetáciu s prietochného profilu a odstrániť dnový štrkový materiál.

Oravica	Tvrdošín	Liesek	V obci Liesek na vodnom toku Oravica sa na zníženie povodňového rizika navrhuje: – v úseku rkm 9,700 – 11,000 (extravilán) prečistenie koryta od dnových nánosov (meandrovanie toku je s pohľadom krajinárskeho a ochrany prírody potrebné zachovať), obojstranná stabilizácia z lomového kameňa v pätách a na brehoch, stabilizácia dna kamennými prahmi, – v rkm 11,000 – 13,500 v celej dĺžke vyčistiť koryto od dnových nánosov, tento materiál zabudovať formou úpravy brehov, doplniť chýbajúce opevnenie lomovým kameňom formou ťažkého záhozu a rovnanimy z lomového kameňa a vybudovať dnové stabilizačné prahy. – V obci Liesek je na vodnom toku Oravica navrhnutá úprava toku. (Dokumentácia pre územné rozhodnutie, apríl 2019). Predmetom úpravy je úprava vodného toku Oravica na prevedenie návrhového prietoku Q_{100} v úseku rkm 10,978 – 13,806. Celková dĺžka úpravy je 2 828 m.
Oravica	Tvrdošín	Trstená	V meste Trstená na vodnom toku Oravica sa na zníženie povodňového rizika navrhuje v úseku rkm 4,000 – 8,000 zvýšenie kapacity koryta na Q_{100} vybudovaním nábrežných múrikov a ochranných hrádzí.
Oravica	Tvrdošín	Tvrdošín	V meste Tvrdošín na vodnom toku Oravica sa na zníženie povodňového rizika navrhuje v úseku rkm 0,000 – 2,200 obnoviť projektované parametre koryta prečistením dna od nánosov.
Studený potok	Tvrdošín	Zuberec	V obci Zuberec na vodnom toku Studený potok sa na zníženie povodňového rizika navrhuje v úseku rkm 11,500 – 15,000 pomiestne odstránenie dnových nánosov a výsadba novej brehovej zelene.
Studený potok	Tvrdošín	Habovka	V obci Habovka na vodnom toku Studený potok sa na zníženie povodňového rizika navrhuje v úseku rkm 10,000 – 11,500 pomiestne odstránenie dnových nánosov. Navrhuje sa oprava ZB Strže Habovka.
Studený potok	Tvrdošín	Podbiel	V obci Podbiel na vodnom toku Studený potok sa na zníženie povodňového rizika navrhuje v úseku rkm 0,000 – 2,500 odstránenie dnového materiálu a úprava koryta toku.

Navrhované opatrenia vyplývajú z jestvujúcich podkladov a nie je vylúčené ich prehodnotenie pri ďalšom stupni riešenia predmetnej problematiky na základe podrobnejších analýz a podkladov. Plány manažmentu povodňových rizík predpokladajú aj aplikáciu doplnkových kompenzačných prírode blízkyh opatrení, ktoré však zatiaľ nie sú presne špecifikované.

Obr. 1: Mapa povodňového ohrozenia – okres Námestovo

Obr. 2: Mapa povodňového ohrozenia – okres Tvrdošín

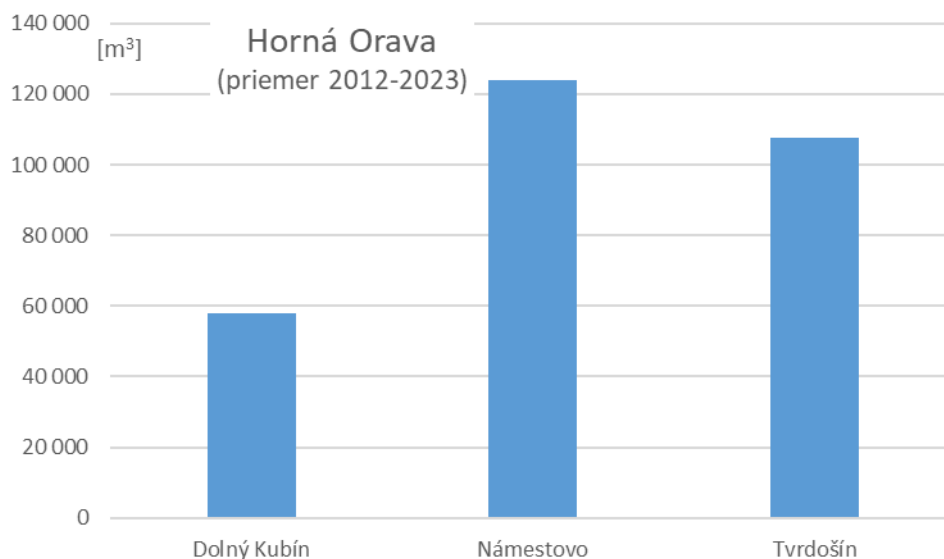
1.9.2 Zdravotný stav lesov v okresoch Hornej Oravy

Zdravotný stav lesov v okresoch hornej Oravy je určovaný historicky vyšším zastúpením smreka na lesných pozemkoch, flyšovým podložím, dlhodobou depozíciou imisií v pôde z Ostravsko-katovickkej priemyselnej oblasti, klimatickými extrémami a obmedzeniami hospodárenia z dôvodu ochrany prírody a to najmä po prijatí zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

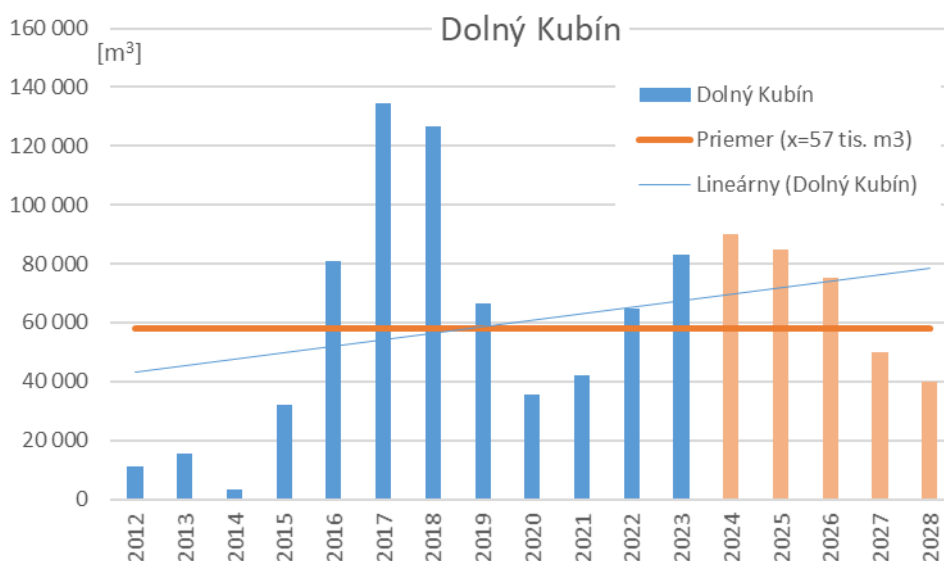
Podkôrny hmyz patrí k najvýznamnejším škodlivým činiteľom v regióne. K jeho premnoženiu došlo po vetrovej kalamite Žofia z 15. 5. 2014, ktorá poškodila porasty aj na Hornej Orave. Situáciu zhoršilo sucho v roku 2015 a poškodenie porastov snehom v januári 2019. Sucho v roku 2022 bolo posledným významným škodlivým činiteľom, ktoré určí vývoj podkôrneho hmyzu do roku 2028.

Dlhodobým významným zdrojom podkôrneho hmyzu sú smrekové porasty v 5. stupni ochrany prírody (zóna A CHKO Horná Orava: Babia hora a Pilsko). V posledných 3 rokoch významne ovplyvňujú šírenie podkôrneho hmyzu aj časové obmedzenia na spracovanie poškodených stromov v nižších stupňoch ochrany prírody v období od 1. 3. do 31. 8. Tieto obmedzenia vychádzajú z rozhodnutí orgánov ochrany prírody kvôli ochrane hniezdenia vtákov v chránenom vtáčom území (územia európskeho významu Natura 2000).

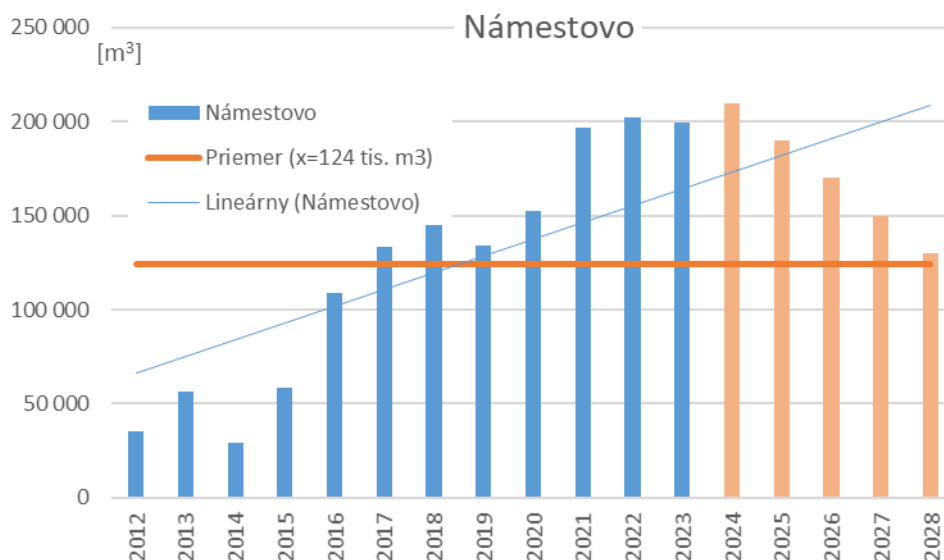
Graf 20: Priemerná náhodná vykonaná ťažba z dôvodu poškodenia podkôrnym hmyzom v okresoch Hornej Oravy za posledných 12 rokov (2012-2023)

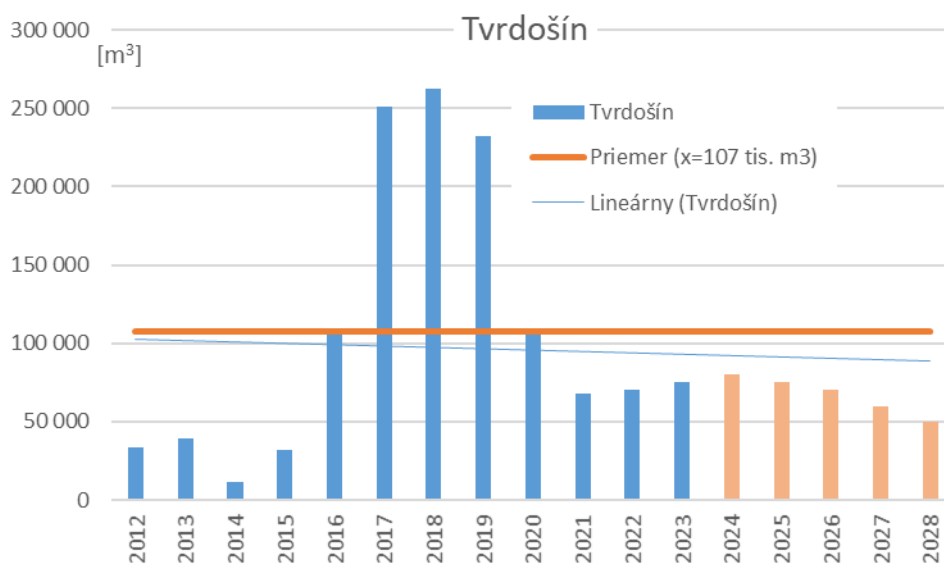
Graf 21: Náhodná vykonaná ťažba z dôvodu poškodenia lesov podkôrnym hmyzom v okrese Dolný Kubín za posledných 12 rokov (2012-2023) a prognóza vývoja do roku 2028

Graf 22: Náhodná vykonaná ťažba z dôvodu poškodenia lesov podkôrnym hmyzom v okrese Námestovo za posledných 12 rokov (2012-2023) a prognóza vývoja do roku 2028

Graf 23: Náhodná vykonaná ťažba z dôvodu poškodenia lesov podkôrnym hmyzom v okrese Tvrdošín za posledných 12 rokov (2012-2023) a prognóza vývoja do roku 2028

V prípadoch, kedy nastáva stav mimoriadnej situácie v lesoch, v návrhu uznesenia vlády sa navrhuje prijať primerané opatrenia na ochranu lesov s cieľom zníženia ďalšieho šírenia škodlivých činiteľov a poškodenia lesov.

Z hľadiska riadenia orgánov štátnej správy je potrebné úlohu uložiť ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a ministrom vnútra SR, pretože ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka síce metodicky riadi a usmerňuje orgány štátnej správy lesného hospodárstva (pozemkové a lesné odbory okresných úradov a odbory opravných prostriedkov okresných úradov v sídle kraja), tieto sú však organizačne začlenené do riadiacej pôsobnosti ministerstva vnútra. Zákon o lesoch v § 28a definuje situácie, kedy z hľadiska rozsahu poškodenia lesov nastáva stav „**mimoriadnej udalosti v lesoch**“. V týchto prípadoch sú orgány štátnej správy lesného hospodárstva oprávnené uložiť obhospodarovateľom lesov primerané opatrenia, prípadne na dobu nevyhnutne potrebnú obmedziť alebo až zakázať

využívanie lesov verejnou. Na základe navrhovaného bodu uznesenia vlády SR by na základe pokynu ministra boli jednotlivé orgány poverené preveriť stav poškodenia a zistiť, v ktorých lesných celkoch nastal stav **mimoriadnej udalosti v lesoch**, a podľa rozsahu poškodenia uložili dotknutým obhospodarovateľom lesov primerané opatrenia na ochranu lesov, t. j. opatrenia znižujúce riziko ďalšieho šírenia škodlivých činiteľov a poškodenia lesov.

1.9.3 Potraviny

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja Slovenskej republiky v rámci svojej pôsobnosti vykonáva štátnu správu na úseku komplexnej kontroly potravinového reťazca od kontroly pôdy a vstupov do pôdy, hnojív, fytosanitárnu ochranu a kontrolu prípravkov na ochranu rastlín, krmív, komplexnú veterinárnu kontrolu a ochranu územia, kontroly zdravia a pohody zvierat, chorôb prenosných zo zvierat na ľudí, vedľajších produktov, kontroly hygieny v prevádzkach produkujúcich živočíšne produkty, kontroly importu, rezíduí pesticídov a veterinárnych liečiv, kontaminantov, geneticky modifikovaných potravín a krmív a monitoringu ďalších faktorov potravinového reťazca, ktoré s bezpečnosťou potravín úzko súvisia. Vo finálnej fáze zabezpečuje kontrolu kvality, bezpečnosti a zdravotnej neškodnosti potravín s cieľom chrániť zdravie a práva spotrebiteľa.

V súvislosti s prejavmi globalizačných trendov v maloobchode a vstupe medzinárodných spoločností na slovenský trh došlo k procesu koncentrácie maloobchodu v prospech veľkometrážnych predajní potravín v podobe supermarketov a hypermarketov. Na tieto procesy nadväzujú aj zmeny v nákupnom správaní spotrebiteľov. Spotrebiteľia (aj na vidieku) si osvojili nákup vo veľkometrážnych predajniach, ktoré začali na slovenskom trhu dominovať. To malo negatívny dopad na potravinársky maloobchod na slovenskom vidieku prejavujúci sa v podobe vzniku potravinových púští. Napriek označeniu „potravinové púšte“ sa však tento problém netýka len dostupnosti potravín, ale aj ďalších nepotravinárskych tovarov každodennej potreby.

Jednou z typických vlastností potravinových púští je, že sa vo zvýšenej miere nachádzajú v sociálno-ekonomicky zaostalých územiach. Determinujúcim sociálno-ekonomickým faktorom podmieňujúcim vznik a rozširovanie potravinových púští je nízky príjem obyvateľov značne ovplyvňujúci spotrebu a nákupné správanie, slabú kúpyschopnosť, ale aj problémy spojené s dostupnosťou do obchodov.

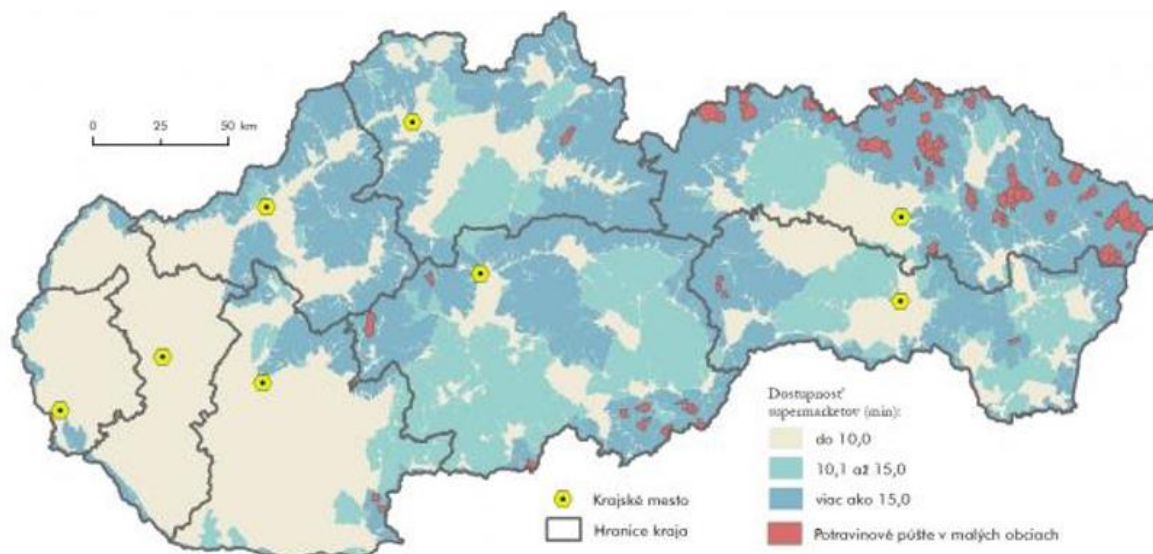
V podmienkach Slovenskej republiky máme často zmapované potravinové púšte vo väčších, mestských aglomeráciách (obdobne ako v iných krajinách EÚ), pričom takmer absentuje komplexnejšia analýza vidieckeho prostredia. Práve toto územie sa vyznačuje najvyššou mierou potenciálneho vytvorenia potravinových púští.

Maloobchod má nezanedbateľnú vonkajšiu väzbu na bývanie, spôsob života, životné prostredie a rôzne oblasti. Maloobchod možno preto vnímať ako súčasť vidieckej kultúry. Na jednej strane predstavuje klasické podnikanie, v ktorom dopyt po tovaroch je kľúčovým predpokladom ekonomického života predajne. Mnohé obce sú odkázané na základnú občiansku obsluhu, ktorú zabezpečujú práve predajne potravín a zmiešaného tovaru.

Z pohľadu riešenia potravinových púští je nevyhnutné, aby vidiecke predajne ponúkali viac služieb než je iba predaj základných potravín. Zákazníkom by mohli poskytovať tiež poštové služby alebo voľne predajný lekárenský tovar. Rozširovanie služieb je cestou ku konkurencieschopnosti. Všeobecne možno predpokladať, že širšia ponuka môže znamenať aj väčšie uspokojenie potrieb kupujúcich. Podstatné je, aby sa tieto spôsoby predaja stretli so širšou podporou a hľadaním efektívnych riešení.

Podľa dostupných informácií bolo na Slovensku v roku 1996 až 46 % obcí, v ktorých sa nenachádzala žiadna predajňa potravinárskeho tovaru, supermarket alebo predajňa tovaru. V priebehu desaťročí došlo k výraznejšiemu úbytku obcí bez potravinárskych predajní, pričom

ich podiel klesol pod úroveň 7 %. Znamená to, že situácia sa postupne vyvíja priaznivejšie vo vzťahu k obyvateľom malých obcí. Podľa štúdie ZMOS realizovanej v roku 2019 bolo na Slovensku identifikovaných 102 reálnych potravinových púští z kategórie malých obcí (do 500 obyvateľov). Až 62 % týchto obcí patrí do veľkostnej kategórie do 250 obyvateľov. Ide o obce

lokalizované prevažne na východe Slovenska a v južných okresoch stredného Slovenska.

Zdroj: Dopadová štúdia: Potravinová dostupnosť na vidieku, 2020, ZMOS; (https://www.zmos.sk/potravinova-dostupnost-na-vidieku-oznam/mid/419520/.html#m_419520)

Aj keď napríklad v bratislavskom, trnavskom a trenčianskom kraji neboli identifikované reálne potravinové púšte v kategórii malých obcí, aj na tomto území sú obce, respektíve lazy, v ktorých obyvatelia nemajú dostatočný prístup ku kúpe základných potravín. Predpokladá sa, že počet potravinových púští je na Slovensku väčší, keďže neexistuje databáza obcí, v ktorých sa (ne)nachádzajú predajne potravín. ŠÚ SR ukončil takúto evidenciu Mestskej a obecnej štatistiky v roku 2013.

Podľa prieskumu ZMOS až 55,3 % starostov konštatovalo, že nie je možné ekonomicky zabezpečiť činnosť potravinovej predajne. Dokonca 64,2 % starostov obcí s počtom obyvateľov do 250 si myslí, že to nie je možné, v prípade obcí do 500 obyvateľov je o tejto nemožnosti presvedčených 33 % starostov.

Odstránenie problému s nedostupnosťou potravín na vidieku si bude vyžadovať spoluprácu všetkých zainteresovaných strán a rezortov a použitie celého spektra nástrojov, pretože jednotlivé vidiecke sídla budú vyžadovať osobitný prístup. Pri odstraňovaní potravinových púští je tiež veľmi dôležité a potrebné vziať do úvahy fakt, že na Slovensku máme až 36 prihraničných okresov z celkového počtu 79, pričom až 48 % populácie žije v prihraničných oblastiach. Táto časť populácie Slovenska využíva blízkosť hranice na cezhraničné nákupy, kde susedné krajiny nastavujú cenovú politiku účelne, a tým lákajú obyvateľov SR na nákupy potravín za hranicami SR. Cestou je zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských dodávateľov, spájanie výrobcov a pomoc pri zakladaní ich odbytových organizácií.

Na základe vyššie uvedených faktov je nevyhnutné vnímať dostupnosť maloobchodných predajní na vidieku ako službu vo verejnom záujme. Zavedenie podporných, dotačných mechanizmov zvýši kvalitu života v dotknutom území a zároveň je priestor na podporu lokálnej ekonomiky a produkcie.

1.9.4 Zdravie

Verejné zdravotníctvo je systém zameraný na ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia. V rezorte zdravotníctva je na výkon regionálnej štátnej správy na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia zriadená sieť regionálnych úradov verejného zdravotníctva, ktorých pôsobnosť je upravená zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“). Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike plnia špecializované úlohy verejného zdravotníctva podľa ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. **Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dolnom Kubíne spravuje oblasť regiónu Oravy o rozlohe 1661 km² s počtom obyvateľov 138 416 s hustotou osídlenia 75,6 obyv./km². Takmer 35 % obyvateľov žije v 4 mestách: Dolný Kubín, Tvrdošín, Námestovo a Trstená.**

Administratívne sa Orava člení na 3 okresy, Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo. Orava je prevažne turistické centrum a centrá turizmu sa v letných mesiacoch sústreďujú najmä do okolia Oravskej priehrady v okrese Tvrdošín (hotely, autokempingy). V zimných mesiacoch je to Kubínska hoľa v okrese Dolný Kubín, Roháče v okrese Tvrdošín a Oravská Lesná, Orava snow v okrese Námestovo. Celoročne je v okrese Dolný Kubín v prevádzke Kubínska hoľa a ATC Gäcel a v okrese Tvrdošín sú to Oravice. Vodné dielo Orava (Oravská priehrada) sa rozprestiera na území 2 okresov (Námestovo a Tvrdošín), nie je zaradená do vyhlásených prírodných kúpacích oblastí. V meste Dolný Kubín sú v prevádzke bazény v Aquarelax Dolný Kubín. V okrese Tvrdošín je prevádzkovaná Plaváreň v meste Tvrdošín a v Oraviciach sú 2 prevádzky kúpalísk s geotermálnou vodou - Termálne kúpalisko Oravice I a MEANDER Oravice II.

V regióne Oravy pôsobia spoločnosti v oblasti strojárenskej výroby pre automobilový i neautomobilový priemysel, výroby plastov a iných komponentov pre automobilový priemysel, elektrotechnický priemysel, telekomunikačný priemysel a v neposlednom rade drevospracujúci priemysel. Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, bol v roku 2023 v regióne Oravy 1 518, z toho 573 žien, počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 4. kategórii je 31, z toho iba 1 žena. Celkový počet spoločností, kde máme vyhlásené rizikové práce, je 83. Dlhodobým problémom, ktorý sa darí len veľmi pomaly riešiť, je ochrana zdravia samostatne zárobkovo činných osôb (živnostníkov), hlavne v profesiách stolár, pilčík, zvärač, stavebný robotník.

Zdravotný dohľad v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vykonáva RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v 7 958 zariadeniach.

Prevenciu a kontrolu *prenosných ochorení* vykonávajú zamestnanci oddelenia epidemiológie v okrese Dolný Kubín v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou Dolný Kubín s kapacitou 300 lôžok a v 156 ambulantných zdravotníckych zariadeniach, kde patria štátne aj neštátne ambulancie vrátane špecializovaných. V okrese Tvrdošín dozorujú Hornooravskú nemocnicu s poliklinikou Trstená, ktorá má 272 lôžok a 125 ambulancií a v okrese Námestovo 142 ambulancií. Oddelenie epidemiológie vykonáva celkové hodnotenie záťaže obyvateľstva prenosnými ochoreniami pomocou údajov, ako je prevalencia, komplikácie, hospitalizácia a úmrtnosť. Medzi špeciálne úlohy patrí aj to, že lokalita Oravy má jeden z najvyšších výskytov ochorenia Creutzfeldt-Jakobovej choroby (CJCH) na území SR (v priemere ročne 2-3 prípady). V tejto oblasti sa vykonáva epidemiologické šetrenie vrátane predispozície genetických mutácií u rodinných príslušníkov pozostalých. V prípade úmrtia suspektneho pacienta je zanedbávané povinné hlásenie obhliadajúcich lekárov, čo v praxi znamená

nevykonanie pitvy pre následné definitívne potvrdenie diagnózy CJCH, ktorá je možná len post mortem.

V rámci kontroly imunizácie za rok 2023 je konštatované, že dramaticky klesá a v prípade celkovej zaočkovanosti sú výsledky pod hranicu 95 % vo všetkých 3 okresoch Oravy. Počet odmietnutí očkovania, ktoré nahlásili lekári pre deti a dospelých, bol v roku 2023 až v **358 prípadoch**.

Významnú úlohu v dohľade nad prenosnými ochoreniami zohráva najmä kvalitná infraštruktúra, pripravenosť a vzdelávanie v oblasti verejného zdravotníctva. Vyžaduje si to najmä: posilniť materiálo-technické vybavenie orgánov verejného zdravotníctva, zlepšiť schopnosť RÚVZ komunikovať informačnými systémami so štátnymi organizáciami, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, laboratórnymi pracoviskami a ďalšími zainteresovanými pracoviskami, zlepšiť schopnosť verejnosti reagovať na komplexné hrozby infekčných ochorení ohrozujúcich obyvateľstvo, realizovať vzdelávanie, pripraviť stratégie a uplatňovať účinné preventívne a represívne programy na predchádzanie infekčným ochoreniam na prerušenie procesu šírenia nákazy, posilniť medzirezortnú spoluprácu s inými subjektmi v otázkach súvisiacich s kontrolou infekčných ochorení.

1.9.3.1. Epidemiologická situácia v okresoch Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo v čase od 1. 1. 2023 do 12. 6. 2024

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dolnom Kubíne pre územný obvod okresov Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo vykonáva komplexné rutinné aj mimoriadne činnosti v rámci ochrany verejného zdravia obyvateľstva. Predovšetkým monitoruje a vyhodnocuje epidemiologickú situáciu, vyšetroje a dohľadáva prípady či kontakty prípadov v ohniskách nákazy a prijíma protiepidemické opatrenia v rámci svojej územnej pôsobnosti. Bezodkladne uvádza informácie do Epidemiologického informačného systému (EPIS) o každej mimoriadnej udalosti prostredníctvom systému rýchleho varovania (SRV).

V okrese Dolný Kubín bola v roku **2023**, dvakrát zaznamenaná udalosť, ktorá bola následne do SRV hlásená ako mimoriadna epidemiologická situácia (MES), t. j. situácia vyžadujúca si zvýšenú epidemiologickú pozornosť.

Tab. 17: Udalosti – mimoriadne epidemiologické situácie v okrese Dolný Kubín za rok 2023

Obsah hlásenia	Počet
Epidémia na okresnej úrovni	2
Spolu	2

Zdroj: EPIS

V čase od **1. 1. 2024 do 12. 6. 2024** nebola v okrese Dolný Kubín zaznamenaná udalosť, ktorá by bola následne do SRV hlásená ako mimoriadna epidemiologická situácia (MES).

V okrese Tvrdošín bola v roku **2023**, dvakrát zaznamenaná udalosť, ktorá bola následne do SRV hlásená ako mimoriadna epidemiologická situácia (MES).

Tab. 18: Udalosti – mimoriadne epidemiologické situácie v okrese Tvrdošín za rok 2023

Obsah hlásenia	Počet
Sporadické ochorenia osobitného významu	1
Sporadické och. Sk. A	1
Spolu	2

* Sporadické och. Sk. A – sporadické ochorenia zaradené do skupiny A Prílohy č. 5 zákona č. 355/2007

Zdroj: EPIS

V okrese Tvrdošín bola v čase **od 1. 1. 2024 do 12. 6. 2024**, zaznamenaná jedna udalosť, ktorá bola následne do SRV hlásená ako mimoriadna epidemiologická situácia (MES).

Tab. 19: Udalosti – mimoriadne epidemiologické situácie v okrese Tvrdošín v čase od 1. 1. 2024 do 12. 6. 2024

Obsah hlásenia	Počet
Sporadické ochorenia osobitného významu	1
Spolu	1

Zdroj: EPIS

V okrese Námestovo bola v roku **2023**, päťkrát zaznamenaná udalosť, ktorá bola následne do SRV hlásená ako mimoriadna epidemiologická situácia (MES).

Tab. 20: Udalosti – mimoriadne epidemiologické situácie v okrese Námestovo za rok 2023

Obsah hlásenia	Počet
Epidémie na okresnej úrovni	3
Sporadické och. sk. A	2
Spolu	5

* Sporadické och. Sk. A – sporadické ochorenia zaradené do skupiny A Prílohy č. 5 zákona č. 355/2007

Zdroj: EPIS

V čase od **1. 1. 2024 do 12. 6. 2024** nebola v okrese Námestovo zaznamenaná udalosť, ktorá by bola následne do SRV hlásená ako mimoriadna epidemiologická situácia (MES).

V rámci plnenia úloh pri ohrození verejného zdravia príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva identifikujú ohniská nákazy a nariaďujú opatrenia na predchádzanie ochoreniam a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia.

Za rok 2023 bolo v okrese Dolný Kubín zaznamenaných 13 epidemických výskytov. Išlo o epidémie zapríčinené agensmi: zákožka svrabová, SARS-CoV-2, Salmonella enteritidis, Bordetella pertussis a Campilobacter jejuni.

Za rok 2024 (od 1. 1. 2024 do 12. 6. 2024) boli v okrese Dolný Kubín zaznamenané štyri epidemické výskyty. Išlo o epidémie zapríčinené agensmi: Bordetella pertussis, Salmonella enteritidis a SARS-CoV-2.

V okrese Tvrdošín boli za rok 2023 zaznamenané tri epidemické výskyty. Išlo o epidémie zapríčinené: Salmonella enteritidis a Streptococcus skupiny A.

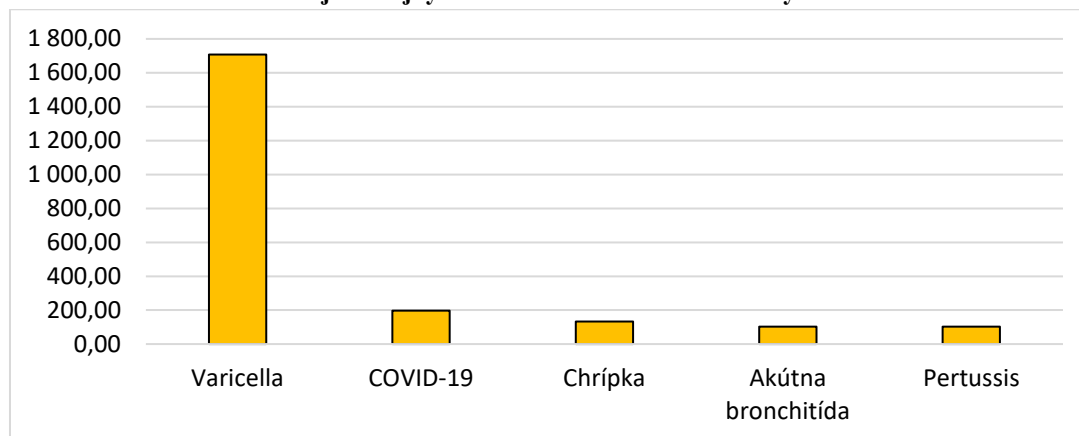
Za rok 2024 bolo v okrese Tvrdošín zaznamenaných sedem epidemických výskytov. Išlo o epidémie zapríčinené: Bordetella pertussis, Campilobacter jejuni, Salmonella enteritidis a zákožkou svrabovou.

V okrese Námestovo bolo za rok 2023 zaznamenaných 12 epidemických výskytov. Išlo o epidémie zapríčinené agensmi: Salmonella enteritidis, Campilobacter jejuni, SARS-CoV-2, Bordetella pertussis a zákožkou svrabovou.

Za rok 2024 (od 1. 1. 2024 do 12. 6. 2024) bolo v okrese Námestovo zaznamenaných 10 epidemických výskytov. Išlo o epidémie zapríčinené agensmi: Bordetella pertussis, norovírus a Salmonella Enteritidis.

Ochorenia s najvyššou chorobnosťou spomedzi hlásených ochorení v okrese Dolný Kubín za rok 2024 boli: varicella, Covid-19, chrípka, akútna bronchitída a pertussis.

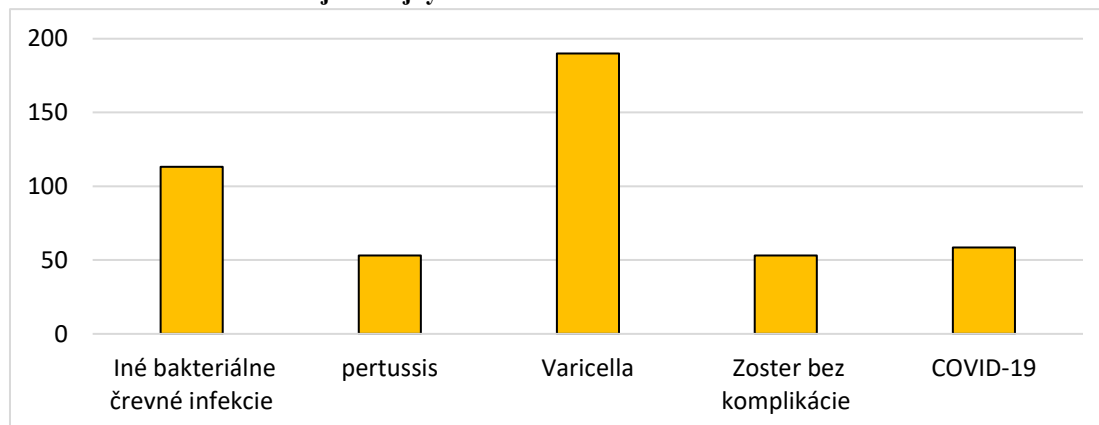
Graf 24: Ochorenia dosahujúce najvyššiu chorobnosť v okrese Dolný Kubín za rok 2024

Zdroj: EPIS

Ochorenia s najvyššou chorobnosťou spomedzi hlásených ochorení v okrese Tvrdošín za rok 2024 boli: iné bakteriálne črevné infekcie, pertussis, varicella, zoster bez komplikácie a COVID-19.

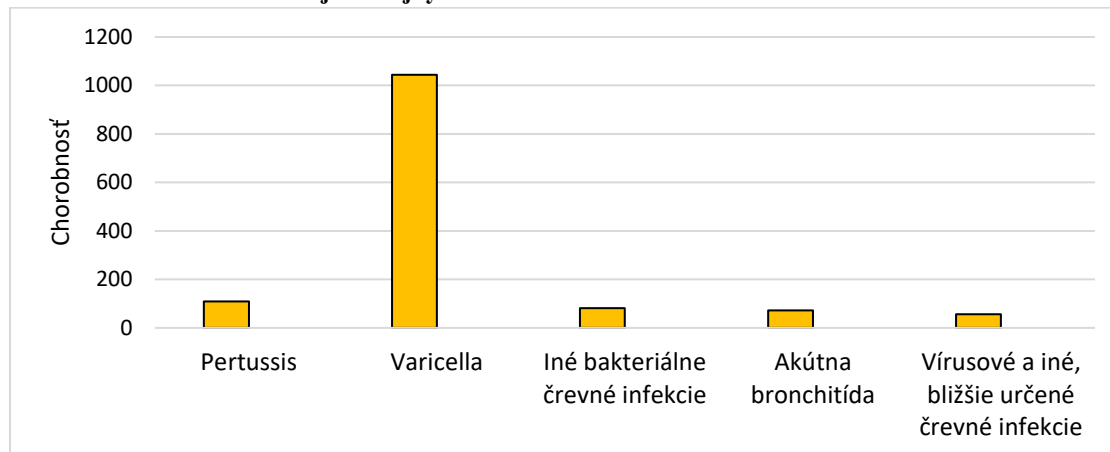
Graf 25: Ochorenia dosahujúce najvyššiu chorobnosť v okrese Tvrdošín za rok 2024

Zdroj: EPIS

Ochorenia s najvyššou chorobnosťou spomedzi hlásených ochorení v okrese Námestovo za rok 2024 boli: pertussis, varicella, iné bakteriálne črevné infekcie, akútna bronchitída a vírusové a iné, bližšie určené črevné infekcie.

Graf 26: Ochorenia dosahujúce najvyššiu chorobnosť v okrese Námestovo za rok 2024

Zdroj: EPIS

1.9.3.2. Informácie o ústavnej zdravotnej starostlivosti v okresoch Námestovo, Dolný Kubín

Ústavná zdravotná starostlivosť v oravských okresoch je zabezpečená v nemocniciach v Dolnom Kubíne (rovnomený okres) a v Trstenej (okres Tvrdošín). Obidve všeobecné nemocnice prevádzkuje Žilinský samosprávny kraj. V roku 2022 bolo v týchto dvoch nemocniciach hospitalizovaných spolu okolo 19-tisíc pacientov. Obe nemocnice sú v súčasnosti v zmysle kategorizácie ústavnej ZS zaradené ako II. úroveň, pričom sa jedná o podmienené zaradenie. Po vybudovaní novej siete záchranej zdravotnej služby budú vyhodnotené podmienky pre tvorbu siete a podmienky plnenia kategorizácie ústavnej zdravotnej starostlivosti. V prípade, že tieto podmienky nebudú splnené, jedna z nemocníc v kraji bude preradená do úrovne I.

Tab. 21: Všeobecné akútne nemocnice na Orave

Nemocnica	Úroveň v rámci KÚZS	Počet hospitaliz ácií v r. 2022	Počet pôrod ov 2022	Počet lôžok	Priem. ošetrov acia doba (dni)	Priem. obložno sť 2022	Počet lekársky ch miest 2022	Počet pracovný ch miest sestier 2022
Dolnooravs ká nemocnica s poliklinikou MUDr.L.Ná daši Jégého Dolný Kubín	II.	10,4 tis.	627	300	5,1	61%	66,8	169,4
Hornooravs ká nemocnica s poliklinikou Trstená	II.*	8,5 tis.	1 tis.	272	5,3	48,5%	60	165

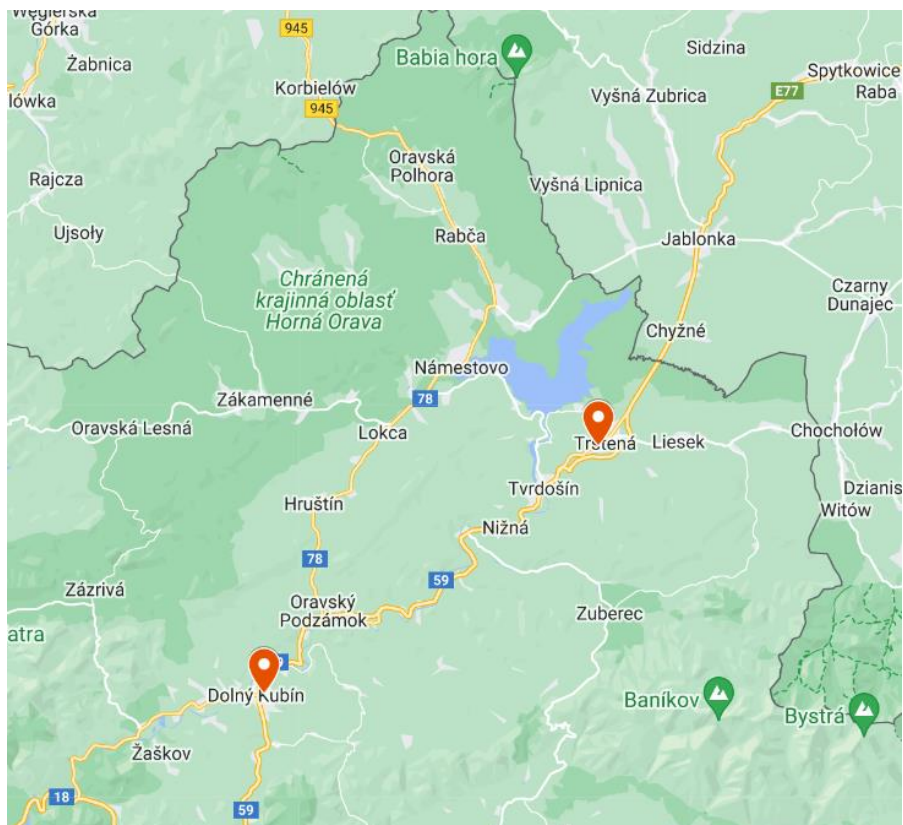
Zdroj: spracovanie IZA na základe údajov NCZI, *Podmienené zaradenie - do vybudovania novej siete záchranej zdravotnej služby v roku 2026.

Regionálny rozmer oboch nemocníc potvrdzuje, že väčšina ich pacientov pochádza z okresov, v ktorých pôsobia, resp. zo susedných okresov oravského regiónu.

Tab. 22: Spádové oblasti nemocníc na Orave

Nemocnica	Počet pacientov z okresu DK	Počet pacientov z okresu NO	Počet pacientov z okresu TS	Počet pacientov z iných okresov SR
Dolnooravská nemocnica s poliklinikou MUDr.L.Nádaši Jégého Dolný Kubín	4,8 tis.	3,5 tis.	0,6 tis.	1,5 tis.
Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená	0,2 tis.	4 tis.	3,4 tis.	0,9 tis.

Zdroj: spracovanie IZA na základe údajov zdravotných poisťovní

Tab. 23: Prehľad podporených projektov v rámci regiónu

	Prijímateľ / partner		
Názov projektu	Meno a priezvisko / názov	Mesto	Suma projektu v €
Obnova siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti	Oravská poliklinika Námestovo	Námestovo	40 498,01
Obnova materiálno-technického vybavenia psychiatrického oddelenia v Hornooravskej nemocnici s poliklinikou Trstená	Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená	Trstená	54 376,67
Terapia hrou a filiálna terapia	Alena Kyselová	Dolný Kubín	1 930,00
„Obnova materiálno-technického vybavenia psychiatrického oddelenia v Hornooravskej nemocnici s poliklinikou Trstená“	Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená	Trstená	54 376,67

Terapia hrou a Filiálna terapia	Zuzana Reguliová	Tvrdošín	1 170,00
Aplikovanie Motivačných rozhovorov v praxi odborných zamestnancov	Juliána Mészárosová	Námestovo	324
Výcvik v naratívnej terapii	Mária Bartošková	Dolný Kubín	660
Výcvik v systemickej párovej a rodinnej terapii	Katarína Gabaríková	Tvrdošín	1 300,00
Prístavba denného psychiatrického stacionára a rekonštrukcia psychiatrického oddelenia HNŠP Trstená."	Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená	Trstená	434 939,70

1.9.5 Energetika

Elektroenergetika

Prevádzkovateľom distribučnej sústavy v regióne je spoločnosť Stredoslovenská distribučná, a. s. (SSD). Pre regióny Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín je distribuovaná elektrická energia prostredníctvom štyroch elektrických staníc nachádzajúcich sa v jednotlivých oblastiach.

- Lokalitu Námestovo pokrýva 1 elektrická stanica, ktorá slúži na transformáciu napätia z 110 kV na 22 kV a zabezpečuje distribúciu elektriny pre viac ako 20 tis. odberateľov. V tejto elektrickej stanici bol v júni 2023 vymenený transformátor za nový s vyšším výkonom a zároveň bola začiatkom roku 2024 dokončená aj rekonštrukcia vlastnej spotreby stanice s inštaláciou monitoringu zariadení a automatických zásokov napájania zariadení stanice.
- V oblasti Tvrdošína sú 2 elektrické stanice transformujúce napätia zo 110 kV na 22 kV a zabezpečujú nielen pripojenie viac ako 16 tis. koncových odberateľov, ale aj vyvedenie výkonu z vodnej elektrárne Orava.
- Dolný Kubín pokrýva 1 elektrická stanica, ktorá slúži na transformáciu napätia z 110 kV na 22 kV, ktorá umožňuje spolu s ostatnými distribučnými zariadeniami distribúciu pre viac ako 20 tis. odberateľov. V roku 2023 sa ukončila veľká stavba vedenia VN v lokalite Osádka – smer Lúčky. Išlo o rekonštrukciu vedenia VN za nové izolované vedenie PAS s podpernými bodmi. Zároveň sa v oblasti Dolný Kubín – Kubínska hoľa realizuje rekonštrukcia trafostanice a vymieňa sa vzdušné vedenie za nové káblové vedenie, ktoré výrazne prispeje k stabilnej a bezpečnej distribúcii. Ide totiž o ťažko námrazovú oblasť, kde okrem toho často dochádzalo k poškodeniu vzdušného vedenia popadaním stromov z mimo ochranného pásma v ťažko prístupnom teréne.

Plynárenstvo

Prevádzkovateľom distribučnej siete v uvedenom regióne je spoločnosť SPP – distribúcia, a. s. Najvýznamnejšie plynárenské zariadenie v okresoch Námestovo, Dolný Kubín a Tvrdošín

predstavujú vysokotlakové (ďalej len „VTL“) plynovody PN 63 DN 500, PN 40 DN 200 a nižšie dimenzie (v celkovej dĺžke uvedenej v tabuľke).

Pri dodávke plynu pre odberateľov v okresoch Námestovo, Dolný Kubín a Tvrdošíň nedochádza k žiadnym problematickým situáciám.

Tab. 24: Prehľad plynárenskej infraštruktúry

Okres	Počet obcí	Plynárenské siete v údržbe (dĺžka v km)	Nízkotlakové plynovody – NTL (km)	Strednotlakové plynovody – STL 1 (km)	STL2 (km)	VTL (km)
Dolný Kubín	24	167,205	0,439	86,623	80,143	73,012
Námestovo	24	45,007	0	0	45,007	14,719
Tvrdošíň	15	174,299	0,5	0	173,799	38,136

Zdroj: SPP – distribúcia, a.s.

K cenám energií pre energeticky náročné podniky

Podľa Ministerstva hospodárstva SR za účelom podpory energeticky náročných podnikov, vrátane OFZ Istebné boli realizované opatrenia s cieľom zníženia nákladov na energie.

- Pre efektívne riešenia zníženia nákladov na energie je v platnej legislatíve stanovené poskytnutie znížených taríf za prevádzkovanie systému (TPS), tarify za systémové služby (TSS), ako aj znížených poplatkov (prístup do prenosovej sústavy, pripájanie vlastných zdrojov za obnoviteľné zdroje energie, pripájanie úložísk pre vlastnú spotrebu, zľavy z maximálnej ceny za prístup do distribučnej sústavy na základe celoročného využitia rezervovanej kapacity), ktoré sú dostupné aj pre OFZ, a.s.
- Elektroenergeticky náročný odberateľ, ktorý splní podmienku platnej legislatívy (OFZ, a.s. spĺňa podmienky).
- Odberateľ spĺňajúci elektroenergetickú náročnosť (podľa vyhlášky ÚRSO) má pridelenú individuálnu tarifu TPS ako 3. pásmo TPS (s úľavou 90 % oproti základnej tarife); odberateľ spĺňajúci podmienky platnej legislatívy (podľa zákona o regulácii) má pridelenú individuálnu tarifu TSS (s úľavou 95 % oproti základnej tarife).
- Od roku 2025 sa navrhuje zmena s tým, že individuálna tarifa, bude označená ako 4. skupina v rámci pásmovej TPS a TSS s obdobnými úľavami ako v súčasnosti pri individuálnych tarifikách.
- V zmysle platnej legislatívy má OFZ, a.s. zľavu z odvodu do Národného jadrového fondu vo výške 75 %.
- Vláda SR na rok 2024 „zastropovala“ regulované poplatky a ceny za distribúciu elektriny, ako aj vybrané tarify na úrovni roku 2023.
- OFZ, a.s. bol v minulom období poberateľ kompenzácií za nepriame náklady za CO₂ z Envirofondu – kompetencia MŽP SR.
- Elektrina vyrobená energeticky náročným podnikom a spotrebovaná podnikom bez použitia sústavy je oslobodená od TPS, ako aj TSS.
- Opatrenia vlády, týkajúce sa pomoci podnikom musia byť v súlade s princípmi štátnej pomoci.

1.9.6 Informačné a komunikačné technológie

Pôsobnosť orgánov štátnej správy v sektore elektronických komunikácií a poštových služieb vymedzuje príslušná právna úprava, a to tak za oblasť štátnej regulácie, dohľadu i ostatných činností tiež podľa osobitných predpisov. Pôsobnosť Ministerstva dopravy Slovenskej republiky a Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb upravuje jednak zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov a zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách v znení neskorších predpisov.

V zásade, **zabezpečenie pripojenia k verejnej sieti v pevnom umiestnení s možnosťou využívať hlasovú komunikačnú službu a službu širokopásmového prístupu k internetu** (s minimálnou prenosovou rýchlosťou 10 Mbit/s downlink, 1 Mbit/s uplink a oneskorením do 150 ms) a poskytovanie takéhoto pripojenia za dodržania princípov nediskriminácie, proporcionality a transparentnosti ako **služby vo verejnom záujme (tzv. univerzálnej služby)** je v týchto troch okresoch nadpriemerné. V prehľade pokrytia univerzálnou službou možno všeobecne konštatovať umiestnenie okresov Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín v prvej polovici slovenských okresov:

Okres	Počet bytových domácností ŠÚ 2021	Počet pokrytých domácností	% pokrytie domácností
Šaľa	18279	17834	97,57%
Košice I-IV	86041	83946	97,57%
Bratislava I-V	210430	205306	97,56%
Námestovo	15135	14766	97,56%
Senec	37534	36618	97,56%
Trnava	48297	47117	97,56%
Piešťany	22508	21956	97,55%
Ilava	20248	19751	97,55%
Zlaté Moravce	13464	13133	97,54%
Trenčín	40318	39322	97,53%
Nové Mesto nad Váhom	22481	21924	97,52%
Levoča	8550	8338	97,52%
Senica	20891	20373	97,52%
Sobrance	6150	5997	97,51%
Martin	33634	32795	97,51%
Dolný Kubín	12099	11797	97,50%
Nitra	58733	57266	97,50%
Ružomberok	18448	17986	97,50%
Malacky	27944	27243	97,49%
Topoľčany	24495	23880	97,49%
Galanta	33270	32431	97,48%
Prešov	50771	49487	97,47%
Skalica	16265	15853	97,47%
Banská Bystrica	41598	40544	97,47%
Partizánske	15283	14894	97,45%
Tvrdošín	9962	9708	97,45%
Liptovský Mikuláš	25171	24529	97,45%
Pezinok	24805	24172	97,45%
Komárno	35590	34681	97,45%

Dunajská Streda	45609	44434	97,42%
Žilina	53599	52213	97,41%
Bytča	9099	8863	97,41%
Banská Štiavnica	5657	5510	97,40%
Myjava	9609	9359	97,40%
Kežmarok	17453	16998	97,39%
Hlohovec	15150	14755	97,39%
Zvolen	24646	24001	97,38%
Bánovce nad Bebravou	12446	12120	97,38%
Košice - okolie	33126	32246	97,34%
Spišská Nová Ves	26274	25576	97,34%
Sabinov	14417	14033	97,34%
Trebišov	28183	27427	97,32%
Žiar nad Hronom	15868	15442	97,32%
Humenné	18421	17923	97,30%
Rožňava	18816	18305	97,28%
Poprad	32270	31386	97,26%
Poltár	7115	6919	97,25%
Stará Ľubovňa	12532	12186	97,24%
Snina	10633	10339	97,24%
Nové Zámky	48839	47488	97,23%
Gelnica	8438	8204	97,23%
Detva	10230	9946	97,22%
Vranov nad Topľou	19351	18813	97,22%
Turčianske Teplice	5203	5058	97,21%
Prievidza	46247	44944	97,18%
Žarnovica	8612	8364	97,12%
Michalovce	30554	29672	97,11%
Levice	38946	37802	97,06%
Brezno	19010	18449	97,05%
Stropkov	5438	5277	97,04%
Považská Bystrica	20506	19887	96,98%
Bardejov	20178	19568	96,98%
Púchov	14399	13956	96,92%
Lučenec	23276	22541	96,84%
Rimavská Sobota	24074	23290	96,74%
Svidník	8754	8460	96,64%
Revúca	11814	11406	96,55%
Čadca	25543	24634	96,44%
Medzilaborce	3473	3342	96,23%
Veľký Krtíš	13804	13279	96,20%
Kysucké Nové Mesto	10285	9865	95,92%
Krupina	6859	6541	95,36%

Z pohľadu **pokrytia optickou infraštruktúrou** možno všeobecne konštatovať umiestnenie okresov Námestovo a Tvrdošín v prvej štvorici slovenských okresov a naopak okres Dolný Kubín je takmer na začiatku druhej polovice prehľadu slovenských okresov:

Okres	Počet domácností	2022 Počet pokrytých domácností	2022 % pokrytých domácností	2022 Počet nepokrytých domácností
Bratislava I-V	188432	181601	96%	6831
Košice I-IV	101609	87988	87%	13621
Námestovo	15814	13570	86%	2244
Tvrdošín	10612	8784	83%	1828
Senec	27700	21872	79%	5828
Snina	13996	10366	74%	3630
Banská Bystrica	46224	34108	74%	12116
Nitra	60635	44007	73%	16628
Ilava	22639	16014	71%	6625
Michalovce	42141	28790	68%	13351
Žilina	55217	37296	68%	17921
Skalica	17845	12048	68%	5797
Humenné	23986	16121	67%	7865
Martin	36099	24133	67%	11966
Poprad	38521	25489	66%	13032
Zvolen	29210	18939	65%	10271
Považská Bystrica	23505	15114	64%	8391
Rožňava	25761	16152	63%	9609
Prievidza	51785	32052	62%	19733
Šaľa	20969	12974	62%	7995
Partizánske	17740	10930	62%	6810
Galanta	36580	22492	61%	14088
Košice - okolie	42223	25927	61%	16296
Sobrance	9310	5605	60%	3705
Rimavská Sobota	33930	20315	60%	13615
Kysucké Nové Mesto	11499	6784	59%	4715
Komárno	42524	24984	59%	17540
Stará Ľubovňa	16381	9609	59%	6772
Prešov	60238	34932	58%	25306
Dunajská Streda	46432	26721	58%	19711
Trnava	50078	28721	57%	21357
Trenčín	43501	24866	57%	18635
Hlohovec	17276	9871	57%	7405
Nové Mesto nad Váhom	25087	14202	57%	10885
Liptovský Mikuláš	27195	15172	56%	12023
Púchov	15734	8625	55%	7109
Revúca	15595	8521	55%	7074
Nové Zámky	57413	31366	55%	26047
Senica	22793	12414	54%	10379
Bytča	10123	5512	54%	4611

Banská Štiavnica	6565	3522	54%	3043
Pezinok	22962	12268	53%	10694
Žiar nad Hronom	19263	9857	51%	9406
Medzilaborce	4829	2449	51%	2380
Bardejov	26415	13327	50%	13088
Dolný Kubín	13146	6564	50%	6582
Levice	45836	22652	49%	23184
Vranov nad Topľou	25824	12398	48%	13426
Malacky	27038	12942	48%	14096
Trebišov	38953	18465	47%	20488
Myjava	11256	5316	47%	5940
Spišská Nová Ves	33116	15283	46%	17833
Lučenec	31033	14007	45%	17026
Ružomberok	20232	8847	44%	11385
Krupina	9078	3949	44%	5129
Brezno	25945	11154	43%	14791
Piešťany	24835	10107	41%	14728
Svidník	11789	4693	40%	7096
Topoľčany	27567	10927	40%	16640
Kežmarok	21942	8491	39%	13451
Zlaté Moravce	14943	5731	38%	9212
Detva	12795	4875	38%	7920
Levoča	11030	4193	38%	6837
Bánovce nad Bebravou	13940	4970	36%	8970
Čadca	30685	10782	35%	19903
Sabinov	17532	5361	31%	12171
Žarnovica	10594	3082	29%	7512
Poltár	9381	2616	28%	6765
Gelnica	10985	2808	26%	8177
Veľký Krtíš	19144	4831	25%	14313
Stropkov	7320	1699	23%	5621
Turčianske Teplice	5713	1044	18%	4669

Pokrytie územia týchto troch okresov **optickou infraštruktúrou** je najmä zásluha spoločností DSI DATA, a. s., Slovak Telekom, a. s., ako aj spoločnosti OravaSK, s.r.o. Vo väzbe na uvedené je potrebné podotknúť, že okresy Dolný Kubín a Tvrdošín sú nad úrovňou slovenského priemeru, čo sa týka miery využívania optických služieb (konkr. počet prístupov na 100 pokrytých domácností) a okres Námestovo, ako jeden z najlepšie pokrytých okresov optickou sieťou, zaznamenáva nižšiu mieru využívania optických služieb ako je slovenský priemer, čo môže odrážať nižšiu kúpyschopnosť obyvateľstva v týchto lokalitách. Možno tak predpokladať, že títo obyvatelia siahajú skôr po starších, ale lacnejších službách (typicky WiFi pripojenie). Je však vysoko otázne, či by prípadná intervencia zo strany štátu v tomto smere bola účelná, a najmä efektívna.

Ohľadne zvyšovania miery pokrytia lokalít kvalitnou konektivitou plánuje Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb zmapovať v tomto roku skutkový stav dvoch menej pokrytých miest – obec Zázrivá (okres Dolný Kubín) a obec Brezovica (okres Tvrdošín).

V prípade, ak v priebehu 3 nasledujúcich plánovaných rokoch nepôjde do týchto lokalít žiaden operátor na komerčnej báze, regulačný úrad využije inštitút univerzálnej služby.

V segmente poštových služieb je prístup obyvateľstva k ponuke poštových služieb, ktorá slúži na zabezpečenie minimálneho uspokojenia potrieb všetkých užívateľov poštových služieb na celom území našej krajiny za rovnakých podmienok, v ustanovenej kvalite, za primeranú cenu a každý pracovný deň najmenej s jedným vybraním a dodaním denne, zabezpečený rovnako prostredníctvom služby vo verejnom záujme, tzv. **univerzálnej služby**. Jej poskytovaním je poverená **Slovenská pošta, a. s.**, a to na základe poštovej licencie č. 7338/ORPS/2022-25092 z 8. septembra 2022 s platnosťou na 5 rokov.

V okrese Námestovo sú poštové služby zabezpečované **18 dodávacími poštami a 1 poštovým strediskom**, ktoré dodávajú zásielky do 26 spádových obcí. Okrem pôšt je v meste Námestovo umiestnený **1 BalíkoBOX** - samoobslužné technické zariadenie určené na dodávanie balíkových zásielok a tiež na podaj vybraných druhov zásielok uhradených online. Prostredníctvom zmluvných partnerov Slovenskej pošty, a. s., (ďalej len „SP“) sú prevádzkované aj **výdajné miesta balíkových zásielok, tzv. PoštaPOINTy**, a to **2 PoštaPOINTy** priamo v meste Námestovo a **1** v obci Rabča.

V okrese Tvrdošín zabezpečuje poštové služby **7 dodávacích pôšt a 1 poštové stredisko**. Do spádovej oblasti týchto dodávacích pôšt patrí 18 obcí, v ktorých SP zabezpečuje dodávanie zásielok. Okrem pôšt je v meste Tvrdošín umiestnený aj **1 BalíkoBOX**. V meste Tvrdošín je prostredníctvom zmluvného partnera SP prevádzkované tiež **1 výdajné miesto balíkových zásielok (PoštaPOINT)**.

Poštové služby **v okrese Dolný Kubín** zabezpečuje **8 dodávacích pôšt a 2 poštové strediská**, pričom do ich spádovej oblasti patrí 25 obcí. Okrem pôšt je v priamo v meste Dolný Kubín inštalovaný **1 BalíkoBOX**. Zároveň je v spolupráci so zmluvným partnerom SP prevádzkovaný **1 PoštaPOINT**.

Obce, v ktorých nie je prevádzkovaná pošta, majú najbližšiu poštu vo vzdialenosti do 10 km. Väčšiu vzdialenosť majú len obce Malé Borové (11,6 km) a Veľké Borové (12,4 km) v okrese Tvrdošín.

Pošty v obciach poskytujú štandardné portfólio poštových služieb (listové zásielky, balíky, expres zásielky), produkty poštového platobného styku (poštové poukazy), bankové služby (služby 365.bank, a. s.), výplatu sociálnych dávok, vybrané telekomunikačné a poisťné služby, predaj poštových cenín, predaj tovaru POSTshop, predplatné novín a časopisov, služby spol. TIPOS atď.

Všetky tri okresy sú z pohľadu zabezpečenia plynulého a kvalitného doručovania sčasti problematické. Najčastejšie problémy, ktorými sa pri doručovaní v uvedených okresoch SP zaoberá sú:

- neexistujúce, neoznačené, poškodené alebo nevyhovujúce domové doručovacie schránky,
- nezabezpečený voľný prístup ku schránkam,
- adresáti sa nezdržujú, resp. nebývajú na adresách trvalého bydliska,
- neoznačené vchody, neoznačené domy – súpisným resp. orientačným číslom,
- voľne pohybujúce sa psy hlavne na dedinách,
- vysoká fluktuácia zamestnancov pobočiek pôšt v regióne,
- problematické zabezpečenie nových a náhradných zamestnancov,
- problémy s obsadením pracovných miest na zástup motorizovaných doručovacích rajónov,
- členitý kopcovitý terén, lazy a kopanice, dlhé vzdialenosti doručovacích pochôdzok,
- v zimnom období v obciach neudržiavané cesty, neposypané, neodhrnuté cesty k poštovým schránkam, chodníky k domom,

- obťažnosť doručovania počas zimného obdobia do najchladnejších obcí Slovenka (najmä Oravská Lesná).

1.9.7 Doprava

- *cestná infraštruktúra – výstavba diaľnic a rýchlostných ciest, rekonštrukcia ciest II. a III. triedy + opravy mostov*

➤ **Okres Dolný Kubín**

PREHĽAD ÚDAJOV O CESTNEJ SIETI NA ÚZEMÍ SR SO STAVOM CESTNEJ SIETE K: 01.01.2024

(zdroj: Slovenská správa ciest, Odbor 2100 – Cestná databanka):

Cesta I. triedy č. I/18 - 5,436 km

Cesta I. triedy č. I/59 - 30,578 km

Cesta I. triedy č. I/70 - 16,956 km

Cesta I. triedy č. I/78 - 5,476 km

CESTY I. TRIEDY SPOLU: 58,446 km

CESTA II. TRIEDY SPOLU: 13,913 km

CESTA III. TRIEDY SPOLU: 88,735 km

Slovenská správa ciest má v pláne prípravy zaradené projekty rekonštrukcie nasledovných mostných objektov a jednej križovatky:

- I/70 Istebné - most 011 - prebieha vypracovanie DP (DSP/DRS), predpoklad vyhlásenia verejného obstarávania na výber zhotoviteľa stavebných prác v 11/2024 a predpokladaný termín realizácie v roku 2025
- I/78 Oravský Podzámok - most 001 - pred vypísaním verejného obstarávania na výber zhotoviteľa projektovej dokumentácie, predpokladaný termín realizácie v roku 2027 - 2028
- Križovatka ciest I/70 - III/2262 v KÚ Veľký Bysterec - pred vypísaním verejného obstarávania na výber zhotoviteľa projektovej dokumentácie, predpokladaný termín realizácie v roku 2027

Stavba v realizácii:

- I/78 Oravský Podzámok, sanácia zosuvu km 4,75-6,00 – termíny výstavby: 09/2023 - 09/2025

➤ **Okres Námestovo**

PREHĽAD ÚDAJOV O CESTNEJ SIETI NA ÚZEMÍ SR SO STAVOM CESTNEJ SIETE K: 01.01.2024

(zdroj: Slovenská správa ciest, Odbor 2100 – Cestná databanka):

Cesta I. triedy č. I/78 – 38,698 km

CESTA I. TRIEDY SPOLU: 38,698 km

CESTA II. TRIEDY SPOLU: 34,726 km

CESTA III. TRIEDY SPOLU: 87,502 km

Slovenská správa ciest má v pláne prípravy zaradené projekty rekonštrukcie mostných objektov:

- Výstavba a zlepšenie bezpečnostných parametrov mostov na cestách I. triedy - 2 etapa - I/78 Ťapešovo - most 016 - podaná žiadosť o stavebné povolenie, predpokladaný termín realizácie v roku 2025
- I/78 Hruštín - most 005 - pred vypísaním verejného obstarávania na výber zhotoviteľa projektovej dokumentácie, predpokladaný termín realizácie v roku 2026

Stavba v realizácii:

- I/78 Oravská Jasenica - most 017 – termíny výstavby: 08/2023 - 09/2024

➤ **Okres Tvrdošín**

PREHĽAD ÚDAJOV O CESTNEJ SIETI NA ÚZEMÍ SR SO STAVOM CESTNEJ SIETE K: 01.01.2024

(zdroj: Slovenská správa ciest, Odbor 2100 – Cestná databanka):

Cesta I. triedy č. I/59 – 21,691 km

CESTA I. TRIEDY SPOLU: 21,691 km

CESTA II. TRIEDY SPOLU: 42,495 km

CESTA III. TRIEDY SPOLU: 56,248 km

Rýchlostná cesta R3 na Orave:

Úseky R3 v prevádzke

Rýchlostná cesta R3 Trstená, obchvat - 7,770 km

R3 Sedliacka Dubová (Horná Lehota) – Oravský Podzámok - 5,729 km

Úsek R3 v realizácii

R3 Tvrdošín – Nižná (5,577 km)

- 25.2.2021 bola podpísaná zmluva s vybraným uchádzačom
- Zmluvný termín ukončenia (v zmysle ZoD): 27.4.2023
- Zmluvný termín ukončenia (PnZ č.13): 10.8.2023 – nebude dodržaný
- Predpokladaný termín sprejazdnenia: 12/2024 avizovaný zhotoviteľom
- Financovanie: OPII + ŠR

Úseky R3 v príprave

R3 Nižná – Dlhá nad Oravou (8,3 km)

- Na stavbu je vydané právoplatné územné rozhodnutie
- Podľa „Prílohy č. 2 Projekty, pre ktoré bola vyhodnotená priorita“ (zdroj: Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry) bola uvedená stavba v rámci priorit umiestnená na **36. mieste** zo 100.
 - Spoločenská hodnota: 0,43
 - Hodnota CBA (BCR): 0,94
- Stavba nie je predmetom Harmonogramu prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry, ktorý bol vzatý na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.5.2021, ani v jeho aktualizácii 2023, ktorá bola vzatá na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.6.2023.
- Stavba nemá pridelené finančné zdroje na výstavbu.

R3 Dlhá nad Oravou – Sedliacka Dubová (4,9 km)

- Na stavbu je vydané právoplatné územné rozhodnutie

- Podľa „Prílohy č. 2 Projekty, pre ktoré bola vyhodnotená priorita“ (zdroj: Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry) bola uvedená stavba v rámci priorít umiestnená na **35. mieste** zo 100.
 - o Spoločenská hodnota: 0,48
 - o Hodnota CBA (BCR): 0,96
- Stavba nie je predmetom Harmonogramu prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry, ktorý bol vzatý na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.5.2021, ani v jeho aktualizácii 2023, ktorá bola vzatá na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.6.2023.
- Stavba nemá pridelené finančné zdroje na výstavbu.

R3 Oravský Podzámok - Dolný Kubín juh (8,64 km)

- 16.12.2020 dodaný Zámer EIA (na celý úsek Oravský Podzámok - križovatka D1)
- 17.12.2021 zahájené správne konanie vo veci posudzovania predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie
- MŽP SR má vydať Rozsah hodnotenia
- Podľa „Prílohy č. 2 Projekty, pre ktoré bola vyhodnotená priorita“ (zdroj: Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry) bola uvedená stavba v rámci priorít umiestnená na **63. mieste** zo 100.
 - o Spoločenská hodnota: -0,23
 - o Hodnota CBA (BCR): 0,47
- Stavba je zaradená v Harmonograme prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry, ktorý bol vzatý na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.5.2021, aj v jeho aktualizácii 2023, ktorá bola vzatá na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.6.2023.
- Stavba napriek tomu nemá pridelené finančné zdroje na výstavbu.

R3 Dolný Kubín juh - križovatka D1 (10,4, km)

- 16.12.2020 dodaný Zámer EIA (na celý úsek Oravský Podzámok - križovatka D1)
- 17.12.2021 zahájené správne konanie vo veci posudzovania predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie
- MŽP SR má vydať Rozsah hodnotenia
- Podľa „Prílohy č. 2 Projekty, pre ktoré bola vyhodnotená priorita“ (zdroj: Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry) bola uvedená stavba v rámci priorít

umiestnená
na **82. mieste** zo 100.

- Spoločenská hodnota: -0,62
- Hodnota CBA (BCR): 0,35
- Stavba je zaradená v Harmonograme prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry, ktorý bol vzatý na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.5.2021, aj v jeho aktualizácii 2023, ktorá bola vzatá na vedomie Vládou SR na rokovaní dňa 12.6.2023.
- Stavba napriek tomu nemá pridelené finančné zdroje na výstavbu.
- *železničná doprava – modernizácia a elektrifikácia tratí, nákup nových vozňov a rušňov + grafikon*
- V oblasti železničnej dopravy je potrebné uviesť, že okres Námestovo je jeden zo štyroch okresov Slovenska, kde sa nenachádza žiadna železničná trať a verejnú dopravu zabezpečuje výlučne autobusová doprava. Cez okresy Dolný Kubín a Tvrdošín je vedená jediná jednokoľajná neelektrifikovaná železničná trať a to na spojnici Kľačany – Párnica – Dolný Kubín – Oravský Podzámok – Tvrdošín – Trstená. Trať je v Kľačanoch napojená na kostorovú trať Slovenska spájajúcou diaľkovými vlakmi sídla 5 krajov a to Bratislavu, Trnavu, Trenčín, Žilinu a Košice. V smere na Košice a východné Slovensko je ale väčšinovo využívaný režim prestupu v Dolnom Kubíne na autobusy smer Ružomberok, čo je časovo úspornejšie, než zachádzanie do Kľačian.
- V ponuke verejnosti je 12 párov vlakov v tzv. taktovom dvojhodinovom režime, ktorý je v rannej a popoludňajšej špičky doplnený na každú hodinu. Vlaky sú obsluhované motorovými jednotkami, ktoré boli v rokoch 2017 – 2018 zmodernizované a majú nový informačný a komunikačný systém, WiFi, čalúnené sedadlá, klimatizáciu, bezbariérové WC a vďaka výklopnej rampe umožňujú aj bezbariérový nástup imobilných cestujúcich.
- V strednodobom horizonte je v pláne vybudovanie výhybne Istebné, ktorá umožní hustejší interval vlakov a zahustenie dopravy najmä vo vytážených úsekoch dňa za predpokladu, že záujem o verejnú dopravu bude narastať.

1.9.8 Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť

- Bezpečnostné opatrenia pre ochrany pred nelegálnymi imigrantami

V roku 2023 bol v rámci Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline zistený druhý najnižší počet nelegálnych migrantov v rámci nelegálnej tranzitnej migrácie (61 zadržaných cudzincov z celkového počtu 46 259). Dôvodom pre tak nízky počet bola najmä geografická poloha kraja a zaužívaný „modus operandi“, teda spôsob, akým cudzinci konali po príchode na územie Slovenskej republiky. So zameraním sa výlučne na okresy Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín možno konštatovať, že v danom období nebol zaznamenaný žiadny pohyb nelegálnych migrantov v rámci nelegálnej tranzitnej migrácie.

Od konca októbra 2023, po nástupe novej vlády Slovenskej republiky, boli postupne prijaté jednotlivé opatrenia na zamedzenie ďalšej sekundárnej nelegálnej tranzitnej migrácie cez územie Slovenskej republiky, a to preventívnymi akciami na hraniciach, v ich blízkosti a vo vnútrozemí, ale najmä zmenou prístupu po záchyte nelegálnych migrantov, a to ich umiestnením do príslušných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov.

Policajný zbor realizoval preventívne policajné akcie na hranici Slovenskej republiky s Maďarskom so zameraním na odhaľovanie nelegálnej migrácie. Policajný zbor sa pripravuje na možné migračné vlny v tomto roku, ale aj na dlhodobé opatrenia s cieľom pripravenosti Slovenskej republiky na takéto situácie v budúcnosti. Ide napríklad o určenie personálnych kapacít potrebných na ochranu hraníc, teda predovšetkým príslušníkov Policajného zboru s podporou Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Ďalej to je zadefinovanie a zabezpečenie rôznych špeciálnych prostriedkov (napríklad monitorovacie vozidlá, drony, ďalekohľady s termovíziou, služobné psy a kone), ktoré môžu byť pri takýchto kontrolách využívané. Cieľom je, aby Slovenská republika už viac nebola „bezpečnou trasou“ pre tranzit nelegálnych migrantov a prevádzачov.

Situácia z roku 2023 sa v tomto roku zatiaľ neopakuje a Slovenská republika nie je tranzitnou krajinou pre nelegálnu migráciu. Kým v roku 2023 bol priemerný týždenný počet zadržaných cudzincov na území Slovenskej republiky 890, v tomto roku sú celkové týždenné záchyty nelegálnych migrantov na tranzitnej nelegálnej migrácii nulové alebo veľmi nízke (13 zadržaných nelegálnych migrantov v rámci celého územia Slovenskej republiky, pričom v okresoch Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín nebol žiaden záchyt nelegálnych migrantov).

Zabezpečovanie ochrany pred nelegálnou migráciou (vo vnútrozemí okrem služieb poriadkovej polície v oblasti zabezpečovania verejného poriadku ako takého) vyplýva zo zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov príslušným organizačným zložkám úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru. Územnosprávne okresy Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín spadajú do pôsobnosti Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície Banská Bystrica úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru. V okresoch Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín nie je dislokovaný základný útvar služby hraničnej a cudzineckej polície, avšak tieto okresy patria do pôsobnosti Oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru Ružomberok Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície Banská Bystrica úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

V rámci Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne (do ktorého pôsobnosti spadajú podľa územno-správneho členenia okresy Dolný Kubín, Námestovo aj Tvrdošín) sa nachádza celkovo päť obvodných oddelení Policajného zboru, z toho štyri obvodné oddelenia Policajného zboru majú v služobnom obvode úsek štátnej hranice s Poľskou republikou o celkovej dĺžke 126,617 km. Ide o Obvodné oddelenie Policajného zboru Námestovo (celková dĺžka štátnej hranice 35,332 km), Obvodné oddelenie Policajného zboru Trstená (celková dĺžka štátnej hranice 47,067 km), Obvodné oddelenie Policajného zboru Zákamenné (celková dĺžka štátnej hranice 29,014 km) a Obvodné oddelenie Policajného zboru Tvrdošín (celková dĺžka štátnej hranice 15,204 km). Obvodné oddelenie Policajného zboru Dolný Kubín nie je prihraničným útvarom Policajného zboru.

Pri zabezpečovaní hranično-splnomocneneckej činnosti spolupracujú uvedené obvodné oddelenia Policajného zboru s políciou Poľskej republiky.

V roku 2023 sa v prihraničnej oblasti vykonával spoločný výkon hliadkovej služby pri zabezpečovaní verejného poriadku, dohľadu nad štátnou hranicou a dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky s políciou Poľskej republiky. S cieľom zefektívnenia výkonu policajno-bezpečnostných kontrol v boji proti nelegálnej migrácii sa vykonávali na hraničnom priechode Trstená - Chyžné náhodné kontroly vytipovaných vozidiel (so zameraním najmä na dodávkové vozidlá) s cieľom odhaľovania nelegálnej migrácie. Následne sa náhodné kontroly zrušili a prijali sa opatrenia vo vlastnej pôsobnosti na základe analýzy stavu a vývoja sekundárnej nelegálnej migrácie. S cieľom odhaľovania nelegálnej sekundárnej migrácie na

cestných hraničných priechodoch s Poľskou republikou bol taktiež zabezpečený zvýšený výkon kontroly.

Na základe kontinuálneho procesu analýzy rizík, ktorý je vykonávaný pravidelne, nie je v súčasnosti potrebné prijať bezpečnostné opatrenia z dôvodu, že riziko ohrozenia územia Slovenskej republiky zo strany nelegálnych migrantov v okresoch Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín je z hľadiska pravdepodobnosti nízke.

Bezpečnostnú situáciu v rámci okresov Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín možno hodnotiť ako stabilizovanú. Vývoj trestnej činnosti má z dlhodobého hľadiska mierne rastúci trend, čo potvrdzujú aj nižšie uvedené štatistické údaje za územnosprávne okresy Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín.

V roku 2023 bolo v okrese Námestovo celkovo zistených 320 trestných činov, z ktorých bolo 229 objasnených (71,56 %), v roku 2022 bolo celkovo zistených 309 trestných činov, z ktorých bolo 245 objasnených (79,29 %). V okrese Tvrdošín bolo v roku 2023 celkovo zistených 228 trestných činov, z ktorých bolo 169 objasnených (74,12 %), v roku 2022 bolo celkovo zistených 223 trestných činov, z ktorých bolo 173 objasnených (77,58 %). V okrese Dolný Kubín bolo v roku 2023 celkovo zistených 273 trestných činov, z ktorých bolo 166 objasnených (60,81 %) a v roku 2022 bolo celkovo zistených 276 trestných činov, z ktorých bolo 197 objasnených (71,38 %).

V období január až máj 2024 bolo v okrese Námestovo celkovo zistených 176 trestných činov, z ktorých bolo 122 objasnených (69,32 %), v okrese Tvrdošín bolo celkovo zistených 90 trestných činov, z ktorých bolo 71 objasnených (78,89 %) a v okrese Dolný Kubín bolo celkovo zistených 121 trestných činov, z ktorých bolo 77 objasnených (63,64 %).

V rámci Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne je v prípade potreby zabezpečovaný zvýšený výkon služby príslušníkov Policajného zboru na miestach s vyššou koncentráciou osôb, ako napríklad verejné kultúrne podujatia, verejné športové podujatia, spoločensko-kultúrne udalosti, objekty osobitnej dôležitosti, výjazdové rokovania vlády Slovenskej republiky a zvýšený výkon služby súvisiaci s ochranou určenej osoby.

V roku 2024 bol v pôsobnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne zabezpečovaný verejný poriadok formou bezpečnostného opatrenia v 7 prípadoch (23. marca 2024 - 1. kolo volieb prezidenta Slovenskej republiky, 6. apríla 2024 – 2. kolo volieb prezidenta Slovenskej republiky, 28. mája 2024 - verejné zhromaždenie „Za Róberta Fica, Za Slovensko“ v meste Tvrdošín, 1. júna 2024 - verejné kultúrne a športové podujatie „Otváranie multifunkčného ihriska predstaviteľmi vlády v obci Klin“, 4. júna 2024 - verejné zhromaždenie „Návšteva ministra životného prostredia Slovenskej republiky“ v obci Zákamenné, 7. júna 2024 - verejné zhromaždenie „Návšteva ministra informatiky a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky“ v meste Námestovo a 8. júna 2024 - voľby do Európskeho parlamentu). Bezpečnosť na všetkých uvedených udalostiach bola zabezpečená a k narušeniu verejného poriadku, resp. k ohrozeniu života a zdravia účastníkov nedošlo.

- Bezpečnosť v uliciach – policajti v teréne

Verejný poriadok a vnútornú bezpečnosť v rámci okresov Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín zabezpečuje Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Dolnom Kubíne.

Do služobného obvodu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne patrí územný celok okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. V služobnom obvode Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne sa nachádza okresné mesto Dolný Kubín a 23 obcí, ktoré patria do pôsobnosti Obvodného oddelenia Policajného zboru Dolný Kubín. Okresné mesto Námestovo a 24 obcí patria do pôsobnosti Obvodného oddelenia Policajného

zboru Námestovo a Obvodného oddelenia Policajného zboru Zákamenné. Okresné mesto Tvrdošín, mesto Trstená a 13 obcí patria do pôsobnosti Obvodného oddelenia Policajného zboru Trstená a Obvodného oddelenia Policajného zboru Tvrdošín.

V pôsobnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne je päť obvodných oddelení Policajného zboru, a to Námestovo, Tvrdošín, Trstená, Zákamenné a Dolný Kubín. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Dolnom Kubíne má aktuálne systematizovaných 227 tabuľkových miest príslušníkov Policajného zboru a 31 miest občianskych zamestnancov (22 v štátnozamestnaneckom pomere, 9 vo verejnom záujme), pričom z celkového počtu tabuľkových miest príslušníkov Policajného zboru je obsadených 199, neobsadených je 28. Priamy výkon služby aktuálne zabezpečuje 204 príslušníkov Policajného zboru, čo predstavuje 89,86 %. Tabuľkové miesta občianskych zamestnancov sú obsadené.

V priebehu roku 2023 bolo na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Dolnom Kubíne zistených celkovo 821 trestných činov, čo je o 13 trestných činov viac ako v roku 2022. Počas prvých piatich mesiacov roku 2024 bol počet zistených trestných činov porovnateľný s rokom 2023, pretože ku koncu mája 2024 bolo zistených 387 trestných činov a ku koncu mája 2023 bolo zistených 397 trestných činov, čo predstavuje pokles o 10 trestných činov. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Dolnom Kubíne má pomerne ustálený charakter skladby trestnej činnosti. Najčastejšie páchanými trestnými činmi sú trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona, trestný čin skrátene dane a poistného podľa § 276 Trestného zákona a trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Trestného zákona.

V priebehu roku 2023 bolo na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Dolnom Kubíne objasnených 19 473 priestupkov, čo predstavuje objasnenosť 98,18 %, v roku 2022 bolo objasnených 24 575 priestupkov, čo predstavuje objasnenosť 98,72 % a za prvých päť mesiacov roku 2024 bolo objasnených 9 144 priestupkov, čo predstavuje objasnenosť 97,20 %. Z hľadiska priestupkov sú v najväčšej miere zastúpené priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a v nižšej miere sú evidované aj priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a priestupky proti majetku.

Okresný dopravný inšpektorát Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne má v pôsobnosti 455,953 km ciest. V rámci okresu Dolný Kubín cestná sieť pozostáva z cesty I. triedy (58,446 km), cesty II. triedy (13,913 km), cesty III. triedy (88,735 km) a rýchlostných komunikácií R3 (5,729 km). V rámci okresu Námestovo cestná sieť pozostáva z cesty I. triedy (38,698 km), cesty II. triedy (34,726 km), cesty III. triedy (87,502 km). V rámci okresu Tvrdošín cestná sieť pozostáva z cesty I. triedy (21,691 km), cesty II. triedy (42,495 km), cesty III. triedy (56,248 km) a rýchlostných komunikácií R3 (7,77 km).

Na úseku dopravnej nehodovosti bolo v pôsobnosti Okresného riaditeľstva PZ v Dolnom Kubíne za obdobie od januára 2024 do mája 2024 celkom zaevidovaných 83 dopravných nehôd, čo predstavuje nárast počtu dopravných nehôd o 9 oproti rovnakému obdobiu roku 2023, dopravných nehôd s následkami na živote a zdraví bolo zaevidovaných 46 (- 1). Pri dopravných nehodách bola 1 osoba usmrtená (- 2), ťažko zranené boli 4 osoby (- 3) a ľahko zranených bolo 66 osôb (- 6). Alkohol pri dopravných nehodách bol zistený v 13 prípadoch u vinníka dopravných nehôd (+ 6). Vodiči motorových vozidiel zavinili 68 dopravných nehôd (+ 4). Hlavnými príčinami dopravnej nehodovosti v okrese Dolný Kubín bolo porušenie povinností vodiča v 33 prípadoch (+ 2), nedovolená rýchlosť jazdy v 7 prípadoch (- 5) a nesprávne odbočovanie s počtom 7 dopravných nehôd (+ 6).

V okrese Dolný Kubín bolo zaevidovaných 32 dopravných nehôd (+ 7), pri ktorých bola usmrtená 1 osoba (0), ťažko zranené boli 2 osoby (+ 2). Alkohol u vinníka dopravnej nehody bol zistený v 5 prípadoch (+ 4). V okrese Námestovo bolo zaevidovaných 31 dopravných nehôd (0), pri ktorých nebola žiadna osoba usmrtená (- 2), žiadna osoba nebola ťažko zranená (- 2).

Alkohol u vinníka dopravnej nehody bol zistený v 4 prípadoch (+ 3). V okrese Tvrdošín bolo zaevidovaných 20 dopravných nehôd (+ 2), pri ktorých nebola žiadna osoba usmrtená (0), 2 osoby boli ťažko zranené (- 3). Alkohol u vinníka dopravnej nehody bol zistený v 4 prípadoch (- 1).

Na úseku dopravno-inžinierskej činnosti v pôsobnosti Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne sa Policajný zbor podieľa hlavne pri realizácii výstavby cesty R3 Tvrdošín – Nižná, dohliada na stavebné práce na horskom priechode Príslop z dôvodu rekonštrukcie vozovky na ceste I/78 v katastrálnom území Oravský Podzámok a podieľa sa na obnove mostného objektu na ceste I/78 v obci Oravská Jasenica, kde po rekonštrukcii dôjde k zmene v organizácii dopravy a hlavná cesta bude od Oravského Podzámku smerom do Námestova, rekonštrukcii cesty III/2240 v obci Zázrivá, kde sa rekonštruujú 4 stavebné objekty súčasne, rekonštrukcii mostného objektu na ceste III/2308 v obci Ústie nad Priehradou.

Výkon služby v pôsobnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne na obvodných oddeleniach Policajného zboru je zabezpečený nepretržite v 12 hodinových zmenách minimálne jednou dvojčlennou hliadkou na každom útvare, pričom v exponovaných dňoch a časoch je tento posilňovaný ďalšími hliadkami podľa personálnych možností.

Bezpečnostnú situáciu z hľadiska ochrany verejného poriadku možno hodnotiť ako dobrú, v územnej pôsobnosti útvarov Policajného zboru nedochádza k hromadnému narušeniu verejného poriadku.

- Spolupráca so samosprávami pri prevádzke kamerových systémov

Spoluprácu so samosprávami pri prevádzke kamerových systémov je možné v rámci pôsobnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne hodnotiť pozitívne.

V pôsobnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne je dobrá spolupráca s Mestskými úradmi Dolný Kubín, Námestovo, Trstená a Tvrdošín, ako aj nadštandardná spolupráca s Mestskou políciou v Dolnom Kubíne, Námestove, Tvrdošíne a Trstenej.

V rámci miest Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín a Trstená sú ulice monitorované kamerovým systémom vo forme statických a dynamických kamier, ktoré sú neustále dopĺňané a modernizované kvalitnejšími kamerami s vyšším rozlíšením.

Čo sa týka monitoringu obcí v rámci okresu Dolný Kubín, väčšina obcí je pokrytá kamerovým systémom, ktorý si zabezpečujú jednotlivé obce, a to obec Kral'ovany, Žaškov, Zázrivá, Párnica, Istebné, Veličná, Leštiny, Malatiná, Medzibrodie, Pucov, Pribiš, Oravský Podzámok, Horná Lehota, Sedliacka Dubová, Dlhá nad Oravou, Chlebnice a Krivá. Mesto Dolný Kubín má modernizovaný kamerový systém, ktorého správu zabezpečuje Mestská polícia mesta Dolný Kubín.

Monitoring obcí v rámci okresu Námestovo je zabezpečený kamerovým systémom, ktorým sú pokryté obce Hruštín, Babín, Vasil'ov, Lokca, Oravská Jasenica, Oravské Veselé, Vavrečka, Klin, Zubrohlava, Bobrov, Rabča, Sihelné, Oravská Polhora, Zákamenné, Beňadovo, Mútne, Breza, Oravská Lesná, Lomná a Novoť, ktorých správu si zabezpečujú jednotlivé obce. Mesto Námestovo má kamerový systém, ktorého správu zabezpečuje Mestská polícia mesta Námestovo.

Čo sa týka monitoringu obcí v rámci okresu Tvrdošín, kamerovým systémom sú pokryté obce Zábiedovo, Liesek, Čimhová, Vitanová, Hladovka, Suchá Hora, Nižná, Habovka, Zuberec, Oravský Biely Potok, Podbiel a Štefanov nad Oravou, ktorých správu zabezpečujú samostatné

obce. Mestá Tvrdošín a Trstená majú kamerový systém, ktorých správu zabezpečuje určený zamestnanec mestského úradu.

Bezpečnostnú situáciu z hľadiska ochrany verejného poriadku možno hodnotiť ako priaznivú. V dislokácii Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne nebolo v rokoch 2023 a 2024 zaznamenané hromadné narušenie verejného poriadku.

Spolupráca vo vzťahu k poskytovaniu kamerových záznamov je na dobrej úrovni. Poskytované kamerové záznamy v mnohých prípadoch napomáhajú k objasneniu protiprávneho konania.

- Modernizácia hasičskej techniky a posilnenie hasičských zborov a podpora pre dobrovoľných hasičov

Podľa § 4 ods. 2 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 55/2022 Z. z., ktorou sa určujú sídla a územné obvody krajských riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru, okresných riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru a sídla hasičských staníc v znení neskorších predpisov je sídlom Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Námestove mesto Námestovo s územnou pôsobnosťou pre okres Námestovo.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Námestove má jednu hasičskú stanicu a to Hasičská stanica Námestovo (typ III) do 30 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru zmenovej služby.

Podľa § 4 ods. 3 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 55/2022 Z. z., ktorou sa určujú sídla a územné obvody krajských riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru, okresných riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru a sídla hasičských staníc v znení neskorších predpisov je sídlom Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Dolnom Kubíne mesto Dolný Kubín s územnou pôsobnosťou pre okresy Dolný Kubín a Tvrdošín.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Dolnom Kubíne má dve hasičské stanice, a to Hasičská stanica Dolný Kubín (typ III) do 30 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru zmenovej služby a Hasičská stanica Tvrdošín (typ II) do 20 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru zmenovej služby.

Prehľad výjazdovej činnosti jednotlivých hasičských staníc Banskobystrického samosprávneho kraja v roku 2023 je uvedený v týchto tabuľkách č. 1 a č. 2:

Tabuľka č. 1

Tabuľka C. 1											
Kraj	Okres	Počet výjazdov									
		Požiare	Požiare bez zásahu	Požiare celkom	do roku 2012 uvádzané ako "Záchranné, technické a ekologické zásahy"				Cvičenia	Plané poplatky	Spolu
					Technická pomoc	Dopravné nehody	Tech. pomoc + Dopr. nehody	Nebezpečné látky			
Žilinský	Bytča	34	8	42	90	58	148	7	4	0	201
	Čadca	106	8	114	230	125	355	22	5	4	500
	Dolný Kubín	37	3	40	84	85	169	3	8	5	225
	Kysucké Nové mesto	39	3	42	81	42	123	8	4	2	179
	Liptovský Mikuláš	98	5	103	191	146	337	11	9	11	471
	Martin	114	3	117	188	172	360	19	9	15	520
	Námestovo	44	3	47	57	94	151	11	4	0	213
	Ružomberok	54	0	54	125	119	244	7	4	4	313
	Turčianske Teplice	29	2	31	68	43	111	3	8	1	154
	Tvrdošín	35	5	40	53	67	120	6	6	0	172
	Žilina	237	19	256	420	308	728	46	38	18	1 086
	SŠPO MV SR	2	0	2	0	0	0	0	1	0	3
	ZB HaZZ v Žiline	21	0	21	32	22	54	7	11	0	93
	Kraj spolu	850	59	909	1 619	1 281	2 900	150	111	60	4 130

Tabuľka č. 2

Kraj	Okres	Počet výjazdov podľa okresov	Hasičská stanica	Počet výjazdov podľa hasičských staníc	Súčet výjazdov hasičských staníc za jednotlivé okresy
Žilinský	Bytča	201	HS v Bytči	201	201
	Čadca	500	HS v Čadci	347	523
			HS v Turzovke	176	
	Dolný Kubín	225	HS v Dolnom Kubíne	225	225
	Kysucké Nové mesto	179	HS v Kysuckom Novom Meste	179	179
	Liptovský Mikuláš	471	HS v Liptovskom Hrádku	168	492
			HS v Liptovskom Mikuláši	324	
	Martin	520	HS v Martine	520	520
	Námestovo	213	HS v Námestove	213	213
	Ružomberok	313	HS v Ružomberku	313	313
	Turčianske Teplice	154	HS v Turčianskych Tepliciach	154	154
	Tvrdošín	172	HS v Tvrdošíne	172	172
	Žilina	1 086	HS v Žiline	925	1 137
			HS v Rajci	106	
			HS v Terchovej	106	
Kraj spolu		4 034		4 129	4 129

V okrese Námestovo uskutočnili dobrovoľné hasičské zbory obcí spolu s Hasičským a záchranným zborom 98 výjazdov (požiar - 52, dopravná nehoda – 6, technická pomoc – 38, nebezpečné látky - 1), z toho dobrovoľné hasičské zbory obcí samostatne 39 výjazdov.

V okrese Dolný Kubín uskutočnili dobrovoľné hasičské zbory obcí spolu s Hasičským a záchranným zborom 40 výjazdov (požiar - 12, dopravná nehoda – 13, technická pomoc – 13, nebezpečné látky - 0), z toho dobrovoľné hasičské zbory obcí samostatne 19 výjazdov.

V okrese Tvrdošín uskutočnili dobrovoľné hasičské zbory obcí spolu s Hasičským a záchranným zborom 38 výjazdov (požiar - 17, dopravná nehoda – 1, technická pomoc – 18, nebezpečné látky - 0), z toho dobrovoľné hasičské zbory obcí samostatne 16 výjazdov.

- Hasičská stanica Námestovo

Novostavba Hasičskej stanice Námestovo bola od zhotoviteľa stavby prevzatá v decembri 2012. Na jej výstavbu spolu s projektovou prípravou bolo zo štátneho rozpočtu vynaložených 1,59 mil. eur. Oprava lokálnej deštrukcie povrchových vrstiev zatepl'ovacieho systému bude riešená v rámci štandardnej a rutínnej údržby.

- Hasičská stanica Dolný Kubín

Rekonštrukcia a prístavba Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Dolnom Kubíne zahájená v rámci Regionálneho operačného programu 2007-2013 (ďalej len „ROP“) bola ukončená v roku 2018 a výdavky vo výške 1,46 mil. Eur boli uhradené z prostriedkov štátneho rozpočtu.

Oprava nefunkčnej hydroizolačnej vrstvy plochej strechy bude riešená v rámci štandardnej a rutínnej údržby.

- Hasičská stanica Tvrdošín

Vedľajšia hasičská stanica Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Dolnom Kubíne sídli v prenajatých priestoroch, ktoré neboli zrekonštruované z ROP ani z prostriedkov štátneho rozpočtu. Objekty mesta, v ktorých aktuálne sídli hasičská stanica sú pre vykonávanie štátnej služby, umiestnenie hasičskej techniky a ďalších vecných prostriedkov len podmienene vhodné. Výjazd hasičskej jednotky k udalosti z objektu, ktorý sa nachádza v centre mesta je

s rozmernou hasičskou technikou zložitý. Niektoré garážové brány hasiči otvárajú ručne. Vedenie Hasičského a záchranného zboru sa snaží minimálne od roku 2010 získať do správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vhodný pozemok v správe obce alebo rozpočtovej organizácie alebo objekt, ktorý by bol následnou rekonštrukciou adaptovaný na požadovaný účel. Vzhľadom na miestne podmienky zatiaľ neúspešne. Rekonštrukcia existujúcich priestorov hasičskej stanice nie je efektívna.

Pre výstavbu hasičskej stanice typ II je potrebné aktuálne komerčne nadobudnúť pozemok o rozlohe min. 2 000 m² (ideálne 4 000 m²) v kúpnej cene od 100 000 Eur a na výstavbu tohto typu hasičskej stanice naplánovať kapitálové výdavky vo výške od 1,6 mil. eur.

Predmetné finančné prostriedky budú kryté z rozpočtu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky prioritizáciou jednotlivých požiadaviek.

- **Klientske centrá v mestách Námestovo, Tvrdošín, Dolný Kubín**

Námestovo - V súčasnom období sa pripravuje zmluva o dielo na vypracovanie projektovej dokumentácie k územnému a stavebnému konaniu na rekonštrukciu zakúpeného objektu starej Oravskej polikliniky. Následne sa pristúpi k prácam na projektovej dokumentácii.

Tvrdošín – Klientske centrum bolo otvorené a uvedené do prevádzky 19. septembra 2016

Dolný Kubín – Klientske centrum bolo otvorené a uvedené do prevádzky 2. septembra 2015

2 NÁVRHOVÁ ČASŤ

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a vybraných problémov okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti sú východiskom pre schválenie **uznesenia vlády Slovenskej republiky z jej výjazdového rokovania**.

Súčasťou predmetného materiálu je aj prekovanie **uplatňovania programového vyhlásenia vlády v oblasti podpory budovania verejných vodovodov a kanalizácií**.

Posilneniu regionálnej konkurencieschopnosti má prispieť aj **vyhľadávanie strategických investorov** prostredníctvom Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu a možnosti podpory etablovaných výrobných závodov.

Od začiatku funkčného obdobia vlády boli prijaté **viaceré opatrenia na zníženie cien energií pre energeticky náročné podniky**, a to vrátane OFZ Istebné. Napríklad pre efektívne riešenie zníženia nákladov na energie je v platnej legislatíve stanovené poskytnutie znížených taríf za prevádzkovanie systému (TPS), tarify za systémové služby (TSS), ako aj znížených poplatkov (prístup do prenosovej sústavy, pripájanie vlastných zdrojov za obnoviteľné zdroje energie, pripájanie úložísk pre vlastnú spotrebu, zľavy z maximálnej ceny za prístup do distribučnej sústavy na základe celoročného využitia rezervovanej kapacity), ktoré sú dostupné aj pre OFZ, a. s.

V návrhu uznesenia sa navrhuje **prijat' primerané opatrenia na ochranu lesov** s cieľom zníženia ďalšieho šírenia škodlivých činiteľov a poškodenia lesov v prípadoch, kedy nastáva stav mimoriadnej situácie v lesoch. Zákon o lesoch v § 28a definuje situácie, kedy z hľadiska rozsahu poškodenia lesov nastáva stav „**mimoriadnej udalosti v lesoch**“. V týchto prípadoch sú orgány štátnej správy lesného hospodárstva oprávnené uložiť obhospodarovateľom lesov primerané opatrenia, prípadne na dobu nevyhnutne potrebnú obmedziť alebo až zakázať využívanie lesov verejnosťou. Na základe navrhovaného bodu uznesenia vlády by na základe pokynu ministra boli jednotlivé orgány poverené preveriť stav poškodenia a zistiť, v ktorých lesoch celkovo nastal stav **mimoriadnej udalosti v lesoch**, a podľa rozsahu poškodenia uložiť dotknutým obhospodarovateľom lesov primerané opatrenia na ochranu lesov, t. j. opatrenia znižujúce riziko ďalšieho šírenia škodlivých činiteľov a poškodenia lesov.

Úlohou rezortu dopravy bude najmä **pokračovať vo zvyšovaní dopravnej obslužnosti širšieho regiónu vrátane budovania nadradenej cestnej infraštruktúry**, konkrétne - zabezpečiť vyhlásenie verejného obstarávania pre oba ostávajúce úseky rýchlostnej cesty D3 Žilina Brodno – Kysucké Nové Mesto a Kysucké Nové Mesto – Oščadnica, a tiež vyhlásenie verejného obstarávania na dodávateľa Správy EIA pre úsek rýchlostnej cesty R3 Oravský Podzámok – Dolný Kubín juh – križovatka D1.

Ďalej v rámci pripravovaného PPP projektu plošnej obnovy mostov na cestách I. triedy zahrnúť do **posudzovania vhodnosti realizácie PPP projektu mosty na cestách I. triedy v rámci Žilinského samosprávneho kraja** v kategórii stavebnotechnického stavu 4, 5, 6, a 7. Alebo posúdiť možnosti skapacitnenia ciest I/59 a I/70 s indikatívnym časovým a finančným harmonogramom ako alternatívy do času výstavby R3 Oravský Podzámok – Dolný Kubín juh – križovatka D1.

Podľa programového vyhlásenia: „*Vláda sa opätovne vráti k Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky nakoľko po roku 2020 vlády rezignovali aj na tieto, pre rozvoj regiónov mimoriadne dôležité riešenia.*“

Za účelom uplatňovania uvedeného návrh uznesenia vlády Slovenskej republiky z jej výjazdového rokovania obsahuje viaceré opatrenia a úlohy. Návrh **Národného Plánu budovania verejných vodovodov a kanalizácií predložia vláde** podpredseda vlády a minister životného prostredia, minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie a minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

Rezort životného prostredia má zabezpečiť prostredníctvom Environmentálneho fondu **financovanie projektov budovania verejných vodovodov**, projektov budovania, rozširovania, rekonštrukcie alebo intenzifikácie **čističiek odpadových vôd** a projektov budovania verejných kanalizácií aj pre obce, respektíve združenia obcí, nachádzajúce sa v aglomerácii aj nad 2000 ekvivalentných obyvateľov.

Rezort investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie vyhlási **výzvu zameranú na podporu infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami** v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch a **zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami** v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch.

Za účelom **podpory zachovania kultúrneho dedičstva** sa navrhujú uložiť viaceré úlohy rezortu kultúry - poskytnúť **súčinnosť obci Sedliacka Dubová pri obnove ruiny kostola** nad obcou, alebo iniciovať vyhľadávanie **vhodného modelu na dofinancovanie a pokračovanie v reštaurátorských prácach oltára pre kostol v Oravskom Podzámku**.

Rovnako v spolupráci s rezortom cestovného ruchu a športu hľadať možnosti financovania na prípravu projektovej dokumentácie a realizáciu s cieľom vybudovania **vyhlídkovej veže a náučného chodníka v obci Sedliacka Dubová**.

Rezortu školstva, výskumu, vývoja a mládeže v spolupráci s orgánmi Žilinského samosprávneho kraja sa odporúča **analyzovať stav siete stredných škôl a optimalizovať sieť škôl v Žilinskom samosprávnom kraji**, ktorej výsledkom bude vytváranie väčších vzdelávacích celkov s cieľom zvýšenia potenciálu spolupráce so zamestnávateľmi v duálnom vzdelávaní a vytváranie efektívnejších klastrov škôl, ktoré budú silnejšími partnermi pre firmy a vysoké školy a budú rýchlejšie a efektívnejšie reagovať na zmeny a výzvy v oblasti stredného školstva.

Navrhuje sa **uvoľniť finančné prostriedky** zo zdrojov kapitoly Všeobecná pokladničná správa v sume 1 654 000 eur na **projekty obcí, miest okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín a iných právnických osôb**. Uvoľnenie finančných prostriedkov pre príspevkovú organizáciu Oravská poliklinika Námestovo za účelom pokrytia osobných výdavkov na personál a prevádzkových nákladov **ambulantnej pohotovostnej služby pre deti a dorast vo výške 200 000 eur**. Rovnako aj uvoľnenie finančných prostriedkov na **projekt oblastnej organizácie cestovného ruchu Klaster ORAVA – rozšírenia cyklotrás v rámci projektu „Cyklotrasa okolo Oravskej Priehrady“** vo výške 150 000 eur.